LETO VI. ŠT. 40 (281) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 25. OKTOBRA 2001

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

KOROŠKI IN PRIMORSKI SLOVENCI DANES

Prav v teh dneh so se zaključili na Koroškem Primorski dnevi, ki jih skupno že dolga leta prirejajo ZSKP (Gorica), SP (Trst) in KKZ (Celovec). Ta dolgoletna prireditev pomeni vsakoletno potrditev vezi med zamejskimi Slovenci, ki prebivajo v Avstriji oz. Italiji, in je že tradicionalno obeležena manifestacija kulturnega sodelovanja med Slovenci ob Soči in Jadranu ter pod Karavankami. Sicer je sodelovanje med koroškimi na eni strani, in zlasti goriškimi ter tržaškimi Slovenci, že od vseh povojnih let dalje ustaljeno.

Še posebno pa je vse to tudi prišlo do izraza nedavno, ko so v Celovcu potekale spominske prireditve ob 150-letnici Mohorjeve družbe oz. blaženega Antona Martina Slomška. Ob vsem tem pa se sedaj velja zamisliti ob širšem vprašanju obeh slovenskih narodnih skupnosti, ob Dravi in Soči ter Jadranu, ki sta po svoji državno-politični pripadnosti že v politični Evropi. V marsičem je problem slovenske manjšine v Avstriji in Italiji podoben, sicer pa tudi različen. Koroški Slovenci so že od vedno oz. od časov po prvi svetovni vojni, zlasti po znanem plebiscitu v 20. letih, pripadali Avstriji, ko se je večina koroškega prebivalstva odločila za to državo nasproti novi državi SHS oz. Jugoslaviji. Slovenska manjšina v Avstriji je nato prebredla celo vrsto težav in to vse do nastopa nacizma, ko je Hitler z znanim Anschlussom priključil Avstrijo tretjemu reichu. Povojna situacija je sicer spet koroškim Slovencem dala politično svobodo v novi Avstriji, ki je leta 1955 z Državno pogodbo postala neodvisna in nevtralna država. V tej pogodbi je tudi točno določen status slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem in Štajerskem oz. Gradiščanskem. Zakonodaja pa je šla le počasi naprej. Sledili smo uspehom, kot je npr. ustanovitev slovenske gimnazije v Celovcu, in neuspehom, kot je znano nasprotovanje dvojezičnim tablam in njihovi odstranitvi.

Danes je slovenska Koroška sicer delno okrepila svoje pozicije, čeprav je seveda v velikih potezah odvisna od trenutne vladne večine (na Dunaju oz. v Celovcu). Danes to predstavlja nacionalistični prvak Haider, ki pa kot prefinjen in demagoški koroški deželni glavar tako ali drugače nastopa v odnosu do Slovencev. Na nedavni proslavi 150-letnice MD v Celovcu je tako on kot drugi politični prvaki, pa še zlasti novi celovški škof, pokazal kar se da lep obraz.

Avstrija nudi vsaj za naše razmere večkrat dvoličen obraz. Dunaj zna nastopati zelo korektno do slovenske manjšine. Pri avstrijskem zveznem kanclerju obstaja poseben sosvet za manjšinske zadeve. Visoki državni predstavniki se udeležujejo slovenskih prireditev na Koroškem (kot npr. predsednik avstrijskega parlamenta na proslavi MD, kjer je tudi sam državni poglavar spregovoril pozdravne besede po videokonferenci). Pa še: vidni predstavnik koroških Slovencev je danes avstrijski ambasador. Vse stvari, ki so recimo za nas Slovence v Italiji nepojmljive!

Če danes pogledamo položaj Slovencev v Italiji, tudi v luči prej omenjenih avstrijskih izkušenj, lahko gotovo beležimo nekaj skupnih točk, pa tudi določene razlike. STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

OB LJUDSKEM ŠTETJU V ITALIJI

MERA POTRPLJENJA POLNA DO ROBA

DRAGO LEGIŠA

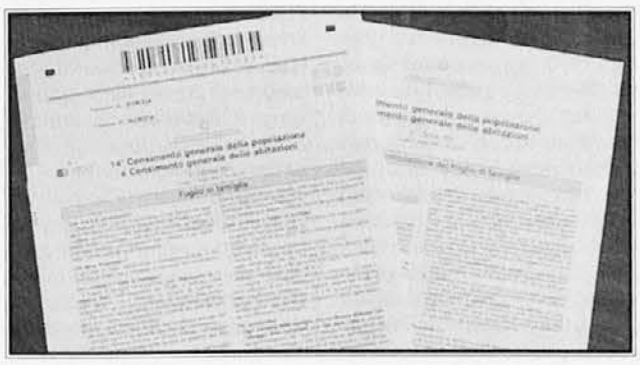

Kot poročamo na drugem mestu, se je tržaški pokrajinski politični tajnik Slovenske skupnosti odv. dr. Peter Močnik s posebno vlogo obrnil na državno tožilstvo v Trstu in mu uradno sporočil, da vodilni predstavniki zavoda za statistiko ISTAT kljub jasni in nedvoumni zahtevi pripadnikov slovenske narodne manjšine v Italiji in opozorilom njenih političnih in upravnih izvoljenih predstavnikov - zlasti županov, ki so najbolj prizadeti - trmasto vztrajajo na stališču, da za ljudsko štetje z dne 21. t.m. prihajajo v poštev le italijanski popisni obrazci. Nič niso pomagala opozorila, da v deželi Furlaniji-Julijski krajini živi priznana slovenska narodna manjšina, katere pravice varujejo zakoni italijanske republike in mednarodne listine. Zaman so bila tudi opozorila, da so za prejšnja ljudska štetja bili na razpolago dvojezični obrazci, četudi takrat še ni bilo zaščitnega zakona, ki je postal veljaven 23. marca letos. Zanimivo je tudi, da so bila bob ob steno stališča tržaškega prefekta, ki je bil sedmerici naših županov javno priznal, da so njihove zahteve po dvojezičnih obrazcih povsem upravičene in zakonite. Vodilni predstavniki zavoda za statistiko pa vsemu navkljub vztrajajo pri svojih stališčih, pri čemer se sklicujejo na zakon, ki varuje zasebnost vsakega državljana! Odvetnik Močnik zato naproša tržaško državno tožilstvo, naj uvede postopek, da se po sodni poti ugotovijo morebitne kazenske odgovornosti funkcionarjev že omenjenega zavoda za statistiko ISTAT.

V tej zvezi moramo tudi omeniti zelo pomemben sklep, ki so ga v ponedeljek, 22. t.m., sprejeli že omenjeni župani in predstavniki Sveta slovenskih organizacij (SSO) ter Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ). Župani so dejansko napovedali bojkot takšni obliki ljudskega štetja, medtem ko so predstavniki SSO in SKGZ pozvali Slovence, naj popisovalcem ne oddajo ne obrazcev v italijanščini ne tistih v slovenskem jeziku, saj je na njihovih glavah črno na belem napisano, da služijo le kot "pomoč" pri izpolnjevanju italijanskih obrazcev. Omenjeni organizaciji sta hkrati zagotovili pravno pomoč pri morebitnih kazenskih postopkih. Iz pravkar povedanega jasno izhaja, da je pri naših ljudeh mera potrpljenja polna do roba.

In kako naj ne bi bila, če pomislimo, da se italijanska država z našo slovensko manjšino že pol stoletja naravnost nesramno norčuje. Začnimo na primer z Londonskim memorandumom iz leta 1954. Pravice, ki so bile črno na belem napisane v njegovem posebnem statutu, so bile "navaden kos papirja", kot je bil izjavil ugledni član tržaškega sodišča, pozabljajoč seveda, da je prav ta "kos papirja" omogočil povratek Italije v Trst. Pred 26 leti je bil podpisan Osimski sporazum, ki je med drugim potrdil polno veljavnost listine, po kateri se je v Trst vrnila italijanska uprava, hkrati pa je bilo določeno, da se raven zaščite naše manjšine ne sme zmanjšati, ampak da ostane enaka tisti, ki je bila predvidena z Londonskim memorandumom. STRAN 2

POZIV SKUPNEGA PREDSTAVNIŠTVA

NE ODDAJAJMO POPISNIH OBRAZCEV!

Skupno predstavništvo slovenske manjšine v Italiji poziva pripadnike manjšine, naj ne oddajajo popisnih obrazcev za ljudsko štetje, ki ne bi bili zapisani v slovenščini in ki ne bi imeli uradne veljave. Krovni organizaciji SKGZ in SSO ter skupno predstavništvo bodo tudi zagotovili pravno pomoč v zvezi z morebitnimi težavami, ki bi utegnile nastati zaradi tega. Predstavništvo je obenem sklenilo pisati predsedniku republike Carlu Azegliu Ciampiju, predsedniku vlade Silviu Berlusconiju in drugim pristojnim oblastem z namenom, da jih opozori na nespoštovanje 8. člena zaščitnega zakona. Dalje poziva oblasti, naj poskrbijo za uradne dvojezične popisne obrazce.

Do tega sklepa je skupno predstavništvo slovenske manjšine prišlo v ponedeljek, 22. t.m., po večurnem zasedanju za zaprtimi vrati na sedežu SKGZ v Trstu. Predstavništvo je ocenilo, da zapleti v zvezi s popisom prebivalstva predstavljajo le vrhunec nekega nenormalnega stanja, ki je že nevzdržno. Če odgovorov na zahteve skupnega predstavništva ne bo, se bo slednje odločilo za poteze, ki bodo tudi protestne narave.

VSEH SVETIH DAN

VSE MINE

Tudi letos se bomo na praznik Vseh svetih podali na pokopališča in se zbrali v molitvi na grobovih naših sorodnikov in bližnjih, ki so že odšli v večnost.

Praznik Vseh svetih in Vernih duš dan sta dva izmed najbolj pristnih človeških praznikov, saj je samo človeku dano, da svoje bližnje pokoplje in se na njihovih grobovih spominja kratkosti življenja. Verniki, ki nam je dana milost vere, se ob misli na smrt tolažimo z večnim življenjem in vstajenjem, ki nam ga je obljubil Kristus. Vsi tisti, ki ne verjamejo v vstajenje in večno življenje, pa na dan mrtvih vseeno na pokopališču razmišljajo o minljivem in večnem, o vsem tistem, kar presega naše življenje in ga dela človeka vrednega. Vsi sveti prinašajo s seboj spomine na tiste, ki so odšli; nekaj lepega je v tihem šepetanju pokopaliških cipres, ki živečega nagovarjajo, naj premisli svoje življenje. Sveče in druge lučke, ki jih za vse svete prižigamo na grobovih naših rajnih, nam govorijo o večnosti in o Luči, ki mora razsvetljevati našo vsakdanjost, da bomo tudi sami vredni vstajenja in večnega življenja v Njem, ki vse osmišlja, tudi takrat, ko ni ničesar smiselnega v našem vsakdanjem življenju. Za Vse svete se bomo zato spet podali na pokopališča, se poklonili spominu naših rajnih, a tudi vseh tistih, ki so zaslužni, da danes živimo v svobodi in blagostanju, vsem našim prednikom, brez katerih danes ne bi bili to, kar smo.

"Fui quod es, eris quod sum! - Bil sem, kar si ti sedaj, in ti boš to, kar sem jaz sedaj!" je bil pogost nagrobni napis starih Rimljanov. Potem je prišel Kristus z veselo novico, evangelijem in nam prinesel obljubo vstajenja in večnega življenja. In zato kristjani še danes ob odprtem grobu lahko vzklikamo: "Smrt, kje je tvoja zmaga?" Ko se bomo zbirali na božji njivi, bomo zato razmislili svoje življenje, a ne zaradi koristoljubja, ki ga v resničnem krščanstvu ni, ampak zato, ker vsakdo od nas, tudi tisti, ki se ne prepoznava v krščanstvu, ve, da je smrt tista ločnica, ki najbolj pogojuje vse naše življenje. In kristjani verujemo, da je po smrti večno življenje, ki pa si ga pridobimo le z zglednim, polnim življenjem.

JURIJ PALJK

MIMOGREDE

Islamska vera je veliko morje,
v katerem so teroristi morski psi.
Zato islamski teroristi niso ribe
na suhem ali ribe, ki jih lahko osamiš,
kot so teroristi, ki se sklicujejo na
takšno ali drugačno ideologijo
ali pa na nacionalizem. So ribe,
ki jih razmnožuje in hrani morje,
v katerem plavajo. Jih bo islamsko
morje izločilo? Zelo
močno dvomim.

GIOVANNI SARTORI, CORRIERE DELLA SERA,
23. OKTOBRA 2001

SPOROČILO UREDNIŠTVA

Naših sotrudnikom oz. dopisnikom sporočamo, da bo prihodnja številka našega lista zaradi praznika Vseh svetih izšla dan prej (v sredo, 31. t.m.). Prosimo jih, naj zato pošljejo svoje prispevke do ponedeljka opoldne.

VSEBINA

02 Breda Susič
BLIŽNJI VZHOD: RAZMERE SO SE SPET ZAOSTRILE
03 Erika Jazbar / intervju
DAMIJAN TERPIN
07 Jurij Paljk
KIPARJI TREH DEŽEL V ŠTANDREŽU
14 Mara Petaros
NEZAUPANJE VARČEVALCEV IN SVETOVNE BORZE
16 Danijel Devetak
JE SKAVTIZEM DANES ŠE AKTUALEN?

SVET OKROG NAS

SLOVENIJA / MNOŽIČNA GROBIŠČA ODPIRAJO NEREŠENA VPRAŠANJA

POJDE TOKRAT ZARES?

"Zadnjo medijsko ofenzivo generalne državne tožilke lahko razumem samo v povezavi z nepremišljenim spodrsljajem z obsodbo Vinka Levstika (ki bo gotovo razveljavljena!), predvsem pa v okviru premikov v slovenski komunistični vrhuški v prihodnjem letu. Pripravljajo se atmosferski pogoji za nove 'zmage' in 'petletke'. Formulacije Zdenke Cerar (generalne državne tožilke po dr. Antonu Drobniču, op. ur.) mi ne vzbujajo vtisa korenitega premika v dojemanju povojnih zločinov in njihove kazenskopravne obdelave. Vsi pogoji so dani in znani vsaj deset let, storilo se ni nič". Tako je izjavil dr. Jože Pučnik v daljšem intervjuju, ki ga je objavil mariborski Večer v soboto, 13. oktobra. Dr. Jože Pučnik je bil predsednik Demosa in nato predsednik parlamentarne komisije, ki je sredi devetdesetih let preiskovala povojne množične poboje. Njene ugotovitve o motivih, naročnikih in izvrševalcih pobojev ter o moriščih niso prišle na dnevni red državnega zbora, ugotavlja omenjeni slovenski dnevnik.

Ne glede na dobršno mero skepse, ki jo vsebujejo izvajanja dr. Pučnika - ta je bil v mladih letih tudi sam žrtev komunističnega nasilja - je treba priznati, da se v zadnjem času z nekakšnim pospešenim tempom nadaljuje, zlasti na Štajerskem in Gorenjskem, iskanje grobišč, v katerih ležijo žrtve povojnih množičnih pobojev. Doslej je slovenska javnost poznala Rog in Teharje, kjer so umrli nasilne smrti, predvsem od Angležev iz Koroške vrnjeni domobranci in tudi civilisti. V Rogu je bila julija lega 1990 tudi prva javna spravna slovesnot, na kateri sta veliki množici spregovorila predsednik Milan Kučan in ljubljanski nadškof msgr. Alojzij Šuštar. Žal je to bilo prvo in do zdaj edino dejanje pietete, ki jo je izkazala mlada slovenska država žrtvam povojnega komunističnega nasilja. V slovenskem parlamentu je bilo, kot je omenil dr. Pučnik, več poskusov, da bi se kruti resnici prišlo do dna, se skušale vsaj delno popraviti krivice, ugotovilo število grobišč ter poskrbelo za pokop umorjenih. Vsa prizadevanja pa so bila zaman. Pravi pravcati tabu pa je vse do danes bilo vprašanje naročnikov in izvrševalcev množičnih izvensodnih pojovnih pobojev. "Povojne zločine je ukazala - je v intervjuju dejal dr. Pučnik - organizirala in izvajala takratna komunistična oblast. Komunisti so se zavedali, da so to zločini. Zato so jih prikrivali, prepovedali govorjenje ali celo pisanje o njih in strogo kaznovali vse prekrške. Prikrivali so grobišča, uničevali arhive, preganjali sorodnike pobitih, da bi jim z zastraševanjem preprečali govorjenje in spraševanje o okoliščinah in storilcih zločinov. Drugo dejstvo je, da so se temu pritisku uklonile vse institucije: kriminalistična policija, javna tožilstva, sodišča, pravna fakulteta s svojimi inštituti, zgodovinska znanost, mediji in politične organizacije... Vse do leta 1990 so se dosledno izogibale omenjanju, kaj šele preučevanju teh zločinov. Tretje dejstvo je v navideznem ali žametnem prehodu iz komunizma v demokracijo, pri katerem so se vplivne skupine, ki so izvajale pranje možganov na zgodovinskem, pravnem, političnem in medijskem področju, ostale na položajih".

Čeprav je dr. Pučnik pesimist in dvomi, da se je z obiskom generalne državne tožilke v Slovenski Bistrici, kjer so z izkopavanjem v rovih v bližini tamkajšnje znane tovarne našli ostanke pobitih, odprla zelena luč za ugotovitev vse resnice v zvezi s povojnimi poboji v Sloveniji, je treba ugotoviti, da se prizadevanja v tej smeri nadaljujejo, saj je generalna državna tožilka Zdenka Cerar v spremstvu direktorja policije Pogorevca imela pred dnevi v državnem zboru v Ljubljani daljši pogovor s predstavniki vseh v parlamentu prisotnih političnih strank in s samim predsednikom državnega zbora Pahorjem. Ta pa je potrdil, da se je zares odprla zelena luč in da je treba to kočljivo, a hkrati pomembno vprašanje končno pravično in pošteno ugotoviti. To je dolžnost slovenske države. Bo torej tokrat končno šlo zares?

DL

BLIŽNJI VZHOD / PO UMORU MINISTRA ZEEVIJA

RAZMERE SO SE SPET ZAOSTRILE

BREDA SUSIČ

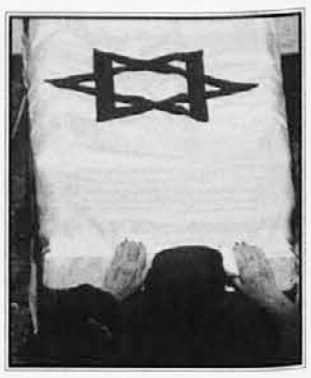

Po umoru izraelskega ministra v odstopu Zeevija v sredo, 17. oktobra, so se razmere na Bližnjem vzhodu spet hudo zapletle. Izraelska vlada je odredila takojšnje zaprtje zasedenih območij (potem ko je blokade postopoma začela odpravljati zaradi prekinitve ognja in politike ponovne gradnje zaupanja, o katerih sta se sporazumela palestinski voditelj Arafat in izraelski zunanji minister Peres konec septembra), tanki izraelske vojske so spet zasedli položaje, ki so jih Izraelci že prepustili palestinski oblasti, spopadi so doživeli novo zaostritev, tako da so od srede do trenutka, ko pišemo, zahtevali že 28 žrtev.

Zeevi je bil voditelj ene izmed manjših vladnih strank, ki zagovarjajo skrajno desničarska stališča. Zeevi je npr. zastopal idejo o "prostovoljni" selitvi vseh Palestincev z zasedenih območij, t.j. iz Gaze in Cisjordanije, v sosednje arabske države. Nekaj dni pred umorom je podal ostavko Sharonu, ker se ni strinjal z njegovo politiko odpiranja palestinskim zahtevam.

Po Rabinovem umoru je bil to najhujši in najdrznejši atentat na Bližnjem vzhodu. Vendar je Rabina umoril judovski skrajnež, ki je hotel zaustaviti takrat zelo obetajoči dialog med sprtima stranema po podpisu sporazuma v Oslu. Tokrat pa so odgovornost za atentat prevzeli predstavniki Ljudske fronte za osvoboditev Palestine (LFOP). Gre za laično-marksistično skupino, ki torej ni želela s tem dejanjem slediti apelom Osame bin Ladna po *jihadu*, t.j. sveti vojni proti nevernim, pač pa se je maščevala za umor lastnega karizmatičnega voditelja. Ta je bil v minulih tednih tarča t.i. izraelskih "samoobrambnih napadov".

Le-te je uvedel izraelski premier Sharon, ko je nova palestinska ustaja postala intenzivnejša. Proti takim napadom so se večkrat izrazili Američani, še posebno odkar si prizadevajo za utrjevanje svetovne protiteroristične koalicije. Predsednik Bush ml. je vanjo pritegnil tudi arabske in islamske države, ki so posebno občutljive za to, kar se dogaja na Bližnjem vzhodu. Zato se tudi po zadnjih zaostritvah bodisi ameriška bodisi evropska diplomacija trudita, da bi se sprti strani umirili. Izraelska vojska bi se morala tako čimprej spet umakniti s palestinskega ozemlja, Arafat pa bi moral prijeti odgovorne za sredin atentat. Palestinski varnostni svet je res že prepovedal obstoj oboroženega krila skupine LFOP, vendar je Arafat izjavil, da odgovornih (nekaj so jih že aretirali) ne bo izročil Izraelcem, kot so zahtevali. Sharon pa se zaenkrat v ničemer ni prilagodil ameriškim pozivom in kaže, da noče več zaupati Arafatu, ki ga je primerjal z bin Ladnom.

To pa je povzročilo dodatne pretrese v vladni koaliciji. Peres namreč napoveduje, da bo laburistična stranka izstopila iz vlade, če ne bo prišlo do kompromisa in ponovnega zbližanja z Arafatom. Kako se bo v tem primeru razpletal bližnjevzhodni vozel, bo vedno teže napovedovati.

PORTRET PODESTAJA PAGNINIJA ŠE BURI DUHOVE

V našem listu smo že pisali o politično nesprejemljivi potezi tržaške občinske uprave, ki jo po junijski zmagi na volitvah vodi Dom svoboščin, ki vključuje poleg združenja Naprej Italija in Krščansko demokratskega centra še Nacionalno zavezništvo. Novi župan Roberto Dipiazza je odborništvo za kulturo zaupal poslancu NZ Menii, ki je bil izvoljen tudi za občinskega svetovalca v Trstu.

Prva njegova pobuda je bilo slovesno izobešenje v občinski "galeriji" (hodnik pred županovim uradom, kjer visijo portreti dosedanjih mestnih županov) portreta podestaja dr. Cesara Pagninija v obdobju nacistične okupacije (1944-maj 1945). To se je zgodilo 19. julija letos, brž ko je bila nameščena nova občinska uprava. Portret so občini podarili nekateri preživeli pripadniki t.i. Guardie civiche (mestne straže), ki se je ustanovila prav na pobudo podestaja Pagninija in pod pokroviteljstvom nacističnega vodstva z gaulaiterjem Odilom Globočnikom na čelu. Odbornik za kulturo Menia je pobudo utemeljil z vlogo, ki da jo je podesta Pagnini odigral kot "branilec italijanstva Trsta v težkih časih". Iz teh razlogov se ni noben povojni tržaški župan zavzemal, da bi v občinski palači visela Pagninijeva slika. Z letošnjimi občinskimi volitvami pa so se politične razmere temeljito spremenile. Novi upravitelji so se čutili tako močne, da so brez pomislekov sprejeli Menijev predlog o vključitvi Pagninijevega portreta med druge bivše župane. Pagnini je bil član komisije za epuracijo tržaških židovskih odvetnikov iz odvetniške zbornice na temelju rasnega zakona fašističnega režima. Zato je Menijeva pobuda bila pravi izziv mestu, ki je bilo odlikovano z zlato kolajno za vojaške zasluge v odporništvu.

Razumljivo je, da je ta svojevrstna politična rehabilitacija človeka, ki je brez pomislekov sprejel nacistično okupacijo in odcepitev Trsta z zaledjem od Italije ter priključitev Jadranskega zaledja Hitlerjevemu Tretjemu rajhu, izzvala ostre reakcije ne samo v silah, ki izhajajo iz odporništva, temveč tudi v širših demokratičnih sredinah. Posebno se je čutila prizadeta krajevna judovska skupnost, ki je mnogo pretrpela tako pod fašističnim kot nacističnim režimom. Številni njeni pripadniki so bili namreč prav po zaslugi tržaških kolaboracionistov odgnani v nemška taborišča vključno v tukajšnjo Rižarno, kjer jih je tudi veliko umrlo. Zato od tržaškega župana zahteva razčiščenje glede predsedstva občinskega odbora za proslave v Rižarni, ki ga po statutu trenutno zaseda odbornik za kulturo Menia iz vrst NZ, kar je absurdno z vidika oportunosti oz. zdrave pameti.

Opozicija leve sredine z Oljko na čelu je zato predložila pismeno zahtevo po odstranitvi Pagninijevega portreta. O tej zahtevi je tržaški občinski svet razpravljal 16. t.m. Razprava je bila, razumljivo, ostra in polemična. Zahtevo po odstranitvi portreta je utemeljil svetovalec Roberto Decarli (Illyjeva lista), namestitev portreta pa je v imenu Doma svoboščin zagovarjal svetovalec Piero Camber (Naprej Italija), ki je iznesel neobičajno ostra nacionalistična stališča, po katerih so bile bazoviške žrtve navadni teroristi, in pripomnil, da je bil esesovski general Odilo Globočnik slovenskega pokolenja. Po splošnem mnenju je bil Camberjev nastop ostrejši od predstavnikov NZ, čeprav izhaja iz gibanja Naprej Italija, ki se ima za zmerno komponento Doma svoboščin, kot je v svojem nastopu poudaril svetovalec Oljke-SSk Peter Močnik.

Za odstranitev Pagninijevega portreta je glasovalo 16 svetovalcev Oljke, Illyjeve liste in predstavnik SKP Igor Canciani. Proti odstranitvi so glasovali predstavniki Doma svoboščin (23 svetovalcev).

AT

S 1. STRANI

KOROŠKI IN...

Primorski Slovenci smo po drugi svetovni vojni in zmagi nad fašizmom pridobili politično svobodo. Ustava italijanske republike je v členu 6 zagotovila zaščito narodnih manjšin. Ene je zaščitila že kmalu po vojni (dolina Aosta, Južni Tirol), druge (Slovence) pa kasneje. Najprej naj omenimo šolski zakon iz leta 1961 za goriško in tržaško pokrajino, nato razne druge olajšave. Splošno zaščito pa smo Slovenci dočakali šele letos. Sedaj je v teku (oz. bi moral biti) proces izvajanja zakonskih določil.

Ne bomo se tu razpisovali o današnjem položaju Slovencev v Italiji. To itak stalno beležimo in komentiramo. Dejstvo pa je, da smo tako Slovenci ob Dravi in koroških jezerih kot mi, Slovenci ob Soči, Nadiži in Jadranu danes že v Evropski uniji. Določena jamstva za manjšine so nam skupne. Danes nam sicer delijo usodo ljudje, kot so Haider v Avstriji ali Berlusconi v Italiji. Od nas vseh pa je odvisno, kako znamo na vse to reagirati in s tem voditi ustrezno manjšinsko politiko, ki naj odgovarja izzivom današnje Evrope.

S 1. STRANI

MERA POLNA

Kako je bilo v zvezi s tem, dobro vemo. Celih 25 let smo morali čakati, da je italijanski parlament letos odobril zaščitni zakon, ki pa je po svoji vsebini in obliki bolj podoben razbitemu loncu kot učinkovitemu sredstvu za varovanje naših osnovnih pravic. Poleg tega se ne moremo ubraniti vtisa in občutka, da pristojne italijanske oblasti namerno zavlačujejo izvedbo nekaterih zelo važnih obveznosti, kot je npr. sestava paritetnega odbora, ki pa ima naravnost bistvene pristojnosti za izvajanje zakona v vsakdanjem življenju. Kaj pa naj rečemo ob dejstvu, da osnutek finančnega zakona za prihodnje leto predvideva, naj se postavka, ki jo zaščitni zakon določa za pomoč manjšini, oklesti za nič manj kot tri miljarde in pol? V vsebinskem pogledu je ta zakon že tako veliko skrpucalo, zdaj pa se z njim še tako grobo manipulira, da bomo zares lahko rekli, kako se italijanska država iz nas norčuje.

Predsednik republike Ciampi se je med svojim nedavnim obiskom na Reki in v Istri ter še prej v Zagrebu pohvalil, kako zgledno zna Italija ravnati s svojimi narodnimi manjšinami, pri čemer je kot zgled navedel stanje na Tridentinskem in v Južnem Tirolu. Starejši se dobro spominjamo, da po vojni več let ni bilo tako in da je Avstrija južnotirolsko vprašanje internacionalizirala in je šele nato prišlo do znanega "južnotirolskega paketa", ki vsebuje vrsto zaščitnih norm v korist nemško govorečega prebivalstva. Poleg Avstrije pa je bilo za pošteno in pravično ureditev južnotirolskega vprašanja odločilno dejstvo, da so Južni Tirolci v političnem pogledu vedno bili enotni, medtem ko se Slovenci še dalje gremo komuniste, socialiste, levičarje, desničarje itd. Tako postajamo lahek plen sil, ki nas nimajo rade, oz. nas izkoriščajo v svoje volilne namene. To je dejansko naša rakasta rana, ki ves povojni čas razjeda naše narodno tkivo in je ne moremo, kot kaže, odpraviti ali zaceliti. Nas bo zadnji razvoj dogodkov vsaj nekoliko spametoval?

NOVI GLAS

UREDNISTVO IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / DAMIJAN TERPIN

"ČE ZAJAMČENEGA ZASTOPSTVA NE BO, GRE ZASLUGA LEVIM DEMOKRATOM!"

ERIKA JAZBAR

Slovenska narodna skupnost, ki živi v Italiji, doživlja v zadnjem obdobju nelahke politične in družbene trenutke. Neizvajanje zakonov 482 in 38, priprava deželnega volilnega zakona, finančna stiska naše organizirane strukture ter raznorazni pritiski na našo samobitnost s strani krajevnih in drugih faktorjev so tematike, o katerih velja posebno pozorno razmisliti in spregovoriti. O vsem tem in marsičem drugem smo se pogovorili z deželnim podtajnikom Slovenske skupnosti odvetnikom Damijanom Terpinom.

Začnimo s splošnim orisom današnjega stanja v manjšini. Kako ga ocenjujete?

Osem mesecev po sprejemu zaščitnega zakona se vse naše komponente končno zavedajo, da je imela SSk prav, ko je že pred odobritvijo besedila trdila, da je zakon v marsičem slabo napisan in sestavljen. Povedali smo tudi, da bo ogromno dela za odvetnike, kar je vsem pred očmi. Pri popisu prebivalstva npr. ne moremo od naših ljudi zahtevati, da se ponovno spuščajo v fronto, ker se je vojna končala pred nekaj desetletji, vendar smo očitno prisiljeni, da postanemo nekakšni "slovenski talebani". Slovenci se moramo po 50 letih demokracije in po sprejemu zaščitnega zakon boriti za pravice, ki smo jih že imeli.

Mislim, da bi se morali tudi resno vprašati, kdo so vodilni kadri v naši manjšini in koliko so profesionalni. Ne zahtevam pravnega znanja od vseh, zahtevam pa nekaj profesionalnosti od vsakega na svojem področju. Imam občutek, da je ogromno amaterstva in improvizacije, in žalostni rezultati, ki jih dosegamo, so posledica tega dejstva. Povprečnosti je v naši manjšini še in še.

Tema, o kateri se je v zadnjem obdobju precej razpravljalo, je nov deželni volilni zakon in z njim povezan problem zajamčenega zastopstva slovenske manjšine v krajevnih organih. SSk je z nekaterimi popravki z zanimanjem ocenila Zoppolatov predlog. Bi lahko našim bralcem obrazložili stališča SSk, pot osnutka, možne zaplete in nadaljnje korake v tej smeri?

Leta 1992 so prvič spremenili deželno volilno zakonodajo in onemogočili naši stranki, da bi se okoristila z ostanki iz deželnega kotla, iz katerega je vedno črpala, da je izvolila svoje predstavnike v deželni svet. Od prvih volitev leta 1964 je SSk imela svoje predstavnike v tem pomembnem organu, edini rezultat takratne spremembe volilne zakonodaje je bil zato le ta, da je SSk izpadla iz deželnega sveta. Smisel reforme je bil, da se zmanjša število strank v imenu večje stabilnosti v upravljanju, na žalost pa je bil edini rezultat to, da je izginila SSk, kar si lahko tudi predstavljamo, da je bil, s strani nekaterih, dejanski načrt. Zakon so tedaj podprli tudi dediči KPI in današnji senator Budin.

Kako iz zagate?

Takrat smo morali iskati povezave z vsedržavnimi strankami. Krščanska demokracija nas je zapustila v zadnjem trenutku, Occhettova stranka se nas je a priori otepala, v zameno pa se je povezala z republikanci, ki so jih takrat zastopali povsem desničarsko usmerjeni ljudje, in enemu od teh tudi omogočila izvolitev, novi komunisti so zahtevali, da bi se odpovedali vsakršni obliki sodelovanja v vladi in še vrsto takih cvetk bi lahko naštel, tako da smo se pri SSk odločili, da nastopamo sami in smo seveda ostali zunaj deželnega sveta.

Pri naslednjih volitvah je bila situacija dejansko podobna.

Sedaj pa se ponovno spreminja volilni zakon...

Prvi osnutek je bil predložen že v prejšnji mandatni dobi, ko ga je podpisalo 36 svetovalcev. Jamčil je izvolitev tistemu kandidatu, ki bi se na vsedržavni stranki proglasil za Slovenca in bi dobil največ preferenčnih glasov. Tak model nam ni ugajal, saj bi o kandidaturah ne določali sami. Primer Miloša Budina na zadnjih deželnih volitvah je zgovoren: pri Levih demokratih dopuščajo le dva mandata, to pomeni, da so morali njegov tretji deželni mandat sprejeti s sklepom deželnega vodstva stranke, ki je bil odobren le za en glas. Slovenci ne moremo prepuščati izbire kandidatur izključno tajništvom vsedržavnih strank. Sami pa pri SSk nimamo dovolj glasov in moramo zato kandidirati naše ljudi na neki vsedržavni ali deželni listi, ki zbere potrebno število glasov, da prestopi volilni prag in izvoli vsaj enega predstavnika v deželni svet. Tudi tu pa smo odvisni od sklepa italijanskega partnerja.

Kaj pa glede Zoppolatovega predloga?

Svetovalec Severne lige Beppino Zoppolato je predlagal volilni model, ki uvaja določene novosti, čeprav ohranja proporčni sistem, določa 5 odstotni prag za vstop v deželni svet, ob tem pa predvideva zajamčeno zastopstvo za slovensko manjšino. Po njegovem modelu bi Slovenci uporabljali ločeno glasovnico in bi od predsednika volišča zahtevali glasovnico s slovenskimi kandidati za zajamčen mandat ali glasovnico, na kateri bi bile vsedržavne stranke z ostalimi kandidati.

Kot v Sloveniji, le da bi morali glasovnico izbirati in ne bi imeli možnosti dvojnega glasovanja...

Drži, vendar v Italiji ni mogoče drugače, saj bi bilo protiustavno. Med drugim so ugotovili, da bi bil najbrž tudi tako zastavljen Zoppolatov predlog z dvojno glasovnico neustaven, ker bi kršil ustavno načelo tajnosti glasovanja (lahko bi se zgodilo, da za zajamčen mandat kandidira le en kandidat, torej bi že vnaprej volivec povedal, koga glasuje). SSk je zato predlagala popravek, po katerem bi bila na razpolago le ena glasovnica za vse in na njej bi bil posebej zapisan seznam kandidatov, ki konkurirajo za zajamčen mandat. To pomeni, da bi se volivec v kabini odločil, če voli za zajamčen mandat ali za vsedržavne stranke in v tem primeru lahko tudi za tiste Slovence, ki bi eventualno kandidirali na vsedržavnih strankah. Naš model ne prejudicira nikomur ničesar, predlog je izjemno demokratičen in bi omogočal vsem, da prosto izbirajo.

Kako pa je prišlo do zapleta z avdicijami?

SSk se zaveda, da so v manjšini stališča različna, predvsem zato ker nekateri zastopajo italijanske stranke, ki nimajo nobenega interesa, da bi zajamčile sedež Slovencem, ker mislijo, da bi na tak način izgubile slovenske glasove. Že pred sejo skupnega zastopstva je bilo zato popolnoma jasno, da ne bo prišlo do soglasja, ker tisti Slovenci, ki zastopajo interese italijanskih strank, so prišli na sejo s stališči italijanskih strank in ne slovenske manjšine. Nihče me ne bo namreč prepričal, da ni interes manjšine razpolagati z zajamčenim predstavnikom v deželnem svetu.

Pristojna deželna komisija je formalno sklenila, da povabi na avdicijo SSk kot zainteresirano stranko, kakor tudi obe krovni organizaciji. Nakar se je zgodilo, da je svetovalka Zorzini Spetič izsilila, da bi na sestanek povabili celotno skupno predstavništvo.

SSk je imela svoje vabilo, se nanj odzvala in šla na avdicijo s tehtno dokumentacijo in svojim predlogom. Ko se je pred komisijo predstavilo celotno skupno predstavništvo, nato še Gombač in drugi pajdaši, je vse skupaj izpadlo kot karavana brez repa ne glave. Vsem je bilo jasno, da so interesi manjšine in italijanskih strank povsem različni. Jasno pa je tudi, da je bil interes Spetičeve, da deželi pokaže predstavo o tem, da smo Slovenci neenotni.

SSk ni razbila enotnosti, temveč ni sodelovala v že zarisani igri. V to past pa sta padli obe krovni organizaciji, ki sta iznesli tudi nekredibilna stališča, npr. zahtevo po več zajamčenih predstavnikih. Ni resno, čeprav bi bilo zelo lepo.

Kaj čaka Zoppolatov predlog?

Po uspešni avdiciji, ki jo je imela naša stranka, smo dobili namige, da se je v večini utrlo prepričanje, da je model dveh glasovnic neprimeren in da bi bil zato sprejemljiv naš model, ki ohranja Zoppolatov predlog s popravkom ene glasovnice. Postavljajo pa se nekateri dvomi ustavnega značaja glede samega instituta zajamčenega zastopstva. Sestavili smo tudi pravno mnenje in ga posredovali pristojnim, stike pa imamo na različnih nivojih.

Jasno je, da je celotna volilna reforma vezana na širši konsenz, saj je za odobritev volilnega zakona potrebnih 40 glasov deželnih svetovalcev, ki jih desna sredina sama sicer nima.

Kdo ima interes, da bi zakon ne bil odobren?

Nacionalno zavezništvo in Levi demokrati. V tem primeru bi stopila v veljavo tranzitorna norma iz ustavnega zakona, ki pravi, da, če dežela ne odobri novega volilnega zakona, se volitve opravijo po zakonodaji, ki jo predvideva za dežele z navadnim statutom.

Kaj pa predvideva?

Nobene določbe za manjšino, 5-odstotni volilni prag - kar pomeni katastrofo za Slovence - in neposredno izvolitev predsednika deželne vlade. Treba je tudi povedati, da smo do tega prišli, potem ko so v Rimu ob sprejemanju ustavnega zakona, ki je spreminjal statut F-Jk, na predlog Levih demokratov (poslanca Di Bisceglie) in Nacionalnega zavezništva, črtali določbo o zajamčenem zastopstvu za Slovence v Italiji, ki jo je že pred tem kot predlog odobril deželni svet. Če bi sedaj potrdili dvome o ustavnosti zajamčenega zastopstva, se bomo morali zahvaliti Levim demokratom, da zajamčenega zastopstva ne bo!

Kdo se za zakon zavzema?

V prvi vrsti Severna liga, ki je spremembo volilnega zakona postavila kot eno osnovnih točk programa za skupno upravljanje dežele, in Naprej Italija oz. njene prevladujoče struje, kakor seveda tudi Marjetica. V prihodnjih treh tednih bo jasno, če bo prišlo do

pospešitve postopka, kar daje upati v odobritev besedila ali obratno. Volilni zakon pa morajo sprejeti do naslednjih volitev, vendar nenapisano pravilo politične higiene pravi, da se to stori vsaj eno leto pred volitvami, ki bodo spomladi leta 2003.

V naši deželi se krepi koalicija Marjetice. SSk je enakopravni partner zavezništva sredinskih strank, med drugim vi koordinirate komisijo, ki pripravlja politični program Marjetice glede problematike narodnih manjšin. Kaj bi s tem v zvezi podčrtali?

SSk ni ideološka stranka, je stranka, ki se prvenstveno zavzema za slovensko narodno skupnost. Smo stranka, ki se ne postavlja na levo ali na desno, vendar z bipolarnim sistemom bi bilo sodelovanje SSk z desnim polom nemogoče zaradi zaradi prisotnosti Nacionalnega zavezništva in nekaterih struj v Berslusconijevi Naprej Italija. Sila razmer je zato prinesla SSk v levosredinski pol, kjer se je SSk na začetku čutila precej utesnjeno. Z nastankom Marjetice so se perspektvie spremenile, ker je v njej SSk našla svoj prostor med strankami, ki imajo do manjšine bistveno različen odnos od tistega, ki ga je imela npr. Krščanska demokracija. Rezultat tega je tudi 14 točk manjšinskega programa, ki smo ga predlagali in ga je Marjetica sprejela.

Koordinacijsko telo, ki vodi Marjetico, dokler ne bo prišlo do trdnejše strukture, je odločilo, da se ustanovi šest tematskih komisij, ki pripravljajo politični deželni program Marjetice. Ena od komisij se izrecno ukvarja s tematiko narodnih manjšin, saj vsaka resna politična sila, ki želi prevzeti odgovorna mesta pri upravljanju dežele, se zaveda, da mimo manjšin se v naši deželi ne more.

Sondaže dajejo Marjetici zelo dobra predvidevanja, gre za dvemestne številke, ki se bolj približujejo 20 kot 10 odstotkom. Marjetica je tisti *quid*, ki edino lahko pripomore k zmagi leve sredine. V Italiji levica sama ne gre nikamor.

Februarja letos smo praznovali odobritev zaščitnega zakona, vendar je zaenkrat zgodovinsko besedilo prineslo le vrsto komplikacij in upočasnitev, z izjemo priznanja špetrske šole...

Zaščitni zakon je slab, ker je sad kompromisov znotraj levice in nepotrebnega paktiranja z desnico. Že prvi (ne)rezultati pravijo, da bo pot izvajanja težka. Paritetnega odbora še ni, kar v pretežni meri blokira izvajanje zakona, Glasbena matica in šola Komel sta še privatni ustanovi, v Benečiji so sicer priznali šolo, vendar s finansiranjem ni vse na mestu, potem lahko navedemo še vrsto drugih zadev, kot so pravica do uporabe jezika v dokumentih, aktualen je npr. popis prebivalstva itd.

SSk bo v dogovoru s parlamentarci strank narodnih manjšin opravila v Rimu resno intervencijo bodisi pri medijih kot pri institucionalnih predstavnikih. Istočasno pripravljamo akcijo v Sloveniji, ker smo prepričani, da se brez nastopa matice zadeva ne bo premaknila. Tretja fronta je seveda na lokalni ravni in očitno bo, žal, treba izvajati akcije civilne neposlušnosti, da bi se lahko Slovenci poslužili norm, ki nam jih zakon zagotavlja.

Zakon 482/99 je tudi pomembno zakonsko določilo, ki je ravno tako ostalo neuresničeno, in to ne samo v najbolj zgovornem primeru, ki ga predstavlja občina Gorica. Kaj pa bi o tem povedali?

Zakon 482 lahko prinese marsikaj zanimivega v nekaterih konkretnih pogledih, na področju izobraževanja, medijev ipd. Ko smo se v Rimu pogajali za zaščitni zakon, smo Maselliju jasno povedali, da so parametri za določitev teritorija previsoki, in mu predočili primer občine Gorica. Maselli je podprl naše prizadevanje, vendar je v levi sredini prevladal še dodaten kompromis.

Glede zakona 482 mislim, da se bo treba zamisliti, ali ne velja sprožiti ostalih mehanizmov, ki nam jih zakon ponuja, in sicer zbiranje podpisov.

Zadeva okoli popisovanja prebivalstva je zgovoren primer neuresničevanja pravic naše manjšine, obenem pa tudi dezorganizacije naše narodne skupnosti....

Glede tega problema je SSk vložila tudi kazensko prijavo. Mislimo, da je nedopustno, kar si je ISTAT dovolil, nimamo pa velikih upov, da bi se naša prijava kaj kmalu razrešila, zato se nameravamo obrniti tudi na evropske institucije, in to s pomočjo evropskih poslancev Caverija in Ebnerja. SSk ima s tem v zvezi zelo jasno stališče, z razliko od vseh ostalih strank, ki jih Slovenci volijo. Pri SSk menimo, da gre za načelno vprašanje, moramo pri tem vztrajati in pokazati odločno zadržanje. Ne mislimo popuščati niti za milimeter. Med drugim je prevod slovenskih pomožnih vprašalnikov katastrofalen, za kar bi jih lahko prijavili na Računsko sodišče, saj so račun za prevajanje celo plačali.

Pozivamo torej ljudi, naj zahtevajo le slovenske vprašalnike, tisti, ki so dobili pomožne slovenske pole, pa naj jih ne vrnejo in naj se v odgovor poslužujejo formularjev, ki smo jih pripravili, in naj pišejo na ISTAT z zahtevo, da se pričakuje uradni slovenski vprašalnik, kot smo ga imeli v zadnjih 30 letih.

STRAN 16

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

30. NAVADNA NEDELJA

"Oblake predre molitev siromaka." (Sir 35, 17)
"Blizu je Gospod njim, ki so skrušeni v srcu." (Ps 34, 19)
"Rešil me je iz levjega žrela. " (2 Tim 4, 17)
"Bog, bodi milostljiv meni grešniku!" (Lk 18, 13)

9.9.1943 se je nemška vojaška kolona pomikala iz Trsta v Istro. Mi pa iz Kopra peš proti Trstu. Na čelu kolone so se vojaki vozili na kolesih s pritrjeno mavzerico na štangi. Kmalu po današnjem predoru (takrat ga še ni bilo), za Žavljami, se je pojavila cela vrsta tankov. Mlad tankist je pomignil šoferju, naj bi se pomaknil k zidu. Snel si je čelado in smeje skočil v vinograd ter si natrgal vanjo grozdja. Nato je šel naprej. Ko se danes vozim mimo tega kraja, se spomnim prejšnjega zidu, še čisto kmečkega, po starem, ki ga je nadomestil drug, moderen; vinograda pa ni več. Do Ankarana smo pravzaprav pripluli z barko. Tam na pomolu je nekaj bivših italijanskih vojakov uničilo cel kup starih, dolgih pušk, pa tudi nekaj avantgardističnih, pravih pokalic, da ne bi prišle Nemcem v roke. Vse skupaj so nato pometali v morje.

Ko smo se v oktobru vrnili v Koper za novo šolsko leto, nismo več videvali od zapora do pomola in obratno procesij v črno oblečenih slovenskih in hrvaških žena in mož z lesenim kovčkom v roki, medtem ko je bila druga roka vklenjena ob roko sotrpina in priklenjena na dolgo verigo, ki jo je orožnik molče nadzoroval.

Kmalu po zasedbi naših krajev Nemci niso več uporabljali koprskega zapora. Zaradi tega so nas predstojniki nekajkrat ob alarmih napotili v bivši zapor, ki je tedaj služil kot zaklonišče. V eni izmed celic, ki pa so bile vse popraskane in tudi krvave, je med drugim na steni pisalo (v slovenščini): "Danes si je N.N. vzel življenje". Po celicah, ki smo si jih ogledovali, je bilo polno slame, brez dvoma tudi polno mrčesa v njej. V začetku oktobra mi je znanec pripovedoval, da je bil tudi on nekaj časa, po drugem tržaškem procesu, zaprt v tem koprskem zaporu. Niti Albancev nismo več videvali ne na parniku ne na cesti, mektem ko so bili tudi oni od 1940, gotovo že 1939, ob zasedbi domovine, vklenjeni.

Nedaleč od Kopra ležijo Hrastovlje, ki hranijo dragocene freske v cerkvi sredi srednjeveškega tabora. Pozornost pritegne zlasti Mrtvaški ples. Slikar Ivan iz Kastva je 1490 poslikal celo steno z devetimi figurami zemljanov, ki jih koščeni mrtvaki vodijo mimo mrtvaka-poveljnika v grob: od papeža do deteta v zibki.

V zgoraj navedeno lahko strnemo vse gorje, ki preplavlja ljudi od Adama in Eve naprej kakor razdivjane vode (Ps 69, 15; 88, 8. 18; 69, 2.3. 15-16), ki mu nihče ne uide. V mislih lahko preletimo vsa taborišča in ječe smrti, pa vojne, teror vseh časov, pa bomo ob tolikšnem ponižanju človeka lahko zahrepeneli še bolj po ponižnosti. Bog ve, koliko zdihovanja in trplejnja, molitve ali pa tudi kletve je rojevalo tisto teptanje in uničevanje žive Božje podobe (1 Mz 1, 26. 27)!

Pravzaprav je v tistih ljudeh doživljal nasilje sam Bog, saj pravi ob sodbi: "Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili" ali pa: "Kolikor niste storili enemu od teh najmanjših, tudi meni niste storili" (Mt 25, 40.45). In tudi zdaj še doživlja vso človeško bedo do konca tega veka.

Nam je sicer zakrito tiho trpljenje Boga-človeka Jezusa v ljudeh, vendar celotna Stara in Nova zaveza nam to razkrivata, še posebej v psalmih. Tudi današnje prvo berilo je eno samo razodevanje Božje ljubezni do trpečega človeka, zlasti do sirote in vdove ter do siromaka (Sir 35, 14.17). Prav ti so namreč najbolj ranljivi in brez moči in zaradi tega so pod posebnim Božjim varstvom skozi vso zgodovino.

Tedaj se nam odstira grozeča in grozna stvarnost ošabnosti v drugačni luči. Čeprav ohranja vso svojo uničujočo moč, je vendarle že premagana; je kakor moreče sanje, utvara, kakor zaprto levje žrelo (2 Tim 4, 17). Tudi zadnji sovražnik - smrt bo premagana, uničena (1 Kor 15, 26).

Odtod razumemo molitev pravičnih, ko jih najbolj mučijo in morijo, npr. Štefana: "Gospod, ne prištevaj jim tega greha!" (Apd 7, 60), molitev v Jezusovem Duhu: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo" (Lk 23, 34). Skrajno ponižanje na lesu križa, ki je veljalo za najsramotnejšo smrt, poleg tega še zasmehovanje velikih duhovnikov, pismoukov in starešin, tudi vojakov ter razbojnikov, pokaže vso veličino ponižnosti Jezusa. Toda že prej je govoril: "Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek. Vzemite moj jarem in učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen, in našli boste počitek svojim dušam; kajti moj jarem je prijeten in moje breme je lahko" (Mt 11, 28-29).

To je ponižnost Jezusa, je pa vsa Božja ustvarjalna moč, ki celo mrtve obuja (1 Kor 15, 34), je ljubezen, ki umre za grešnega človeka.

Sv. Ignacij Antiohijski, mučenec, svetla figura škofa na poti v smrt v Rimu, piše Tralcem: "Se mi zdi, da ne živite več po človeško, ampak po Jezusu Kristusu, ki je zaradi nas umrl, da verujete v njegovo smrt in s tem uidete smrti... Treba mi je torej krotkosti, ki uničuje vladarja tega sveta... ('Boste v ljubezni Jezusa'), če ne boste napuhnjeni" (1; 4, 1-2; 6, 1; 7, 1-8, 1).

Naša ponižna, a zaupna molitev naj predre vse smrtne oblake (gl. Sir 35, 17) in nam izprosi duha ponižnosti.

SLOVESNA RAZGLASITEV DVEH ITALIJANSKIH ZAKONCEV ZA BLAŽENA

"DRUŽINE SO PREPUŠČENE SAME SEBI!"

JURIJ PALJK

Končno je nekdo vzkliknil na glas tisto, kar že dolgo vemo. In ker je to bil sveti oče Janez Pavel II., njegove besede še toliko bolj veljajo.

"Družine so prepuščene same sebi!" je dejansko huda obtožba naše družbe, ki jo je izrekel papež Janez Pavel II. v petek, 18. t.m., na Trgu sv. Petra v Rimu, ko se je srečal z velikim številom zakonskih parov na predvečer slovesne razglasitve dveh italijanskih zakoncev za blažena.

Papež je z njemu lastno vnemo odločno postavil jasno sliko naše družbe, v kateri je osnovna celica družbe-družina še vedno temelj, na katerem se lahko gradi zdrava in predvsem pa vrednotam zavezana družba; taka družba, v kateri imajo tudi krščanske vrednote svoje mesto in so prej v korist celotni družbi kot pa ovira, kot nekateri zmotno mislijo. In sveti oče je v svojem nagovoru pred številnimi družinami in vsem svetom jasno povedal, da je za našo družbo izjemnega pomena, kako se na družino v njej gleda, kakšno vlogo ima družina danes. Tisti, ki imamo družine, že dolgo vemo, kako je s to stvarjo, in prav je, da je papež jasno in predvsem pa javno opozoril, "da družine ne morejo biti prepuščene same sebi, in to s strani javnih ustanov in družbenih sil pri velikem naporu, da bi svojim otrokom zagotovile zdravo okolje, tako okolje, v katerem bi bilo veliko prostora za pozitivne stvari, za bogastvo človeških in verskih vrednot." Papež je brez nepotrebnega ovinkarjenja tudi povedal, da je prav družina "prihodnost za vsako državo", in je jasno nakazal smer, v katero bi vsaka družba morala iti: skrbeti bi morala za družino, imeti bi morala tako socialno politiko, ki bi omogočala staršem dostojno delo, a tudi čas za vzgojo otrok. Sveti oče pa je tudi opozoril na pravico, ki jo ima vsaka družina, da vzgaja otroke v verskem duhu, in je poudaril, da bi zato država morala dajati več sredstev tudi za katoliške šole, "kar pa ne pomeni, kot nekateri zgrešeno govorijo, da se zavzemamo, da bi jemali javnim šolam in to potem dajali katoliškim, ampak se zavzemamo za to, da bi bila vsem družinam omogočena taka šola, kakršno si najbolj želijo za svoje otroke, da bi jim bila torej omogočena svobodna izbira šolanja otrok."

Papež Janez Pavel II. je zato pozval vse politike in tiste, ki našo družbo upravljajo, naj se zavzemajo za take državne zakone, ki bodo podpirali družino. Jasno je tudi poudaril, da ima družina prvenstveno mesto v družbi, in povedal, da "je prav od družin odvisna prihodnost naše družbe."

"Če se vsi ne zavedamo dejstva, da se ne sme in ne more na noben način postavljati na isto raven družina, ki temelji na zakonski zvezi, z drugimi čutvenimi oblikami življenja skupaj, potem je jasno ogrožena že sama družbena ureditev in njen juridični temelj," je poudaril papež Janez Pavel II. in tako jasno povedal, da je zakonska zveza med možem in ženo še vedno tisto vodilo, ki bi se ga morali vsi v družbi zavedati, tudi tisti, ki živijo v izvenzakonskih skupnostih.

Sveti oče pa je tudi opozoril na "rastoči pojav slabšanja sredstev javnega obveščanja, ki, s tem da prikazujejo in širijo nasilje, vsakovrstno banalnost in pornografijo, kažejo, da se ne zavedajo pomena mladoletnih in njihovih pravic."

Na Trgu sv. Petra se je s svetim očetom zbralo manj ljudi in vernikov, kot pa so jih bili prireditelji pričakovali, in to predvsem zaradi splošnega strahu pred atentati in seveda zaradi poostrenih varnostnih ukrepov, ki zahtevajo podrobne preglede vsakega udeleženca večjih javnih prireditev, tudi cerkvenih.

NASILJE JE SAMO POT SMRTI IN UNIČEVANJA

ODLOČEN PAPEŽEV "NE" VOJNI V SVETI DEŽELI

"V božjem imenu: dovolj je bilo vojne v Sveti deželi! Vojna in smrt sta prišli celo v Betlehem, na trg pred baziliko Rojstva našega Gospoda," je v nedeljo, 21. t.m., po razglasitvi dveh italijanskih zakoncev za blažena vzkliknil sveti oče Janez Pavel II., ki je bil vidno pretresen zaradi zadnjih nasilnih divjanj v Sveti deželi.

Sveti oče je bil vidno zaskrbljen in žalosten, ko je spregovoril o vojni v Sveti deželi, še posebno po zadnjih tankovskih premikih izraelske vojske, in nasilju v Betlehemu ter krajih Beit Jala in Beit Sahour, nasilju, "ki povzroča zaskrbljenost vsemu človeštvu."

"V imenu Boga še enkrat ponavljam: nasilje je za vse ljudi samo pot smrti in uničevanja, ki jemlje čast svetosti Boga in dostojanstvu človeka!" je naravnost zakričal sveti oče Janez Pavel II.

Papež si ne prizadeva za mir v Sveti deželi samo z besedami in z odmevnimi javnimi nastopi, ampak tudi s tem, da je poslal na delo celotno vatikansko diplomacijo, ki zadnje čase zelo pritiska tako na Združene države Amerike kot tudi na vplivne evropske države, da bi se zavzele za trajne in mirne rešitve sporov na Bližnjem vzhodu. Papež Janez Pavel II. se namreč zaveda, da bi morali tako Izraelci kot Palestinci poskrbeti, da pridejo "čimprej iz krvavega predora smrti", v katerega so zadnje čase pripeljali medsebojne odnose. In sveti oče tudi javno zahteva dostojanstvo za vse vpletene v spore, kot tudi nenehno nagovarja vse sprte strani, da ni nobene rešitve v nasilju in vojni, v smrti in nasilju, ampak v plodnem pogovoru, mirnem reševanju sporov.

Tako se je po papeževih navodilih nedavno vatikanski "zunanji minister", msgr. Tauran, srečal z ameriškim veleposlanikom pri Svetem sedežu Nicholsonom, da bi ga prepričal, naj se Washington bolj zavzame za čimprejšnjo mirno rešitev vojne v Sveti deželi. Papež in seveda posredno tudi Vatikan sta namreč prepričana, da je še danes možno najti tako rešitev, v kateri bosta zadovoljni obe sprti strani, tako Izrael kot Palestnici.

Marsikateri opazovalec je že pred tem papeževim nagovorom poudaril, da je sveti oče Janez Pavel II. danes še skorajda edini človek na svetu, ki se ne ustraši povedati na glas, da sta samo mir in dialog med sprtimi stranmi vredni človeka in Boga. Papež to ponavlja vedno in povsod in to tudi takrat, ko to ponavljanje o miru kot edini človeka vredni rešitvi že zveni kot stokrat slišana in zato že izrabljena plošča.

Razlika med besedami svetega očeta in besedami večine drugih javnih ljudi je v tem, da sveti oče za svojimi besedami, ki nagovarjajo ljudi k miru, stoji trden in pokončen z vero v Ljubezen in z evangelijem v rokah.

MIR GRADI IN OSMIŠLJA ČLOVEKA

VERJETI V MOČ MIRU

JANEZ POVŠE

Prav v teh nelahkih časih je nujno bolj kot kdaj koli verjeti v moč miru. Mir je edina zares srečna in upajmo, da skorajšnja rešitev. Mir človeka gradi in ga osmišlja. Tega ne smemo pozabiti, če se zavedamo, kaj je vojna. Vojna namreč niso le letala in čete, vojna ni le ena od besed med mnogimi besedami. Vojna je nevarna, ker stvari kruto poenostavlja. Kadar smo, čeprav zaradi tehtnih razlogov, za vojno, vsa dokazovanja naše miroljubnosti ne pomenijo nič in polagoma odmrejo. Kadar je vojna, smo na tej strani mi in na drugi strani je sovražnik, nihče drug kot samo sovražnik. Kadar je vojna, si proti lastnim ljudem, v kolikor predlagaš drugačna razmišljanja od tistih, ki podpirajo vojno. Kadar je vojna, postanejo sovražniki tudi tisti, ki v pričetku niso bili. V tem smislu je samo vprašanje časa, kdaj bodo za razviti svet postali sovražniki prav vsi muslimani, ne samo tisti skrajni. Vojna je nevarna prav zato, ker vse spreminja v črno belo razdelitev in vidi življenje ter ljudi v popačeni luči.

Za sedaj dogodki kažejo, kako še vedno presenetljivo verjamemo v moč kot v moč, v moč kot v silo. Ko pridejo težki trenutki, šteje torej lahko samo moč. Vojna je zato neizogibna in istočasno postanejo najvplivnejše tiste države, kot dokazuje vrh v Šangaju, ki premorejo ogromen teritorij, ogromno število prebivalcev in seveda atomsko oborožitev. Ko pridejo težki trenutki, kot da se nam zdi mir prešibak, brez prave moči, pač stvaritev sanjaških idealistov oziroma pobožna želja vseh religij sveta. Za mir kot da ni več časa, mir ni vedno uporaben in uporabljiv. In vendar je nujno in odrešilno verjeti prav v moč miru, nujno je verjeti in tudi tvegati. V težkem trenutku je nujno verjeti v mir in prav vanj in za to vero ni nikdar prepozno. Težko je namreč pristati na možnost, da se dogodki odvijajo presenetljivo podobno kot med drugo svetovno vojno, ko je ravno tako prišlo do srečanja najmočnejših držav, do delitve sveta, po zaključku spopadov pa do zaostritve in do mučne ter dolgotrajne hladne vojne. Verjetno se ne bi smeli sprijazniti z ugotovitvijo, da se zgodovina ponavlja in da se v tem smislu človek venomer vrača v isti začarani krog. Na tovrstni začarani krog ne bi smeli pristajati, zanj se ne bi smeli opredeljevati, ker je mir tisti, ki ima večjo moč od vsakršnega uničevalnega orožja in vsakršne zunanje sile. Mir je slej ko prej največja moč med vsemi močmi, mir je v resnici neštetokrat silnejši od vsakršne vojne, mir je sila, ki vse zaobjema, vse rešuje ter ukroti vsakršno nasilje in vsakršno grobost. Mir je tisto

najdragocenejše, kar je Bog dal človeku, v kolikor seveda človek premore hrabrost in miru pusti, da vanj vstopi. Zato je treba tudi dandanes prav v ta mir verjeti, mu zaupati in z njegovo pomočjo odkriti nove poti za človeštvo. Če kaj v tem trenutku potrebujemo, je to zagotovo možnost novih srečnih izbir.

ŠKOF JURIJ BIZJAK NA PROSEKU

SVETO PISMO JE KAKOR ČREDA

IVAN ŽERJAL

Sveto pismo je kakor čreda: kakor slednja daje pastirju hrano, pijačo in obleko, da preživi, tako tudi Sveto pismo daje človeku duhovno hrano in pijačo ter zaščito in čast oz. dostojanstvo, in to bolj kot katerakoli druga knjiga. S tem osnovnim sporočilom se je prejšnji četrtek, 18. t.m., zamejskemu občinstvu predstavil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Škof Bizjak se je namreč mudil v župnijski dvoranici na Proseku na drugem večeru v okviru niza na temo *Sveto pismo, bajka ali resnica*. Niz prireja novi proseški župnik dr. Jože Špeh, ki je pred nekaj tedni gostil tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija. Glede na številno udeležbo (proseško dvoranico je napolnilo lepo število udeležencev) je treba povedati, da je župnik Špeh zadel v polno, saj se je za zgodovino in vsebino "knjige vseh knjig", kot pravimo Svetemu pismu, pokazalo veliko zanimanje.

V svojem primorsko sproščenem in živahnem posredovanju se je škof Bizjak zaustavil še pri dveh značilnostih Svetega pisma. V prvi vrsti gre namreč za knjigo, katere skoraj vsa besedila so pisali beduini: tu ne gre seveda za klasične beduine, kot jih danes poznamo, se pravi za Arabce, ampak za potujoče Izraelce. Značilno za judovski narod od Abrahama dalje je namreč dejstvo, da je bila njegova zgodovina skoraj eno samo popotovanje - še danes dve tretjini Judov živita zunaj meja izraelske države, zanje pa je po besedah škofa Bizjaka značilno tudi to, da živijo nekako na meji med tem in onim svetom, se pravi med zemeljskim svetom in transcendenco. Sv. pismo je nastalo na sorazmerno revnem ozemlju (predavatelj je podal primerjavo s Krasom) in kaže na to, kako so Judje tenkočutni in občutljivi. Rečeno je bilo, da so ga pisali beduini: zato je tudi odraz ostrih beduinskih zakonov, ki so strožji na primer od zakonov mestnih družb. Vsekakor je velika večina teh zakonov preventivne narave in tu prihajamo do druge značilnosti, ki je v tem, da s Svetim pismom oče hoče poučiti sina o tem, kaj je prav in kaj ne.

Dalje, je dejal škof Bizjak, v Svetem pismu najdemo tri vrste zgodovine. V prvi vrsti imamo tu tako zgodovino, ki je podobna oni, katere smo vajeni v našem sodobnem svetu. Dalje imamo epsko zgodovino ali zgodovino v epih: ta ima v ozadju resnične dogodke, ki so bili potem nekoliko poenostavljeni in poudarjeni s ciljem, da nauk pride bolje do izraza. Nazadnje imamo tu zgodovino v prispodobah, ko se ne ve, kako je bilo in kako bo. Gre predvsem za začetek oziroma genezo, ki zadeva stvarjenje sveta, in za konec, se pravi Janezovo knjigo Razodetja, s katero se zaključi Nova zaveza. Kljub temu da sta začetek in konec sveta zavita v skrivnost, so pisci hoteli podati tudi zgodovino tega, pomagali pa so si s prispodobami. Namen je jasen in sestoji v tem, da se pove, da človek od nekod prihaja in tudi nekam gre. Če pa hoče priti k temu cilju, se mora v svojem življenju držati nekaterih pravil in smernic oz. zapovedi. Brez tega ni moralne osnove Svetega pisma, v knjigi Razodetja **(na sliki Apokalipsa, Dürer)** pa je zapisano, da po vseh mogočih pošastih, vojnah, potokih krvi ipd. zmaga jagnje, kar pomeni krotkost, ponižnost, dobroto. To nosi, pravi dr. Bizjak, to so tračnice, ki človeka potegnejo in mu dajejo moč.

Sveto pismo ima tudi tri obdobja: to so ustno izročilo, kjer se na temeljna vprašanja odgovori z zgodbami, dalje zapisovanje posameznih odlomkov, na koncu pa še urejeno sestavljene knjige. Na vsaki strani Svetega pisma pa je izvir, iz katerega se lahko napiješ. Vsak človek se v tej knjigi najde in spozna svoj položaj.

Na koncu je bilo vprašanj za gosta še kar. Še posebej je bilo zanimivo slišati, kakšno čudovito odkritje je predstavljala najdba svitkov iz Qumrana v bližini Mrtvega morja leta 1947. Gre za svitke, ki segajo v dobo 200 let pred Kristusom in v katerih je zaobjeta skoraj celotna Stara zaveza. Razlike z dotlej najstarejšimi originali Stare zaveze (t.i. Leningrajskimi originali), ki segajo v 9.-10. stol. po Kr., pa so minimalne. Glede na hude čase, ki jih danes doživlja človeštvo, pa ni bilo mogoče iti mimo vprašanja nasilja: je slednje upravičeno oz. do katere stopnje je upravičeno? Kdaj pridemo do tiste stopnje, ko se človek iz branilca spremeni v napadalca? To, je dejal škof Bizjak, je vprašanje posameznega človeka. Pri tem prevečkrat napačno razmišljamo z naše, zemeljske strani, medtem ko bi se verjetno morali nekoliko zgledovati po Judih in razmišljati tudi z eno nogo v onostranstvu, kjer bomo morali odgovarjati za tisto, kar smo oz. česar nismo storili v zemeljskem življenju. Razprava se je dotaknila tudi spora med Judi in Arabci v Palestini. Gre za večen spor, je dejal predavatelj, ker so si eni in drugi pravzaprav polbratje (izvirajo iz očeta Abrahama). Vsekakor bi na Bližnjem vzhodu lahko mirno živeli skupaj, saj spor med judovskim in arabskim narodom podpihujejo zunanje sile, ki imajo ves interes, da se ta spor nadaljuje.

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (3)

ZVONE ŠTRUBELJ

Če se zavijemo v skrivnost zla, ki je sicer zagonetno in neobvladljivo, zaradi česar v molitvi očenaša vsak dan molimo "Reši nas hudega!", lahko hitro končamo v mreži zla kot tihi sodelavci. Spomnim se sobrata, ki je v trdih komunističnih časih - tistega sendviča s 50-letno zlato dobo za nas ni bilo; tudi za to nas je prikrajšala zgodovina - torej v tistih trdih rdečih letih je ta že pokojni sobrat kričal med bogoslovci nad oblast: banda hudičeva! Se ni v tem instinktivno sovražnem občutju tudi sam zapletel v mrežo negativnega? Če samo pomislim, da smo bili takrat bogoslovci sveže mladi in da je bilo med nami in predvsem malo starejšimi od nas veliko drznih socialnih in duhovnih načrtov, kako kljub trdi roki takratne oblasti narediti kaj dobrega v takratni družbi. Da so bili taki načrti in projekti s strani odgovornih predstojnikov, med katerimi je bil tudi omenjeni sobrat, nasilno rezani, zatrti v kali, prepovedani? Ali ni bila tudi to posledica take radikalne drže proti zlu, "bandi hudičevi". Ali bolje, ni šlo za preveč energije, posvečene negativnemu?

Spomnim se zgodbe iz življenja nekega meniha, ki je bil že betežen in siten in je imel stalne privide hudiča. Vse, kar mu je prišlo pod roko, je začel metati proti temu navideznemu hudiču. Po legendi se mu je prikazal sam nadangel Gabrijel in mu rekel: "Prosim te, pusti že tega našega bivšega sobrata, hudiča, lepo na miru".

To je le mimobežna metafora, morda celo poučna, ne le za omenjeno bogoslovno skupnost, morda tudi za slovensko cerkev. Ko se je menjal družbenopolitični sistem, smo bili nepripravljeni na tako radikalno spremembo. Predvsem pa v tolikih rečeh nekvalificirani. Ne bi bilo bolje pustiti "hudiča" in njegove prigode lepo na miru in se usmerjati v kaj bolj pozitivnega, odločilnega za našo duhovno prihodnost? Se bo po zakonu inercije to nadaljevalo tudi v brezbožni liberalistični - sedanji družbi? Če bo tako, ne bo dobro za nas. Pomenilo bi, da vstopamo na Krjavljevo barko in se sredi razdivjanega morja sedanjega pluralističnega časa borimo s prividi sovražnika, hudiča, ne pa da vstopamo na Kristusovo barko in plujemo z njim v smeri Kraljestva. V to smer bi rad pokazal v tem razmišljanju.

Pojdimo nazaj, k tisti morda zares krivi miselno civilizacijski smeri človeštva, ki je omogočila in dopustila tragično 20. stoletje brodoloma človečnosti. 10 let pred padcem berlinskega zidu je o brodolomu človečnosti v preteklem stoletju spregovoril nemški mislec Hans Blumenberg. Klasično opredeljujemo človeško eksistenco z neko trdno, oporno točko, odkoder človek opazuje tek življenja in sveta. Blumenberg utemelji to trditev s tekstom Lukrecija, v katerem je govor o opazovalcu, ki stoji na trdi zemlji in gleda brodolom na razdivjanem morju. Trdne oporne točke ni več, pravi. Opazovalec sam je v vodah morja, on sam je doživel brodolom. Edina možnost duhovnega preživetja je iz ostankov ladje narediti rešilno ladjo, kar pa na vodi, sredi razburkanega morja življenja, ne bo lahko.

S teološkega vidika je prognozo duhovnega stanja človeštva v 20. stoletju dal nemški teolog Dietrich Bonhoeffer, ki je umrl kot žrtev nacizma. Uporabil je podobo dekadence. Napovedal je padec vseh velikih ideologij stoletja. Toda ta padec bo omogočil rojstvo duhovnemu in moralnemu relativizmu, ki bo imel prav tako usodne posledice. Citiram: "Kjer ni več nič trdnega, zmanjka temelj življenja in zgodovine, to je, zaupanje in to v vseh možnih oblikah. In ker ni več zaupanja v resnico, je treba nastopiti s sredstvi propagande. Ker ni več zaupanja v pravičnost, se proglasi za pravično tisto, kar komu pride prav... Tako je to posebno stanje našega časa, ki je čas čistotaprave dekadence" (Glej: B. Forte, Dove va il cristianesimo, 139).

Govorimo o tem, kako naj bo človek izhodišče krščanske misli. Kakšen človek? Tak kot se je pokazal v brodolomu in v tragiki kratkega, a usodno krutega 20. stoletja? Kaj se je z njim zgodilo? Je še vreden zaupanja? Kako naj krščanska misel in praksa položita izhodišče svojega "creda" v človeka? Odgovor bom dal na koncu, ko bom razgrnil vizijo prihodnosti krščanstva in Cerkve.

Kakorkoli je bilo, na pogorišču 20. stoletja so se pokazala nekatera znamenja, ki Cerkvi obetajo lepšo duhovno prihodnost.

DALJE

SVETNIK TEDNA

22. OKTOBER

SILVESTER ČUK

MARIJA SALOMA, SVETOPISEMSKA ŽENA

Apostoli in drugi Jezusovi učenci so strahopetno pobegnili, potem ko so plačanci judovskih velikih duhovnikov in pismoukov Jezusa prijeli ter ga peljali najprej pred veliki zbor, nato pa pred Pilata, da ga je obsodil na smrt. Peter je šel nekaj časa za svojim aretiranim Učiteljem, vendar ga je kmalu zatajil. Častna izjema je bil apostol Janez, ki je šel s svojim Gospodom do konca. V svojem evangeliju poroča, da je stal pod križem na Kalvariji skupaj z Jezusovo Materjo Marijo; z njima so bile tudi štiri žene, ki so Učitelja iz Nazareta spremljale že prej, ko je hodil iz kraja v kraj in oznanjal božje kraljestvo. Ena od teh žena je bila Marija Saloma, ki jo Janez imenuje "sestra njegove matere".

Marija Saloma, žena ribiča Zebedeja, je bila mati Jezusovih učencev in apostolov Jakoba (starejšega) in Janeza. Zdelo se ji je, da ima kot mati dveh Jezusovih spremljevalcev pravico reči kakšno dobro besedo zanju. V Matejevem evangeliju beremo, da je nekoč, ko so šli proti Jeruzalemu in je Jezus napovedal svojo smrt in vstajenje, "stopila k njemu mati Zebedejevih sinov s svojima sinovoma in se priklonila pred njim do tal, da bi ga nekaj prosila. Rekel ji je: ‚Kaj hočeš?' Odvrnila je: ‚Reci, naj ta dva moja sinova sedita v tvojem kraljestvu, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici.'" Jezus je njej in njenima sinovoma odgovoril, da njegovo kraljestvo ni kraljestvo gospodovanja in vladanja, temveč služenja. S tem odgovorom je vsem apostolom pa tudi spremljevalkam, med katerimi je bila tudi Saloma, priporočal ponižnost. Saloma zaradi tega ni bila prav nič užaljena, dasi Jezusovega odgovora morebiti ni popolnoma doumela. Prepričana je bila v Jezusovo božje poslanstvo in je ta na videz trda beseda ni omajala v veri in zvestobi, saj mu je ostala zvesta do konca - do križa na Kalvariji. Po vsej verjetnosti je bila Saloma "ona druga Marija", ki je po besedah evangelista Mateja tisto zgodnje nedeljsko jutro, ko je Gospod vstal od mrtvih, skupaj z Marijo Magdaleno šla pogledat grob. Videli sta angela, ki je sedel na odvaljenem kamnu in jima sporočil presenetljivo novico: "Vem, da iščeta Jezusa, križanega. Ni ga tukaj. Vstal je, kakor je bil rekel!" Ženi sta z največjim veseljem izpolnili njegovo naročilo: "Pojdita in brž povejta njegovim učencem: ‚Vstal je od mrtvih! Pred vami pojde v Galilejo, tam ga boste videli.'" Bog plačuje zvestobo z nedopovedljivo radostjo. Zvestoba in vdanost Marije Salome sta za vse čase zapisani v Svetem pismu.

Saloma ali Salome kot osebno ime pri nas ni znano, razmeroma pogosto pa ga slišimo v anglosaškem svetu.

Polnih devetnajst stoletij loči od svetopisemske žene Marije Salome sveto Bertilo Boscardin, italijansko redovnico, ki je živela tako rekoč v naših časih: rodila se je 6. oktobra 1888, umrla pa je 22. oktobra 1922. Ko jo je papež Janez XXIII. razglasil za svetnico, je poudaril njeno potrpežljivo mučeništvo, ki ga je prenašala iz požrtvovalne ljubezni do bližnjega, in je to ljubezen povzdignil za zgled. Njeno kratko življenje je bilo eno samo trpljenje: najprej v domači družini (doma je bila blizu mesta Vicenza na severu Italije), kjer je kot otrok morala skupaj z materjo prenašati pekel ob grobem očetu pijancu. Ko ji je bilo sedemnajst let, je odšla v samostan redovnic dorotejk, ki so oskrbovale bolnišnice, domove za ostarele, otroška zavetišča, domove za umobolne ženske in zavetišča za padla dekleta. Bertila je imela samo tri razrede osnovne šole in zaradi tega so jo predstojnice zapostavljale ter ji odmerjale najnižja dela. Prav ob teh se je Bertila z brezmejno ljubeznijo do Jezusa in do ljudi, ki jim je stregla, dvignila do svetniških višin.

Ko je umrla, so zdravniki, ki so jo poznali, rekli: "Sestre Bertile, ki ji ni enake, ni več! Popolnoma se je izmučila za trpeče, se izčrpala, da je blažila rane drugih."

SVETOVNI DAN MLADIH 2002 V TORONTU

Goriška nadškofija se pripravlja na Svetovni dan mladih (SDM), ki bo **v Torontu (Kanada) od 18. do 28. julija 2002.** Podrobno poročilo s številnimi informacijami lahko dobite v številki Novega glasa z datumom 17. oktobra 2001. Vsekakor bomo o morebitnih spremembah ali novostih glede SDM še poročali.

Vse **informacije dobite pri patru Mirku Peliconu DJ**, ulica Nizza 36, 34170 Gorica, prenosni telefonček številka 340 7104932, naslov elektronske pošte: pelicon@email.si.

ŠE ZA MISIJONSKO NABIRKO 2000

Za misijonarja Ernesta Saksido iz Brazilije 3.150.000 lir; za razne misijonarje 700.000 lir; ob prodaji znamk za misijonarja Pavla Bajca - Slonokoščena obala 100.000 lir. Ob Prešernovi proslavi je Rojanski cerkveni pevski zbor pripravil srečolov, nabral in razdelil osmim misijonarjem 800.000 lir; ob 40-letnici Marijinega doma v Rojanu je pri Srečolovu bilo nabranih za misijonarko Ljudmilo Anžič iz Kambodže 300.000 lir.

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

RADIO OGNJIŠČE

Regionalni primorski program iz koprskega studia se začenja vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem.

Vsak ponedeljek je ob 16. uri tedenska informativna oddaja *Primorskih minus sedem*, ob 17. uri pa hudomušna glosa, ki jo pripravlja Jurij Paljk. Sledi aktualna anketa.

Radio Ognjišče lahko poslušate na ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ IN SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL V GORICI

PREDSTAVITEV SEZONE 2001/2002

FOTO BUMBACA

V sredo, 24. t.m., je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici tiskovna konferenca, na kateri so predstavili novo sezono delovanja tega našega kulturnega hrama. Predsednica KCLB prof. Franka Žgavec je najprej povedala, da so bili z minulo sezono v centru Bratuž izjemno zadovoljni, saj je bilo pri njih v prejšnjem letu več kot 125 večjih kulturnih prireditev in po tej poti namerava Kulturni center Lojze Bratuž tudi nadaljevati, saj se v vodstvu centra zavedajo, kako pomembno je, da je center Bratuž stičišče treh kultur, ki so od vedno prisotne v Gorici, ob dejstvu seveda, da je to predvsem slovenski kulturni center.

"Zavezani smo izborni slovenski besedi, ki seveda prihaja najlepše do izraza v gledališču, a prav tako ostajamo tudi v prihodnje zavezani likovni podobi, zato organiziramo večje likovne razstave slovenskih in drugih umetnikov, in tudi glasbi, saj v našem kulturnem centru gostimo niz koncertov. Tako nameravamo tudi v prihodnje!" je povedala prof. Franka Žgavec. Med drugim je poudarila važno vlogo centra kot središča različnih kultur, saj v centru Bratuž potekajo tudi pomembna mednarodna glasbena tekmovanja, gostijo pa tudi zahtevnejše prireditve večinskega naroda in veliko predavanj.

O gledališki dejavnosti je spregovoril predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete dr. Damjan Paulin, ki je poudaril predvsem tesno sodelovanje s Kulturnim domom v Gorici, saj bosta oba kulturna hrama izmenoma gostila abonmajske in izvenabonmajske predstave Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta. Predvsem pa je poudaril pomen treh gledaliških abonmajev, ki so namenjeni predšolskim ter osnovnošolskim otrokom slovenskih šol na Goriškem in dijakom. Otroški vrtiljak, gledališki abonma za najmlajše, ima letos pet predstav slovenskih gledališč. *Janko in Metka* Gledališča na vrvici iz Nove Gorice, *Sapramiška* Prešernovega gledališča iz Kranja, *Ostržek* Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja, *Pingvin Cofek* PDG-ja iz Nove Gorice ter *Dih, pih, zeh in gib* SSG-ja iz Trsta bodo predstave za najmlajše. Abonma za mlade v Gorici pa je namenjen dijakom nižjih šol in šolarjem zadnjega razreda osnovne šole; poleg gledaliških ansamblov gostil tudi glasbene in plesne predstave, medtem ko je abonma Moje gledališče namenjen višješolcem, ki so si že ogledali Linhartov *Ta veseli dan ali Matiček se bo oženil* (SSG Trst); na sporedu so še predstave *Otok solza* (SSG Trst), Goldonijeve *Zdrahe* (PDG Nova Gorica) in Grumov *Dogodek v mestu Gogi* (PDG Nova Gorica).

Ravnatelj Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel prof. Silvan Kerševan pa je predstavil glasbeni abonma, ki bo prav tako v KCLB in so mu dali naslov Srečanja z glasbo 2001/2002. Že v začetku novembra bodo gostili Slovenski oktet, nakar se bodo v nadaljevanju zvrstili koncert glasbe Šostakoviča in Maurija, ki ga bo izvajal Klavirski trio (Gadžijev, Meljnikov, Mitrovič), koncert Mlade note, ki ga bodo priredili gojenci glasbene šole Emil Komel, izvajali bodo dela goriških avtorjev. V pričakovanju Božiča bo nastopil APZ Tone Tomšič, nakar se bo v začetku prihodnjega leta glasbeni abonma posvetil iskanjem v glasbi (Šavron in Dziekanska), violi (Duo Favero). Tudi letos se bodo spomnili enega krajevnega skladatelja, in sicer Ubalda Vrabca s koncertom zbora Jacobus Gallus, medtem ko bo MePZ Hrast priredil zaključni koncert Exultate. Prof. Silvan Kerševan je poudaril predvsem zavestno odločitev organizatorjev za tak glasbeni abonma, ki ostaja zvest slovenskemu glasbenemu izročilu, a je obenem tudi vezan na evropsko in svetovno glasbeno izročilo.

V KCLB bodo tudi v prihodnje prirejali likovne razstave, saj bo že v ponedeljek, 29. t.m., otvoritev skupinske razstave goriških likovnikov z obeh strani državne meje pod naslovom *Poklon Gorici*.

GORIŠKI MUZEJ OB 1000-LETNICI PRVE PISNE OMEMBE GORICE, SOLKANA IN GORIŠKE

POBUDA ZA NOV SLOVENSKI NARODNI PROGRAM

Goriški muzej že četrto leto izvaja obsežen raziskovalni, razstavni in pedagoški program, namenjen obeležitvi 1000-letnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in območja, kjer je v preteklosti pričela nastajati in se oblikovati Goriška pokrajina. S predavanji zgodovinarjev in izvedencev z drugih področij nastajajo publikacije in gradivo, ki bo uporabno in koristno za nadaljnja preučevanja preteklosti Goriške, kar poudarja tudi zgodovinar dr. Branko Marušič, urednik Solkanskega zbornika in nemara najpomembnejši tvorec obeleževanja omenjene tisočletnice.

Gorica in Goriška v srednjem in novem veku je bila tema strokovnega posvetovanja, ki ga je Goriški muzej priredil v četrtek, 18. oktobra. Omenjeno obdobje so z raznih vidikov in področij obravnavali dr. Timotej Knific, prof. dr. Sergio Tavano (iz Gorice), dr. Harald Krahwinkler (iz Celovca), prof. dr. Peter Štih, prof. dr. Darja Mihelič, prof. dr. Franc Martin Doblinar in dr. Saša Quinzi (iz Gorice).

Aktualen in tesno povezan s sedanjimi gibanji v našem narodu je bil znanstveni posvet o slovenskem kulturnem prostoru danes, ki so ga v petek, 19. oktobra, priredili Odbor za preučevanje narodnih manjšin pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Inštitut za narodna vprašanja v Ljubljani in Inštitut za geografijo v Ljubljani. Na posvetu, ki je potekal pod pokroviteljstvom predsednika Slovenije Milana Kučana, je bilo izrečenih veliko misli, mnenj in opažanj o sedanjem stanju našega naroda oz. o slovenskem kulturnem prostoru v obdobju globalizacije. Žal pa je bila udeležba na posvetu zelo majhna: od 800 poslanih vabil je bilo le okoli 100 udeležencev, v popoldanskem času pa jih je ostalo le še nekaj nad 20. Zgodovinar dr. Jože Pirjevec, ki je v svojstvu predsednika Odbora SAZU za preučevanje narodnih manjšin posvetovanje v Novi Gorici vodil, je ob zaključku ugotovil izredno aktualnost vsega, kar je bilo izrečenega o slovenskem kulturnem prostoru, ter obžaloval, da je bila udeležba tako majhna. "Zlasti ni bilo tistih, ki bi lahko o marsičem odločali in ki običajno sedijo v prvih vrstah", je razmišljal. Razprave so se v bistvu nanašale na glavne misli in poudarke, ki jih je v svojem uvodnem poročilu o skupnem slovenskem kulturnem prostoru izrekel dr. Jože Pirjevec. Opozoril je, "da je bila zahteva po skupnem slovenskem kulturnem prostoru vgrajena v sam temelj osamosvojitve Slovenije, a se je v letih po osamosvojitvi izkazalo, da zavest skupnega slovenskega prostora v narodu ni pognala globljih korenin. Tisti v zamejstvu, ki nam je slovenska zavest in pripadnost plebiscit vsakega dne, smo imeli in še imamo vtis, da ne zanimamo nikogar, da smo za slovensko državo cokla, ki jo je pač treba vleči za sabo, vendar bi bilo za dobre odnose s sosedi pravzaprav bolje, če nas ne bi bilo. Slovenci, tudi tisti s slovenskim državljanstvom, ki pač živimo na napačni strani meje, v matični domovini nismo povsem enakopravni z drugimi sodržavljani".

Dr. Jože Pirjevec je takole nadaljeval: "V moji zavesti se že dalj časa poraja mnenje, da je v odnosu do manjšin, pravzaprav do skupnega kulturnega prostora, kar zadeva Italijane in Slovence, prišlo do nenavadnega preobrata. Medtem ko se prva italijanska republika za sonarodnjake v Istri v bistvu ni zmenila in jih je pogosto celo imela za izdajalce, pa jih druga republika na vse mogoče načine podpira in goji. Prav nasproten proces je značilen za Slovenijo, ki je, odkar se je osamosvojila, potisnila omenjeno problematiko na stranski tir, v prepričanju, da bo s tem izkazala svojo zrelost za evropske in atlantske integracije. V rimskem in ljubljanskem primeru gre očitno za različno zunanjo politiko. Italija teži k uveljavitvi v srednji Evropi in na Balkanu, tudi upoštevaje manjšinski skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. Slovenska politika pa temlji na očitnem prepričanju, da spada v evropska pravila (bonton) rahljati odnose z lastnimi ljudmi onkraj meja".

Morda se takšne težnje in politika odražajo tudi v težkem stanju slovenske narodne skupnosti v Italiji, o čemer sta na posvetu v Novi Gorici govorila predsednika obeh krovnih organizacij, Sergij Pahor (SSO) in Rudi Pavšič (SKGZ). Pahor je menil, "da je Italija Slovencem sovražna in proti njim snuje zaroto. Celo leto 2001 nam ni dala še niti ene lire pomoči". Pavšič pa je poudaril, "da Slovenci v Italiji nočejo biti samo proračunski problem Slovenije, od matične države pa želijo odgovore na mnoga vprašanja". Dr. Aldo Rupel iz Gorice je izrekel zadovoljstvo zaradi kritičnih stališč obeh krovnih organizacij v Italiji in zgodovinske stroke. "Zdaj govorimo isti jezik, prej pa smo samo mi veljali za 'poklicne nergače'".

Na znanstvenem posvetu o slovenskem kulturnem prostoru, v petek, 19. oktobra, v Novi Gorici, so imeli referate še dr. Miran Komac, znanstveni sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, dr. Jernej Zupančič, direktor Inštituta za geografijo v Ljubljani, ter Peter Kovačič Peršin, urednik Revije 2000. Žal pa se posveta, kljub zagotovilu, ni udeležila Magdalena Tovornik, državna sekretarka na Ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani.

Iz posveta je izšla pobuda o tem, da bi bilo morda potrebno zasnovati nov slovenski narodni program. Upošteval naj bi nove razmere v domovini in v mednarodnih integracijah, posebej težnje za globalizacijo družbe, kar vse pred male narode, tudi slovenskega, postavlja nove dileme in odločitve.

M.

ZBOROVSKA REVIJA V CENTRU BRATUŽ

COROVIVO V GORICI

Prejšnjo nedeljo je v Kulturnem centru Lojze Bratuž potekalo pevsko tekmovanje Corovivo, ki ga organizira zveza pevskih zborov USCI v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Na revijo se je prijavilo 15 zborov. Med temi so bili štirje slovenski. To so bili: Ženski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela, ki ga vodi Patricija Rutar Valič, nato mešani zbor Igo Gruden iz Nabrežine (dirigent Adi Danev), Ženska skupina Ver laetun z Opčin, ki jo vodi Rossana Paliaga, in Mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta (dirigent Janko Ban).

Koncert je potekal cel dan. Udeležba je bila zelo številna, čeprav slovenskega občinstva ni bilo veliko. Posamezni zbori, ki jih je ocenjevala strokovna žirija pod predsedstvom glasbenika Roberta Gabbianija, dirigenta zbora milanske Scale, je ob koncu določila ocene. V prvi zmagovalni skupini je tudi zbor Jacobus Gallus, ki je izvajal vrsto skladb primorskih avtorjev, kot so Pavle Merkù, Aldo Kumar itd. Nabrežinski mešani zbor se je uvrstil v drugo skupino. Izvajal je skladbe svojega dirigenta. V isti skupini je tudi ženska skupina Ver laetum, ki je izvajala Tartinijev Stabat Mater. V tretji skupini pa je ženski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela, ki je odpel pesmi raznih skladateljev. Koncertni dan je bil vsekakor poln pesmi in glasbe in je pokazal tudi zelo dostojno raven slovenskega petja pri nas.

AKTUALNI KNJIGI DR. ZOLTANA JANA IZ NOVE GORICE

POZNAVANJE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI V ITALIJI

Založba Rokus v Ljubljani je v sodelovanju s Slavističnim društvom Slovenije izdala novi knjigi v ponovno oživljeni zbirki Slavistična knjižnica. Gre za deli dr. Zoltana Jana, slovenista in literarnega komparativista, podpredsednika Slavističnega društva Slovenije, lektorja za slovenski jezik na filozofski fakulteti tržaške univerze in nasploh za intelektualca, ki se je zadnja leta najbolj intenzivno ukvarjal s preučevanjem odmeva slovenske književnosti pri Italijanih. Sad tega prizadevanja sta knjigi o poznavanju slovenske književnosti v Italiji po letu 1945 ter o Cankarju, Kosovelu, Zlobcu in Ljubki Šorli pri Italijanih.

V teh knjigah sta povzeti obsežni raziskavi, ki jih je izvedel avtor in v katerih je ugotavljal, katera slovenska leposlovna dela so med polstoletnim obdobjem po drugi svetovni vojni imela odmev v Italiji. V prvi so objavljene splošne ugotovitve, medtem ko druga povzema del raziskave, ki se osredotoča na vpliv, ki so ga imeli Ivan Cankar, Srečko Kosovel, Ciril Zlobec in Ljubka Šorli. V tej drugi knjigi je tudi izčrpen bibliografski pregled italijanskega gradiva o slovenski književnosti.

Avtor ugotavlja, da se Slovenci tudi v primerjavi z večjimi narodi, kot so, denimo, češki, slovaški in romunski, ne moremo pritoževati, da je v Italiji izšlo malo prevodov del naših avtorjev. A to je bolj znamenje sosedstva in dela slovenskih slovenistov kot pa resničnega zanimanja italijanskih bralcev za našo literaturo. Največ prevodov v italijanščino je izšlo v Trstu. S posredovanjem slovenske literature v Italijo se je sicer ukvarjalo veliko ljudi, vendar pa kljub temu, ugotavlja dr. Zoltan Jan, Italijani v slovenski literaturi še ne vidijo pomembnega umetniškega sporočila. Kljub vsemu pa so prevodi slovenskih pisateljev v obdobju po letu 1945 dosegli že več kot 160 samostojnih publikacij, poleg objav v antologijah in tisku. Nobeno slovensko delo v italijanskem prevodu pa doslej ni bilo uvrščeno v italijanski izbor svetovne klasike.

V svoji drugi knjigi dr. Zoltan Jan zelo natančno predstavlja in osvetljuje uveljavljanje Ivana Cankarja, Srečka Kosovela, Cirila Zlobca in Ljubke Šorli prek prevodov njihovih del v italijanski jezik. Izčrpno jih analizira in poudarja načine, s katerimi so se uveljavili v italijanskem jezikovnem prostoru.

Cankar je bil najbolj prevajan slovenski pisatelj v italijanski jezik. Kosovel je doživel zanimivo preobrazbo: zanimanje zanj je nastalo v Trstu in precej časa ostalo omejeno na ožje krajevno območje, ki je obsegalo tudi Gorico. V zadnjem obdobju pa se je uveljavil tudi v preostali Italiji. Na poseben način se je uveljavil Zlobec. Prevedli so štiri njegove pesniške zbirke; sam je uredil je dve antologiji slovenske književnosti in doživel tudi druga priznanja.

Glede Ljubke Šorli dr. Zoltan Jan obravnava nekatere posebnosti njene pesniške podobe in umetniške ravni. Šorlijevi so v italijanščino prevedli dve pesniški zbirki: *Zdrobljene pesmi* in *Križev pot*. Izstopa, da se pesnica ne omenja v prvih sitematičnih pregledih slovenske literarne ustvarjalnosti v Gorici, ki so od srede 80. let izhajali v italijanskih publikacijah. To je razumljivo, ker je te predstavitve pisala literarna zgodovinarka dr. Lojzka Bratuž, ki se je z diskretnostjo izognila opredeljevanju do pesniškega ustvarjanja svoje matere. Sledil pa je sicer vljuden očitek italijanskega zgodovinarja Sergia Tavana, "da bi v njene preglede slovenske literature na Goriškem sodila tudi Ljubka Šorli". Na njen pesniški svet in umetnost sta poleg omenjenega zgodovinarja opozorila tudi raziskovalec in literarni izvedenec Marjan Brecelj iz Nove Gorice in literarni zgodovinar France Bernik. Brecelj opozarja, "da najmočnejša pesniška tema Ljubke Šorli izvira iz ljubezni do pokojnega moža, kar predstavlja edinstvenost v slovenski liriki". Bernik pa izpostavlja predvsem religioznost in globoko občuteno in živo katoliško veroizpoved pesnice. Med zunajliterarnimi vzroki, ki so prispevali k njenemu poznavanju med Italijani, velja upoštevati vsestransko delovanje Ljubke Šorli v kulturnem življenju Gorice.

M.

TRI KNJIGE PRI SLOVENSKI MATICI

Minuli teden so v Ljubljani predstavili tri knjige, ki so izšle v redni zbirki pri Slovenski matici. *Redki stari tiski* Branka Reispa, *Slovenska lirika 1950-2000* Denisa Poniža in *Tržaška knjiga* avtorice Marije Pirjevec so naslovi treh pomembnih knjig, ki so vredne vse naše pozornosti.

Branko Reisp je na predstavitvi povedal, da se je za knjigo *Redki stari tiski* odločil med raziskovalnim delom v knjižnici Narodnega muzeja, kjer hranijo eno največjih in najstarejših slovenskih knjižnic. V knjigi je zbral zapise od 16. do srede 19. stoletja.

Denis Poniž je povedal, da knjiga *Slovenska lirika 1950-2000* vključuje vso slovensko liriko, ker vsebuje vse pesnike in ne deli slovenske lirike na matično, zamejsko in zdomsko. V tej zbirki bo že naslednjo pomlad izšla knjiga Helge Glušič, ki bo za isto časovno obdobje pripravila izbor slovenske proze v istem obdobju.

Za nas je gotovo najbolj zanimiva knjiga prof. Marije Pirjevec, ki je pod naslovom *Tržaška knjiga* zbrala razgiban in obsežen kronološki izbor pričevanjskih in literarnih besedil, ki vsak s svojega zornega kota dokumentirajo in opisujejo zgodovino Trsta in slovenskih ljudi v njem. Izbira besedil v *Tržaški knjigi* je vsestranska, ker izbor Marije Pirjevec vključuje tako enciklopedične tekste kot presek književnosti, zgodovinopisja, dnevniške zapise, politične govore in razna predavanja. O knjigi bomo še pisali.

DRUGA KNJIGA BORISA PAHORJA V ITALIJANŠČINI

V soboto, 20. t.m., je knjižna založba Nicolosi v Roveretu javnosti predstavila italijanski prevod 13 novel tržaškega pisatelja Borisa Pahorja.

To je šele druga knjiga Borisa Pahorja v italijanskem jeziku. Javne predstavitve se je udeležil tudi pisatelj, ki je na predstavitvi spregovoril o delu, predvsem pa o naši manjšini. Pravzaprav je bila prireditev posvečena tržaškemu pisatelju, s katerim se je pogovarjala Enrica Rigotti, prebrali so tudi nekaj odlomkov iz njegovih del.

Zbirki Pahorjevih novel so dali naslov *Il rogo nel porto* (Kres ali goreča grmada v pristanišču). Knjiga je razdeljena na tri sklope, od katerih je prvi posvečen novelam, ki opisujejo slovenskega tržaškega človeka v obdobju fašizma, drugi sklop je posvečen dogajanju v nacističnih taboriščih, tretji niz novel je posvečen povojnemu življenju. Dve noveli, in sicer novelo o mučeniški smrti Lojzeta Bratuža, ki nosi naslov *Rože za gobavca*, ter novelo z naslovom *Postanek na Ponte Vecchiu*, je nalašč za to izdajo avtor napisal spet v italijanskem jeziku. Večino Pahorjevih novel je v italijanski jezik prevedla Mirella Urdih Merku', ki je Pahorjevo *Nekropolo* že prevedla v nemški jezik in z njo je tržaški pisatelj v nemškem kulturnem svetu požel veliko odobravanja. Po eno Pahorjevo novelo sta za italijanski izbor prevedli še Diomira Fabjan Bajc in Mara Debeljuh.

Ko se veselimo izida druge Pahorjeve knjige v italijanskem jeziku, moramo omeniti, da je pisatelj iz Barkovelj že doživel niz prevodov v francoski, nemški in angleški jezik; dodajamo tudi to, da je prava sramota, da v italijanskem jeziku ni izšlo več njegovih del, posebno v Trstu, kateremu ostaja vse življenje zvest. *JUP*

PRVI KONCERT NOVE SEZONE GM

V torek, 30. t.m., bo v evangeličanski cerkvi v Trstu ob 20.30 prvi koncert nove sezone Glasbene matice. Nastopil bo Mednarodni orkester Marij Kogoj, ki ga vodi Nada Matošević; kot solista bosta nastopila violinist Č. Šiškovič in klarinetist D. Brlek. Spored bo obsegal skladbe Ubalda Vrabca, Karla A. Hartmanna, Rista Savića in Nina Rote. Koncert se uokvirja v mednarodni festival Kogojevi dnevi in je sad sodelovanja GM s PD Kanal ob Soči.

SKULTURA 2001 / POGOVOR: DIMITRI BRAJNIK

KIPARJI TREH DEŽEL V ŠTANDREŽU

JURIJ PALJK

Skultura 2001 je naslov kiparske kolonije, ki je v Jeremitišče in Štandrež te dni privabila že veliko radovednežev in ljubiteljev lepih umetnosti, ki so prišli v Jeremitišče opazovat kiparje na delu. Že sam naslov prireditve je dovolj zgovoren, saj velika črka K v besedi sKultura na lepo oblikovanem vabilu za kiparsko kolonijo zavestno opozarja ljudi, da gre za vaško kulturno prireditev, ki pa je že zaradi svoje enkratnosti v naših krajih vredna našega zanimanja in pozornosti.

Prireditev, ki je v Štandrež in bližnji zaselek Jeremitišče pripeljala lepo število umetnikov iz Avstrije, matične domovine Slovenije in Italije, je sad prizadevnih domačinov in tudi vseh tistih, ki so na tak ali drugačen način prispevali svoj delež k organizaciji prve kiparske kolonije v naših krajih in še posebej na Goriškem, ne nazadnje po dolgih letih tudi prve kakovostne likovne kolonije v zamejstvu.

Lahko bi se pogovorili tudi z drugimi vaškimi prireditelji, a smo izbrali koordinatorja kolonije, mladega dr. Dimitrija Brajnika, ki je predsednik prosvetnega društva Štandrež in član rajonskega sveta, ki je glavni pobudnik mednarodne kiparske kolonije.

Najprej smo ga prosili, naj nam pove kaj več o sami ideji za mednarodno kiparsko delavnico v Štandrežu.

"Ideja se nam je pravzaprav porodila že pred veliko meseci, a nismo vedeli, kje naj začnemo. Pravzaprav smo v vaškem rajonskem svetu razmišljali o tem, kako bi ovrednotili našo vas, na katero smo domačini in tudi drugi Goričani zelo navezani. Vaško jedro našega Štandreža je še ostalo neokrnjeno, pa čeprav je vas danes drugačna od tiste, ki so jo poznali naši očetje in naši nonoti. Vseeno pa imamo v Štandrežu veliko lepih stvari, tudi umetniških stvari, ki so trajne vrednosti in zato vredne poznavanja. Vse to nas je vodilo k temu, da smo hoteli organizirati v vasi neko prireditev, katere sadovi, če smem tako reči, bi bili vidni tudi potem, ko bi se prireditev končala. Tako smo začeli z resnejšo pripravo likovne, pravzaprav kiparske kolonije v ča-

su, ko sem se sam vrnil od vojakov. Moram povedati, da smo se v začetku tudi sami bali organizirati tako zahtevno prireditev, veliko pa je bilo tudi takih, ki so nam jo odsvetovali, češ da ne bomo dobili nobenega priznanega kiparskega imena, in še bi lahko našteval.

Kdo pa vam je pomagal pri izvedbi zamisli?

Predvsem bi rad poudaril enotnost vaških društev in domačinov ter njihovo povezanost z rajonskim svetom. Pri organizaciji kulturne prireditve namreč sodelujejo tudi župnija, KD Oton Župančič, PD Štandrež, gostoljubni prebivalci Jeremitišča, športni združenji Juventina in O.K. Val, kar pomeni, da smo v vasi tokrat zares združili moči. Rad bi tudi povedal, da je pri izvedbi pobude konkretno priskočilo na pomoč veliko posameznikov; med njimi moram najprej omeniti predsednika rajonskega sveta Marjana Breščaka, Tarcisia Drosghiga in Paola Stecchina, ki sta zaposlena pri gozdni upravi in sta poskrbela potreben les za skulpture, Tomaža Muccija, Marka Zavadlava in druge domačine. Sploh so pri organizaciji sodelovali še Tamara Butkovič, Bojan Makuc, Damjan Paulin, David Peterin, Saša Quinzi in Dimitri Tabaj. Goriški umetnik in oblikovalec Franko Žerjal je posebej za nas izdelal poseben znak, logos, ki je po mojem zelo lep in ga bomo gotovo uporabili tudi v prihodnje. Predvsem pa bi se rad zahvalil tako vam kot tudi prof. Jošku Vetrihu in morda najbolj znanemu goriškemu slikarju Francu Dugu, ki ste nam vsi trije pomagali z nasveti, ko smo imeli samo idejo in veliko volje, da bi izvedli kiparsko kolonijo, a umetnikov osebno nismo poznali in nismo vedeli, kako do njih priti. Meni se je takrat zdelo imenitno, da ste nas podprli z nasveti in nas tudi napotili k odličnim umetnikom, ki so sedaj pri nas na koloniji. Prav vašega nasveta, da ni nič neizvedljivega na tem svetu, da je potrebno samo hoteti, ker da so likovni umetniki vsi po vrsti v bistvu dobri ljudje, sem se rad držal in danes lahko rečem, da je res tako.

Nam se je vaša ideja zdela imenitna, ker smo prepričani, da bi naša zamejska stvarnost še kako potrebovala več takih pobud!

Saj po svoje tudi je! Ko danes gledamo umetnike, kako vsak dan izdelujejo svoje kipe v lesu, ko v Jeremitišču rezljajo les in iz debel izdelujejo kipe, ki bodo ostali v vasi, se nam zdi prelepo, da je sploh do kiparske kolonije prišlo. Predvsem pa bi rad izpostavil dejstvo, da je vsa vas ponosna na kiparsko kolonijo, da veliko ljudi sodeluje pri organizaciji kolonije, nad katero so dale pokroviteljstvo tako občinski upravi Gorica in Vrtojba kot tudi goriška pokrajinska uprava. Predvsem pa smo veseli, ker so Jeremitarji tako lepo in gostoljubno poskrbeli za naše umetnike. Kiparje pa moram seveda tudi našteti. To so: Johann Čertov in Peter Dominik Gotthardt iz Avstrije, Paolo Figar, Claudio Mrakic, Roberto

Nanut, Ivan Zotti iz Italije ter Zmago Posega, Mihaela Žakelj, Ervin Potočnik in Stane Jarm iz Slovenije. Ko tako naštevam imena kiparjev, moram seveda pripomniti, da smo izjemno veseli dejstva, da je na kiparski koloniji tudi domačin, naš sovaščan Ivan Zotti. Vsem, ki bodo brali ta pogovor, bi rad rekel predvsem to, naj jih pridejo pogledat, kako delajo, ker je to užitek zase. Seveda pa prav vse toplo vabim na zaključno prireditev, ki bo v soboto, 27. t.m., ob 18. uri na Trgu sv. Andreja v Štandrežu, pred cervijo torej. Na tej zaključni prireditvi bodo obiskovalci lahko prisostvovali tako kulturnemu programu, kot si seveda tudi ogledali nastala dela na kiparski koloniji.

Bo od te kolonije tudi kaj ostalo v vasi?

Vesel sem že dejstva, da je vas s to kiparsko kolonijo zares zelo povezana, in človeške vezi so tudi najbolj pomembne in bomo zato organizatorji zelo veseli, če bodo ostali po prireditvi predvsem lepi spomini, morda tudi nova prijateljstva, ki so se tkala in še nastajajo tako med umetniki samimi kot tudi med obiskovalci. Kar se pa umetniških del-kipov v lesu tiče, bi rad povedal, da smo z umetniki dogovorjeni, da vaški skupnosti pustijo vsak po eno svoje delo, katerega bomo kasneje primerno umestili v vaški prostor. Nekaj del bomo pustili v Jeremitišču, druga pa postavili na važna javna mesta v vasi. Za uspeh pobude smo hvaležni vaškim in sploh goriškim podjetjem, bančnim zavodom, športno-kulturnemu društvu gozdarske uprave F-Jk in številnim dobrotnikom, ki so prireditev omogočili.

Kaj pa izdelujejo kiparji?

Ja, saj veste, kako je z umetniki: vsak ima svoj svet in vsak je svet zase! Iz lesa hrasta, bresta in cedre izdelujejo kipe, ki so vsi lepi in obenem vsi drugačni. Tako je Stane Jarm, ki je morda med vsemi najbolj poznan po svojih velikih lesenih kipih, že naredil pretresljivo Pieta', goriški kipar Paolo Figar pa končuje svojega eremita, meniha iz Jeremitišča, Roberto Nanut spet dela svoje delo, Zmago Posega pa se je po dolgih letih ponovno vrnil k lesu; če seveda omenim samo nekatere. Umetnikom smo nudili tudi program, da so vsaj malo spoznali naše ljudi, kraj in krajevno kulturo. Saj vam pravim, pridite v Štandrež in oglejte si dela!

Bomo prišli, bomo.

Splača se vam tudi zato, ker boste tako prisostvovali prvi kiparski koloniji v Štandrežu. S pobudo bomo seveda nadaljevali! Ne vemo še, če bo postala vsakoletna kulturna prireditev, gotovo pa bi jo radi priredili vsaj vsaki dve leti. Že letos smo z njo dosegli to, da smo privabili v našo vas ljudi in jo tako dodatno ovrednotili s tem "muzejem" pod milim nebom.

DRUGA IZVEDBA PROJEKTA RAZ/SELJENI

BESEDA BO DANA IZSELJENCEM

Potem ko je lani pobuda naletela na nesluteno množičen odziv v javnosti, prirejajo Kulturno združenje Spaesati, Bonawentura/Gledališče Miela, Slovensko stalno gledališče in oddelek za zgodovino in zgodovino umetnosti tržaške univerze drugo izvedbo projekta Raz/seljeni. Projekt, katerega so predstavili v torek, 23. t.m., finančno podpira fundacija tržaške hranilnice CRT, pri njem pa sodeluje večje število pomembnih ustanov: predvsem je treba tu omeniti Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, zatem še TV Koper, Zvezo slovenskih kulturnih društev, goriški Kinoatelje in Narodno in študijsko knjižnico v Trstu.

Letošnja izvedba obsega dva dela, in sicer Raz/seljeni srečanja 2001/2002 in Raz/seljeni dogodki 2001. Cilj je razmišljanje o temah migracije skozi prepletanje filozofsko-zgodovinskega pogovora in umetniškega jezika (v obliki filma, videa, literarnih večerov in koncertov). Na srečanjih letošnje sezone, ki jih bosta tudi letos koordinirali Sabrina Morena in Martina Kafol, bo posebna pozornost posvečena predvsem pričevanjem "razseljenih" - izseljencev oz. migrantov: v ta sklop spadajo tako pričevanja tujih gostov kakor tudi tista, ki jih bodo posredovali ljudje iz našega prostora. Izbor tem je raznolik in pester, od vprašanja izseljeništva v latinsko Ameriko in v Avstralijo pa do problema identitete in integracije priseljencev tako na osebnem kot na poklicnem področju.

Kar se tiče dela z naslovom Raz/seljeni srečanja 2001, bo prvo srečanje v okviru nove sezone posvečeno beograjski dramaturginji Biljani Srbljanović, ki bo v petek, 26. t.m., ob 17.30 v tržaškem Kulturnem domu. Srbljanovićeva se mudi v Trstu ob priložnosti premiere svojega dela Supermarket v izvedbi SSG (premiera bo isti dan ob 20.30). Že v torek, 30. t.m., pa bo drugo srečanje, ki bo posvečeno izseljevanju Furlanov v Argentino in njihovemu vračanju v 80. in 90. letih (srečanje bo v gledališču Miela ob 20. uri). 14. novembra bo srečanje z orientalistom Darkom Tanaskovićem, ki bo spregovoril o svoji izkušnji kot veleposlanik Jugoslavije v Turčiji in Azerbajdžanu in bo orisal povezave med islamsko vero in migracijskimi pojavi v muslimanskem svetu. 5. decembra bo srečanje, posvečeno problematiki potomcev izseljencev in njihovi identiteti, novo leto 2002 pa se bo začelo z razgovorom o tržaškem izseljevanju v Avstralijo: 11. januarja bodo tako spregovorili zgodovinarja Aleksej Kalc in Piero Purini, umetnik Domenico de Clario in obrtnik Bogomil Zobec. 27. februarja bo srečanje, posvečeno izseljenskim izobražencem in njihovi poklicni identiteti. 20. marca bo srečanje o izkušnji Slovencev, ki so se priselili v Trst: sodelovali bodo zgodovinarka Marta Verginella ter igralci Mira Sardoč, Vladimir Jurc in Janko Petrovec. 17. aprila bo na sporedu srečanje, ki ima kot cilj umetniški prikaz razmišljanja o stereotipnih predstavah o tujcih. 3. maja pa bo na vrsti večer, posvečen problematiki priseljevanja v Trst z italijanskega juga. Srečanja, ki bodo v gledališču Miela ali pa v Kulturnem domu, bodo spremljale različne prireditve, kot vrtenje filmov, literarni večeri, koncerti in zabave.

V okviru tistega dela projekta, ki ima naslov Raz/seljeni dogodki 2001, pa je treba omeniti dve pobudi, ki bosta stekli v gledališču Miela. Prva pobuda bo večer, posvečen glasbeniku Vinku Globokarju z naslovom Moje telo je postalo pozavna, ki bo 3. decembra. 13. decembra pa bo potekal poklon znanemu ruskemu režiserju Andreju Tarkovskemu z naslovom Film brez narodnosti.

VPRAŠANJE POPISNIH OBRAZCEV

SDGZ OBISKALO URAD ISTAT

Zastopstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja je v petek, 19. 10., obiskalo tržaški sedež zavoda ISTAT. Predsednik Marino Pečenik je v spremstvu tajnika Davorina Devetaka predočil vodji urada Mariji Consolati Pazzano negodovanje slovenskih gospodarstvenikov zaradi nastalega zapleta v zvezi z delitvijo izključno italijanskih obrazcev za popis gospodarskih dejavnosti.

Gospa Pazzano je pojasnila ozadje nastale pomanjkljivosti in potrdila, da pričakuje ISTAT za tisk slovenskih obrazcev dokončno mnenje garanta za privacy, ki naj bi bilo znano po vsej verjetnosti naslednji teden. Obenem je dala na razpolago Združenju slovensko besedilo in navodila, ki veljajo za splošno štetje za industrijo in storitve. Predstavnika slovenske stanovske organizacije sta naglasila, da si manjšinski podjetniki obetajo pozitivno odločitev, ki naj ne velja samo za splošno štetje družin, ampak tudi za štetje industrije in storitev. Predstojnico tržaškega urada ISTAT sta tudi informirala, da je Združenje na razpolago članstvu tako za nudenje podatkov, ki pridejo v poštev pri izpolnjevanju formularjev, kot tudi za prošnje podjetij po slovenskih obrazcih za štetje industrije in storitev.

Srečanje je nudilo vsekakor priložnost za tvorno in propozitivno soočanje, kar bo lahko podlaga za nadaljnje reševanje nastalega problema.

Za vsa pojasnila v zvezi z izpolnjevanjem obrazcev in s prošnjami za slovenske obrazce se vsi člani in tudi nečlani lahko obrnejo na sedeže in podružnice SDGZ.

SPOROČILO SDGZ PODJETJEM

POPIS DEJAVNOSTI

Podjetja, samostojni poklici in organizacije prejemajo te dni po pošti statistični obrazec ISTAT CIS 1, s katerim jih državni statistični zavod sprašuje za vrsto podatkov in informacij o njihovem poslovanju. Del podatkov je lahko dosegljiv, za del podatkov pa se morajo podjetja obrniti na svoje svetovalce oziroma zaprositi za izpisek iz Registra podjetij pri pristojni trgovinski zbornici. S potrebnimi podatki bo treba izpolnjene obrazce oddati popisovalcem, ki se bodo zglasili pri podjetjih po 27. oktobru 2001. SDGZ je na svojih sedežih in podružnicah na razpolago članom za sestavljanje omenjenih obrazcev za splošno štetje za industrijo in storitve.

SDGZ bo tudi na razpolago vsem članom, ki želijo zaprositi osrednji statistični zavod za slovenski obrazec. V ta namen je pripravilo osnutek dopisa, s katerim lahko slovenski podjetniki zaprosijo ISTAT za slovenski obrazec za popis gospodarskih dejavnosti. Ta osnutek lahko dvignejo na sedežih in podružnicah SDGZ tudi nečlani, saj je to širši interes slovenske stanovske organizacije, da se pravice manjšine udejanjajo na vseh področjih.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Sezona 2001/2002
Otvoritvena predstava

Biljana Srbljanović

SUPERMARKET

Soap-opera

SLOVENSKA KRSTNA IZVEDBA
REŽIJA Jaša Jamnik

VRHUNSKO DELO SODOBNE DRAMATIKE

V petek, 26. t.m., bo ob 17.30 bo v Mali dvorani potekalo SREČANJE Z **BILJANO SRBLJANOVIĆ**
Z avtorico se bo pogovarjal italijanski kritik **Franco Quadri**
- simultano prevajanje -

Odprto bo parkirišče na trgu Perugino

PREMIERA: **v petek, 26. oktobra, ob 20.30** red A
PONOVITVE: **v soboto, 27. oktobra, ob 20.30** red B; **v nedeljo, 28. oktobra, ob 16. uri** red C; **v torek, 30. oktobra, ob 20.30** red F; **v sredo, 31. oktobra, ob 20.30** red D; **v petek, 9. novembra, ob 20.30** red T (s podnapisi); **v četrtek, 15. novembra, ob 20.30** red E.

Prodaja abonmajev **od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure** ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 040 362542.

Abonente naprošamo, da dvignejo izkaznice čimprej. Za italijansko govoreče gledalce SSG ponuja abonma red T z italijanskimi podnapisi. K vpisu so vabljeni tudi vsi člani jezikovno mešanih zakonov!

ŽUPANOV OBISK V ZAHODNOKRAŠKEM RAJONSKEM SVETU

DIPIAZZA OBLJUBIL CELO VRSTO UKREPOV

MATJAŽ RUSTJA

FOTO KROMA

Tržaški župan Roberto Dipiazza, odbornik za urbanistiko Maurizio Bradaschia in odbornik za javna dela Giorgio Rossi so se mudili v četrtek, 18. oktobra, na srečanju z Zahodnokraškim rajonskim svetom, da bi pobliže spoznali teritorij in potrebe, ki ga pestijo. Večer je uvedel predsednik rajonskega sveta Bruno Rupel in najprej predstavil območje, ki združuje Prosek, Kontovel, Križ in Naselje sv. Nazarja, meri dobrih deset kvadratnih kilometrov in je po velikosti četrti rajon v Tržaški občini, po prebivalstvu pa je na zadnjem mestu.

Županu in odbornikoma je bil predstavljen program nujnih del, ki jih je bilo za skoraj tri gosto tipkane strani. Vsa povojna leta je bilo namreč to področje hudo zapostavljeno, nekateri najnujnejši posegi so bili opravljeni v dveh mandatnih dobah prejšnje levosredinske uprave, potrebnih pa je še veliko investicij. Končno pa so menda ključni (in ne samo ti) problemi za nami, saj je iz županovih ust padla cela vrsta obljub, ki jim ni bilo videti konca.

Metanizacija Proseka in Kontovela, za katero je dala pobudo Illyjeva uprava, se zaključuje, kar pa ne moremo trditi za Križ, kjer še sploh načrta ni. Rupel je nadaljeval s seznamom potrebnih posegov in župan si je vestno zapisoval o šolskih poslopjih, o domovih za ostarele, o nogometnem igrišču Vesne, o kroničnem problemu parkirišč, o smetarskih službah, o valorizaciji starih vaških jeder, o stanju cest in pločnikov, o grezničnih sistemih itd. Še bi lahko naštevali in ugotovili, da je župan zelo sproščeno nastopal in da se je pogovor razvijal v vse bolj prijateljskem vzdušju. Tako je bilo tudi na vprašanje o enojezičnih napisih v Križu. Po začetnem obotavljanju pristojnega odbornika Bradaschie je nastopil župan in povlekel na dan dvojezičnost v Pulju, kjer se je pred kratkim mudil, in zagotovil, da mora biti na tem področju vse dvojezično. Zaščitni zakon govori jasno, po županovih besedah pa spada to v spoštovanje pravic slovenske skupnosti in ne sme torej postati problem.

Ura se je naglo bližala deseti, ko je predsednik Rupel v zadnji točki podal seznam najnujnejših del: ureditev metanizacije in grezničnega sistema v vseh vaseh, preureditev strehe proseške telovadnice, ureditev prometa na pokrajinski cesti od Opčin do Križa, parkirišče na Kontovelu, razširitev pokopališča na Proseku, ureditev kriške ulice Pucino in ureditev javne razsvetljave v Naselju sv. Nazarja.

Živahno in sproščeno debato, ki je izpostavila še nekatere želje in pripombe, je župan zaključil z obljubo, da bo čez šest ali sedem mesecev spet na Proseku: podal bo obračun opravljenega dela. Sodili bomo torej po dejanjih, a kaj, ko je tudi jasna beseda v ustih desne sredine še vedno prava uganka, pa tudi pisana druščina tržaških občinskih odbornikov ne daje dobro upati.

ZBOROVANJE SSk V DEVINU

AKTUALNA VPRAŠANJA

FOTO KROMA

Lepo število ljudi se je v soboto, 20. t.m., udeležilo sekcijskega kongresa Slovenske skupnosti za občino Devin-Nabrežina. Zborovanje je bilo na sedežu devinskih pevskih zborov in ga je vodil sekcijski tajnik Edvin Forčič. V svojih izvajanjih je dejal, da bo sekcija SSk priredila še vrsto srečanj, na katerih bodo začrtali smernice za potek volilne kampanje za občinske volitve, ki bodo prihodnje leto. Tajnik Forčič je dejal, da je SSk v devinsko-nabrežinski občinski upravi v opoziciji, ker se nikakor ne more strinjati s politiko sedanje večine, ki jo vodi župan Vocci. Kot razlog za izstop iz Voccijeve večine je Forčič navedel predvsem vprašanje urbanistične ureditve sesljanskega zaliva in načrt o nekakšnem muzeju, ki naj bi nastal na območju Ribiškega naselja.

Sledilo je zanimivo predavanje Iva Jevnikarja o trenutnem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Govornik je omenil veliko zamujanje pri izvajanju zaščitnega zakona, ki je postal veljaven 23. marca letos. Italijanske pristojne institucije ne kažejo prevelike volje, da bi se že tako pomanjkljivi zakon uresničeval v vsakdanjem življenju. Omenil je klestenje finančnih sredstev, neurejeni položaj Glasbene matice in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel ter nazadnje tudi popis prebivalstva, pri čemer pripadniki slovenske manjšine niso dobili obrazcev v materinem jeziku. Dalj časa se je zadržal pri vprašanju deželnega volilnega zakona, ki ga pripravlja sedanja večina v deželnem svetu. Vse kaže, da v tej zvezi ne bodo uredili vprašanja zajamčenega zastopstva slovenske narodne manjšine. Slovenska skupnost pa vztraja pri načelu, da ima naša manjšina pravico do svojega izvoljenega predstavnika tako v deželnem svetu kot v rimskem parlamentu. Svetovalec Slovenske skupnosti Viktor Tance je nato podrobno in s pomočjo diapozitivov orisal trentuno stanje v občinski upravi. Na koncu je tržaški pokrajinski tajnik SSk dr. Močnik zborovalcem sporočil, da je uradno seznanil državno tožilstvo v Trstu o nezakonitostih v zvezi s popisom prebivalstva. Zborovalci so izvolili delegate za pokrajinski kongres SSk, ki bo 17. novembra v Devinu.

SV. IVAN / JAVNO SREČANJE SSk

VRSTA PEREČIH PROBLEMOV

Javno srečanje, ki ga je stranka Slovenske skupnosti oz. njena sekcija za Sv. Ivan, Lonjer, Katinaro in Rocol sklicala v nedeljo, 21. t.m., v svetoivanskem Marijinem domu, je pokazalo, da se krajani soočajo s še kar široko paleto vprašanj, od katerih so nekatera kar pereča.

O krajevni in splošni problematiki sta spregovorila sekcijski tajnik in rajonski svetovalec Edvard Krapež ter pokrajinski tajnik in občinski svetovalec Peter Močnik, ki se je dotaknil tudi vprašanja pol za popis prebivalstva.

Trenutno je najbolj pereče vprašanje parkirišča pred slovensko šolo v ul. Caravaggio (v tamkajšnjih stavbah se nahajajo otroški vrtec, osnovna šola Oton Župančič, srednja šola Sv. Cirila in Metoda in pedagoški licej Anton Martin Slomšek). Gre za podrobnostni načrt, ki je bil izdelan in odobren že za časa Staffierijeve uprave in ki predvideva 190 podzemskih parkirnih mest. Načrt je sporen predvsem zaradi nerešenega vprašanja zračenja in izpušnih plinov. Sicer so trenutno vsi načrti za gradnjo parkirišč zamrznjeni, vsekakor bo treba sprožiti akcijo proti gradnji parkirišča. Dalje obstaja nevarnost, da se nekateri predeli Sv. Ivana (točneje področje Borštiča in tudi cona rastlinjaka Busa med cerkvijo in ul. Brandesia) utegnejo spremeniti v stanovanjske predele, kjer lahko zrastejo šest ali sedemnadstropne hiše. V rajonskem svetu bi morali torej poskusiti izglasovati resolucijo z zahtevo po različici regulacijskega načrta, po kateri naj bi ti predeli postali zelena oziroma kmetijska področja ali pa področja, kjer je predvidena nizka zazidljivost. Problem predstavlja tudi promet skozi Lonjer, kjer so zahtevali tudi postavitev t.i. "ležečih policajev", večna tema pa je gradnja bazena na območju bivše jahalne šole. Sedanja občinska uprava je tudi črtala iz rebalansa k proračunu za leto 2001 gradnjo pešpoti, ki bi povezovala ul. Caravaggio z ul. Brandesia. Postavka se sedaj nahaja v proračunu za leto 2002, krajevni Slovenci pa bi se morali tudi aktivirati za poimenovanje pešpoti po kaki znani slovenski osebnosti, po možnosti domačinu. S tem v zvezi je predlogov kar nekaj. Težave, ki prihajajo v zadnjih mesecih na dan, pa so po mnenju tajnika Močnika v precejšnji meri posledica nesposobnosti desnosredinskih občinskih upraviteljev. V svetoivanskem rajonskem svetu pa je desna sredina tudi precej sprta med seboj (v sporu sta si Forza Italia in Nacionalno zavezništvo), kar bi veljalo izkoristiti za določene pobude.

Svetovalec Krapež je še pozval ravnatelje slovenskih šol, ki jih je pri Sv. Ivanu kar nekaj, naj zaprosijo rajonski svet za kako pomoč, saj je v blagajni še nekaj sredstev za take namene. Na nedeljskem srečanju je bil govor še o vprašanju svetoivanskega Narodnega doma ter o izbiri delegatov za bližnji pokrajinski kongres SSk, ki bo v Devinu 17. novembra letos.

DSI / PREDSTAVITEV ZBORNIKA O HRVAŠKEM EKSODUSU IZ ISTRE

DOKUMENT O SKUPNI USODI SLOVENCEV IN HRVATOV

IVAN ŽERJAL

Talijanska uprava i eksodus Hrvata 1918-1943: tako je naslov zborniku, ki zaobjema gradivo istoimenskega zgodovinskega simpozija, ki je pred časom potekal v Zagrebu. Delo, katerega avtor je hrvaški zgodovinar dr. Petar Strčić iz Arhiva Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, so pred nedavnim predstavili na hrvaškem konzulatu v Trstu, govori pa o izseljevanju hrvaškega prebivalstva z ozemelj, ki so v letih 1918-1943 bila pod italijansko upravo, zlasti iz Istre in Kvarnerja. Tema je izredno zanimiva, tudi zato, ker so se po besedah prof. Jožeta Pirjevca Hrvati končno dotaknili vprašanja, katerega so se dotlej izogibali. Zato se je Društvo slovenskih izobražencev tudi odločilo, da priredi predstavitev dela, do katere je prišlo v ponedeljek, 22. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu. Ob prisotnosti avtorja je zbornik predstavil prof. Jože Pirjevec, ki je skupaj z dr. Milico Kacin Wohinz tudi sam sodeloval na zagrebškem simpoziju.

Zbornik dr. Strčića je izredno pomemben, ker po besedah prof. Pirjevca pripomore tudi k ponovni krepitvi stikov in odnosov med Slovenci in Hrvati, ki so se zrahljali v začetku devetdesetih let ob razpadu Jugoslavije. Kar se vsebine tiče, pa je treba omeniti prizadevanja skupine mlajših raziskovalcev, ki so obdelali politiko italijanske okupacije in tako pokazali na sorodnost usode primorskih Slovencev in Hrvatov pod Italijo. Sam prof. Pirjevec je za simpozij prispeval razmišljanje o italijanski politiki proti slovenski duhovščini, ki je takrat predstavljala dobršen del slovenske inteligence, pri čemer se je naslonil na vatikanske dokumente.

Prof. Strčić je s svoje strani dejal, da je pred t.i. eksodusom Italijanov iz Istre med drugo

FOTO KROMA

svetovno vojno in po njej prišlo do nekega drugega eksodusa, ki je prizadel slovensko in hrvaško prebivalstvo. Pravzaprav so prvo tarčo predstavljali t.i. "sovražni elementi", se pravi pripadniki različnih narodov avstroogrske monarhije (Nemci, Čehi, Madžari, Slovaki in drugi), ki so živeli na ozemljih, ki jih je leta 1918 zasedla Italija. Njihov odhod je bil hud udarec za istrsko gospodarstvo, saj so predstavljali vodilni kader v različnih sektorjih, kot npr. pri železnici in ladjedelnicah. Zatem je prišlo do organiziranega pritiska s strani državnega aparata na domače hrvaško prebivalstvo na različne načine. Točno število ljudi, ki so se morali izseliti zaradi vsega tega, ni, vsekakor pa je simpozij imel velik odmev po celi Hrvaški. Zbornik vsebuje veliko število dokumentov, slovenski raziskovalci pa so bili hrvaškim kolegom v veliko pomoč. Med tem časom so se pojavili tudi številni mladi hrvaški raziskovalci, ki so izsledili vrsto novih podatkov, tako da lahko upajo v dopolnitev knjige.

Hrvaškim in slovenskim raziskovalcem, je bilo še rečeno na ponedeljkovi predstavitvi, so bili v veliko pomoč ravno italijanski arhivi, ki pošteno govorijo o tistem obdobju in so zelo bogati. Žal jih ravno italijansko zgodovinopisje ne raziskuje, ker očitno ni še pripravljeno sprejeti določenih bolečih resnic. Tudi od italijanskega tiska ni upati, da bi objavil recenzijo dela dr. Strčića. Istrska italijanska revija La Battana je sicer kazala zanimanje zanj, vendar do danes ni objavila še ničesar. Vsekakor bo slovenske bralce in ljubitelje polpretekle zgodovine razveselilo dejstvo, da je zbornik mogoče dobiti v Tržaški knjigarni. Hrvaški konzulat v Trstu je namreč po besedah generalnega konzula Tomašića, ki se je skupaj s predsednikom Hrvatske Zajednice v Trstu Murkovićem udeležil večera v DSI, dal na razpolago določeno število izvodov knjige.

OBVESTILA

SZSO - steg Trst 4 vabi v nedeljo, 28. oktobra, vse bivše skavte z družinami k sv. maši za pokojnega g. Zupančiča, ustanovitelja skavtskega gibanja v zamejstvu. Zbiranje ob 10. uri pred Domom Jakoba Ukmarja v Škednju, nato bo sprevod do cerkve, kjer bo sv. maša, po njej pa družabnost v Domu.

V NEDELJO, 28. oktobra, bo ob 14.30 v pokopališki kapeli pri Sv. Ani spominska maša za slovenske vernike. Maševal in pridigal bo koprski dekan Lojze Kržišnik, pel pa bo Združeni zbor ZCPZ. Vabi Slovensko pastoralno središče v Trstu.

MoPZ VASILIJ Mirk prireja v nedeljo, 28.10. 2001, ob 18. uri v cerkvi na Proseku dobrodelni koncert. Poleg zbora bodo nastopili tudi solisti: tenorista Miran Žitko in Mario Simič ter sopranistka Edith Kocjan. Prostovoljni prispevki so namenjeni popravilu orgel. Vabljeni!

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 29. oktobra, na srečanje s pesnikom Vladimirom Kosom, ki kot misijonar že več desetletij deluje na Japonskem. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, z začetkom ob 20.30.

V BOLJUNCU bo v četrtek, 1. novembra 2001, na praznik Vseh svetih, ob 14.30 blagoslov obnovljenega pila pri pokopališču. Obred bo opravil domači župnik g. Franc Vončina, sledil bo sprevod na pokopališče in kropljenje grobov.

KOMORNI ZBOR Ave iz Ljubljane razpisuje avdicije za nove člane. Vse potrebne informacije nudi Aleš Petaros, tel 040-228307, GSM 328-7291961 ali e-mail: petaros.ales@iol.it.

DAROVI

V SPOMIN na mamo Marijo daruje družina Bizjak 200.000 lir za Marijin dom in 200.000 lir za cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu ter 100.000 lir za Novi glas.

V SPOMIN na gospo Marijo Vatovec-Bizjak darujejo: Edvard in Adrijana Krapež 50.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu; Magdy in Grazia Baretto 50.000 lir za misijonarja Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji; Rosana, Milan in Katja 50.000 lir za cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana; Marica Zupančič 50.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu; namesto cvetja na grob gospe Mariji Bizjak darujeta Pini in Boži 25.000 lir za svetoivanski cerkveni pevski zbor in 25.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

ZA CERKEV v Tomaju: v spomin na pok. Jožefa Škerlja darujejo župljani Drage 180.000 lir; v isti namen darujejo vaščani Gročane in Peska 250.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na pok. Jožefa Škerlja daruje Zeljka 50.000 lir; N.N. v isti namen 50.000 lir; v spomin na pokojne Ražem darujeta Silvester in Zora 50.000 lir; v spomin na pok. Josipa Pečarja daruje žena Marija 50.000 lir; v isti namen daruje sin Jožko z družino 50.000 lir; v spomin na nepozabnega prijatelja Ignacija Oto darujeta Karlo in Emilija Grgič s Padrič 100.000 lir.

ZA NOVE jaslice v cerkvi v Bazovici: N.N. v spomin na pok. Jožefa Škerlja 50.000 lir; Miranda iz Gropade 20.000 lir; Zofka iz Gropade 20.000 lir; N.N. iz Gropade 10.000 lir; Elvira Stojkovič 50.000 lir; Adriana Čok 25.000 lir; Nadja Čok 15.000 lir; Marija in Danica Marc v spomin na pokojne Grgič 50.000 lir; Marija Marc v spomin na moža Vinka 50.000 lir; Pavla Stopar z družino v spomin na pok. župnika Marijana Živica in na očeta g. Žarka 50.000 lir; v isti namen družina Križmančič in Micali 100.000 lir.

ZA MARIJIN dom v Rojanu: Edi Filipčič daruje v spomin na svoje starše 200.000 lir.

MISIJONAR ERNEST Saksida, ki je ustanovil Don Boskovo mesto za revne otroke v mestu Corumba' v Braziliji, se iskreno zahvaljuje za 3.560.000 lir, ki so bile nabrane med dobrotniki v Trstu. Obenem se priporoča tudi za posvojitev otrok na razdaljo. Za vse informacije tel. 040-362120.

ZA SLOVENSKE misijonarje: ob prvi obletnici smrti moža Ivana daruje Elvira 50.000 lir.

MISIJONSKA PRIREDITEV V UL. RISORTA

DOŽIVETO SREČANJE S P. MARIJANOM ŠEFOM

Na misijonsko nedeljo, 21. t.m., je Slovensko pastoralno središče priredilo srečanje slovenskih tržaških vernikov, ki je potekalo v Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu. Najprej so se udeleženci zbrali ob doživeti uri molitve v kapeli doma, potem pa so se preselili v dvorano, kjer so prisostvovali srečanju z misijonarjem jezuitom p. dr. Marijanom Šefom. P. Šef je zadnjih šest let preživel v Sarajevu, pred nedavnim pa se je vrnil v Ljubljano.

Sicer je gost s pomočjo diapozitivov živo prikazal tragične razmere v prestolnici Bosne in Hercegovine, s katerimi se sooča tamkajšnje prebivalstvo, ob tem pa je orisal dragoceno delo Cerkve v prid vsem potrebnim. Diapozitivi p. Šefa so prisotnim prikazali razdejanje v Sarajevu zaradi srbskega obstreljevanja. Katoliške cerkve so bile na splošno tarča topovskih granat, svet je z grozo spremljal pokole zaradi eksplozij na sarajevski tržnici in pojav ostrostrelcev. Tamkajšnji jezuiti, ki imajo svojo župnijo, so pomagali do strehe kakim 2.600 ljudem, poleg tega pa so jim še nudili obleko in obutev, skozi enajst mesecev so razdeljevali pakete s hrano ter organizirali kuhinjo, ki je hranila kakih 460 ljudi. Dalje so izpeljali tudi akcijo v pomoč žrtvam min.

Sicer je stanje v Sarajevu še danes zaskrbljujoče: ljudje so lačni in brezposelni, odnosi med muslimani in Srbi so še vedno sovražni, v mestu je sedaj ogromna večina muslimanov, medtem ko je katoličanov kakih 15.000, pravoslavnih pa kakih 5.000.

NA POBUDO SKAVTOV

SPOMINSKA MAŠA ZA G. ZUPANČIČA

"Prišel je k nam visok, mlad, suh duhovnik z žogo v rokah. Lepo je brcnil in nam rekel: "Fantje, dajmo se igrat!" Predstavil se nam je na zelo enostaven način. Tak je bil Zupančičev nastop, do kraja prijateljski in to mi je ostalo stalno v spominu. Tak je bil z nami vseskozi v Škednju in na taborjenjih kakor v pohodih po Glinščici. Stalno si je prizadeval vzpostaviti prijateljski odnos z nami in to mu je v veliki meri uspelo. Videl sem ga kot duhovnika, a obenem kot prijatelja, starejšega brata, človeka." To so spomini Alda Štrajna, enega prvih skavtov v Škednju, na g. Lojzeta Zupančiča, ustanovitelja skavtskega gibanja v zamejstvu.

Ravno v teh dneh poteka 50 let od prvega skavtskega sestanka v Škednju, kjer je g. Zupančič začel zbirati skupino mladih fantov in z njimi začrtoval dejavnost skavtskega gibanja z velikim navdušenjem in ponosom. Danes, po 50-ih letih, je skavtsko gibanje še vedno živo in zelo dejavno v zamejstvu. V svojih vrstah šteje približno 450 članov, ki se tedensko zbirajo od Mačkolj do Števerjana.

Da bi se primerno spomnili ustanovitelja skavtskega gibanja v zamejstvu, bo v nedeljo, 28. oktobra, steg Trst 4 organiziral sv. mašo za pokojnega g. Zupančiča. Vsi skavti, skavtinje, predvsem pa bivši skavti z družinami, se bodo zbrali ob 10. uri v Domu Jakoba Ukmarja, od koder bodo s skavtskimi pesmimi krenili proti cerkvi. Po skavtski maši bo sledilo srečanje v Domu.

(JC)

PREDSTAVITEV NA KATINARI

SREČANJE S PESNIKOM

Katinarska župnija in klub Incontri (Srečanja) prirejata v nedeljo, 28. t.m., ob 16.30 pri cerkvi sv. Trojice na Katinari predstavitev zadnje knjige mladega, a že uveljavljenega pesnika Igorja Gherdola z naslovom *Ho imparato a volare*, na katero vabita ljubitelja književnosti.

Ob tej priložnosti bodo predstavili tudi novo spletno stran www.gherdoligor.com. Srečanje bo istočasno potekalo v italijanščini, francoščini, slovenščini in angleščini. Na predstavitvi bodo prisotni ugledni gostje, dogodek pa bodo v celoti posneli in vključili na internetno omrežje. Na razpolago bo tudi telefonska številka 040 6650252, preko katere se bo lahko vključil v razpravo tudi kdor se ne bo mogel osebno udeležiti predstavitve.

BOLJUNEC, VSI SVETI

OBNOVLJENI VAŠKI PIL

Na praznik Vseh svetih, v četrtek, 1. novembra, bodo v Boljuncu ob 14.30 blagoslovili obnovljeni pil pri vaškem pokopališču. Obred bo vodil domači župnik g. Franc Vončina, po blagoslovitvi pa bodo župljani v sprevodu krenili na pokopališče, kjer bo kropljenje grobov. Pil je bil v zelo slabem stanju, saj je bil zadnjič popravljen pred petdesetimi leti. Domačini so se zavedali potrebe popravil in v letošnji pomladi so pričeli z delom. Večina del (zidarska, pleskarska, kovaška in prevoz materiala) so bila prostovoljnega značaja, marsikdo pa je tudi prispeval material, ki je bil pri popravilih potreben. Večina pa je podprla delo z denarnim prispevkom, saj brez teh ne bi mogli obnoviti pila. Dela so skoraj zaključena, dokončati je treba še pločnik in urediti okolico.

NABREŽINA / MISIJONSKA PRIREDITEV

LEPO SREČANJE Z DIAPOZITIVI

Misijonsko nedeljo, 21. t.m., so doživeto praznovali tudi v Nabrežini. Po jutranji pobožnosti in darovanju prispevkov za misijone je v popoldanskih urah bila misijonska prireditev v župnijski dvorani.

Najprej so otroci osnovne šole zapeli Gačnikovo pesem *Bog je luč*, ki prežene vse nočne temine. Nato je Emil Radetič spregovoril o velikem pomenu darovanja žrtev in vsakdanjega življenja za širjenje vere, kot je to izvedla zavetnica misijonov mlada Francozinja sv. Terezika Deteta Jezusa. Srednješolska mladina je recitirala in zapela Cerarjevo pesem *Kristus stoji pred nami, vabi na delo nas*, učiteljica Tereza Srebrnič pa je z lepimi diapozitivi prikazala svoje delo v misijonskem kraju Sanzana' v afriški državi Mali. Kot animatorka ženske mladine je delovala zlasti na socialnem področju, kar je obrodilo lepe sadove. Z bogatim srečolovom se je letošnja 75. svetovna misijonska nedelja zaključila z željo po miru in solidarnosti.

Iz Nabrežine pa prihaja še ena vest. Obnovitvena dela strehe in zunanjosti župnišča gredo k srečnemu koncu. Zidarska dela je opravilo podjetje Edil-Carso iz Šempolaja, pleskarska dela pa podjetje Pavla Miliča, vedno iz Šempolaja. Stroške so krili darovi vernikov, izreden dar goriške nadškofije in Kraška gorska skupnost. Nabrežinska župnijska skupnost izreka vsem podjetjem in dobrotnikom svoje priznanje in zahvalo.

TRST, SV. IVAN,
24. 10. 1951 - 24. 10. 2001

Ob zlati poroki voščijo bratje in sestre Žerjalovi

DUŠANU IN ERMINIJI

zdravja in še mnogo let skupnega življenja.

V PETEK V KOMORNI DVORANI KCLB

BELI PRIROČNIKI SO SE PREDSTAVILI

FOTO BUMBACA

V petek so v komorni dvorani KCLB predstavili zadnje tri publikacije oz. študije, ki so izšle v zbirki belih priročnikov pri tržaškem Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček. Na večeru, ki so ga priredili v sodelovanju s krožkom Anton Gregorčič in društvom Ars, so spregovorili o zadnjem delu Vide Valenčič o politiki in manjšinah, prevodu dela Maria Gariupa *Opcije za tretji Rajh v Kanalski dolini* ter delu Erika Dolharja *Prelomnost osimskih sporazumov*. O delih so spreogovorili sami avtorji, ukljanskega župnika pa je zastopal Rafko Dolhar, ki je obenem predsednik krožka Šček. Večer je povezoval urednik zbirke Ivo Jevnikar. Po uradni predstavitvi pa se je med prisotnimi razvila tudi zanimiva debata.

ZADNJA SEJA OBČINSKE KONZULTE

SODELOVANJE S FURLANI

Na zadnji seji so se člani občinske konzulte sestali s podpredsednikom Furlanskega filološkega društva Carlom del Torrejem. Glavna tema pogovora je bilo izvajanje zakona 482, ki pri nas velja za slovensko in furlansko skupnost. Pri izvajanju zakona prihaja do velikih zamud in goriška občina, edina v pokrajini, se ni še izrekla, kako naj se zakon uresničuje na njenem teritoriju. In to kljub temu da je bil pričakovani pravilnik za izvajanje zakona odobren. Zato slovenska konzulta in furlansko društvo pozivata goriške občinske svetovalce in upravo, naj čimprej uresničijo zakonska določila. Prisotni so tudi soglasno potrdili pričakovanja slovenske in furlanske skupnosti, da bo zakon veljal za celotno občinsko ozemlje. To stališče zagovarjajo, ker bi sicer prišlo do getizacije v okviru celotne skupnosti in do diskriminacije med občani, kar je nedopustno za demokratično družbo. Uveljavljanje zakona na vsem občinskem ozemlju pa še ne pomeni avtomatičnega izvajanja večine določb, ki ostajajo vsekakor v pristojnosti občinskega sveta.

V ČETRTEK PREDSTAVITVENI VEČER SKRD JADRO

SLOVENSKI JEZIK V JAVNOSTI

FOTO BUMBACA

V četrtek so v Kulturnem domu predstavili druge zbirke razsodb z naslovom *Pravica uporabe slovenščine pred sodno oblastjo in javno upravo*, za katerega so poskrbeli pri ronškem društvu Jadro. Na večeru so ob predsedniku laškega društva Karlu Mučiču spregovorili še odvetnik Renzo Frandolič in profesor Samo Pahor, ki se v svojem vsakdanjem življenju ubadajo in dosledno vztrajajo s slovenščino v javnosti. Večer je bil tudi lepa priložnost za soočanje o pereči in precej nejasni situaciji okoli popisnih pol ISTAT-a, ki v teh dneh še prihajajo na naše domove, ter na vse pravice, ki jih s tem v zvezi lahko zahtevamo in pričakujemo od uradne oblasti. Na večeru je tako lahko vsak udeleženec dobil kar nekaj konkretnih in dragocenih informacij o tem, kako naj se naše sicer po ustavnem sodišču zagotovljene pravice zahtevajo, tako da ne pridemo navzkriž s sodno oblastjo.

ZAČETEK LJUDSKEGA MISIJONA V GORIŠKIH ŽUPNIJAH

IZREDEN ČAS OBNOVE

"Kot se mora človek vedno prenavljati, tako se mora tudi vsako cerkveno občestvo." Tako je zapisal upravitelj mestne duhovnije sv. Ivana msgr. Cvetko Žbogar na listič s sporedom ljudskega misijona, ki poteka po slovenskih župnijah goriške nadškofije od 20. do 28. oktobra. To je globoka resnica, saj človek, ki se ne prenavlja, okosteni in se zapiše "počasnemu umiranju". Isto velja za člane verske skupnosti, ki imajo torej sedaj zlato priložnost, da se kot pripadniki živega organizma notranje prerodijo in tesneje povežejo.

Misijon v Slovenskem pastoralnem središču pri sv. Ivanu v Gorici se je uradno začel z nedeljsko mašo 21. oktobra ob 10. uri. Našo cerkev je kmalu napolnilo praznično petje, v klopeh je mrgolelo ljudi in razveseljivo veliko otrok, ko so v spremstvu zvestih ministrantov stopili pred oltar naš župnik msgr. Žbogar, kaplan p. Mirko Pelicon in mladi misijonar z Mirenskega Gradu g. Peter Žakelj; drugi najavljeni misijonar, g. Vlado Bizant, je žal zbolel.

Župnik je pozdravil gosta v naši sredi in pozval vse vernike iz mesta, da bi v teh izrednih dneh s posebno pozornostjo prisluhnili Božjemu glasu, kajti Bog "je edino upanje našega življenja". Nato je misijonar prejel iz rok predstavnikov župnijskega občestva tri simbole misijona: Slomškovo svečo, znamenje Kristusove prisotnosti med nami, Sveto pismo kot zakladnico življenjske modrosti in križ, znamenje, ki nas edino odrešuje. V prvem berilu je prerok Izaija pozival k pravičnosti, Apostolska dela so govorila o poganih, ki so sprejeli vero, tako da se je Gospodova beseda širila po vsej deželi; evangelij pa je pripovedoval o Jezusu, ki je poslal učence, naj gredo in učijo vse narode, On sam pa je zagotovil, da bo ostal z nami vse dni do konca sveta.

V tem vzdušju, ki je postavilo trdne temelje misijonu in hkrati vabilo k zaupanju v Očeta, je p. Peter v homiliji takoj povedal, da ne bo delil "receptov" in končnih odgovorov, vabil bo le k razmišljanju. "Verovati pomeni iskati," je ugotavljal. Vera je stalno in trajno iskanje, ne pa "zbiranje trofej," kot so lahko zakramenti sv. obhajila, birme, zakona. Vero moramo živeti iz dneva v dan; vsak dan znova moramo gledati naprej in jo poglabljati, razvijati, prav tako kot npr. znanje v šoli ali svoj poklic. Nikdar se ne smemo ustaviti. Vera nam daje moč in nas uči, da je še mogoče lepo živeti zakon, da je še mogoče krščansko vzgajati otroke, da je še mogoče v današnjem svetu graditi občestvo. "Kristus ni prišel sadit rožic," je rekel g. Peter. Njegov zgled je zahteven, njegova logika je: služiti. Vsi smo klicani, da bi bili v svetu okrog nas misijonarji: "samo če bomo prepričani o tem, da je naša vera lepa, bomo lahko misijonarji tudi sami".

Maša se je nadaljevala slovesno. Takoj po daritvi je bilo v lepo obnovljeni dvorani župnijskega središča srečanje misijonarja z odraslimi. Prisotni so v prijateljskem in sproščenem razgovoru skupno razmišljali o dialogu z mladimi, ki je v današnjem času še posebno težaven, vsekakor pa nujen bolj kot kdajkoli prej, saj so se časi v zadnjih nekaj desetletjih zelo spremenili. Zato je pomembno najti pravi način za pogovor zlasti z doraščajočimi in za posredovanje sporočil ter vrednot, v katere verjamemo. Danes sta tradicija in avtoriteta ovira; edina učinkovita govorica je zato gotovo lastno prepričanje, ki ima moč. Osebna izkušnja in zgled lahko povesta več kot katerakoli beseda.

NA SOVODENJSKEM

Tudi v župnijah sovodenjske občine se je prejšnjo nedeljo uspešno začel ljudski misijon. Kot nam je povedal g. Viljem Žerjal, so verniki nasploh zelo zadovoljni, le otroci in mladi se niso odzvali, kot bi si bilo pričakovati. V torek zvečer je bilo zelo doživeto spokorno bogoslužje, številni so bili udeleženci župnijskih svetov treh župnij. Dan prej pa se je do polnoči zavleklo srečanje v Gabrjah za mlade družine.

SPORED ZADNJIH DNI

Misijon v Gorici bo potekal še do 28. oktobra:

petek, 26. oktobra. *V sožitju z bližnjimi.* Tema, ki zadeva naše družbeno življenje, bo vodilo petka. Maša bo, kot ponavadi, ob 18.30 pri sv. Ivanu, sledilo bo spokorno bogoslužje. **Sobota, 27. oktobra.** Ta dan bo na poseben način posvečen Božji Materi (*Z Marijo molim in delam*). Popoldne bo ob 16.30 maša za vse otroke in njihove starše, ob 19. uri bo maša z govorom, nakar se bodo srečali mladi, ki obiskujejo višje šole. **Nedelja, 28. oktobra.** *Poklican sem po imenu.* S to mislijo se bo končal ljudski misijon. Ob 9. uri bo pri sv. Ignaciju na Travniku maša z govorom, ob 10. uri pa bosta maša z govorom in slovesni sklep pri sv. Ivanu. V prostorih bližnjega župnijskega središča bo nato družabnost. Po zaključku misijona se bodo člani birmanskih skupin ter drugi mladi zbrali ob skupnem obedu in poromali na Sv. goro. Povejmo še, da bo vsak dan pol ure pred mašo pri sv. Ivanu srečanje z otroki. Kdor bi želel obisk misijonarja na domu ali osebni pogovor, naj se pravočasno prijavi pri sv. Ivanu.

DD

DOPIS IZ OBČINE GORICA V SLOVENŠČINI

SLOVENŠČINA, DOBRODOŠLA!

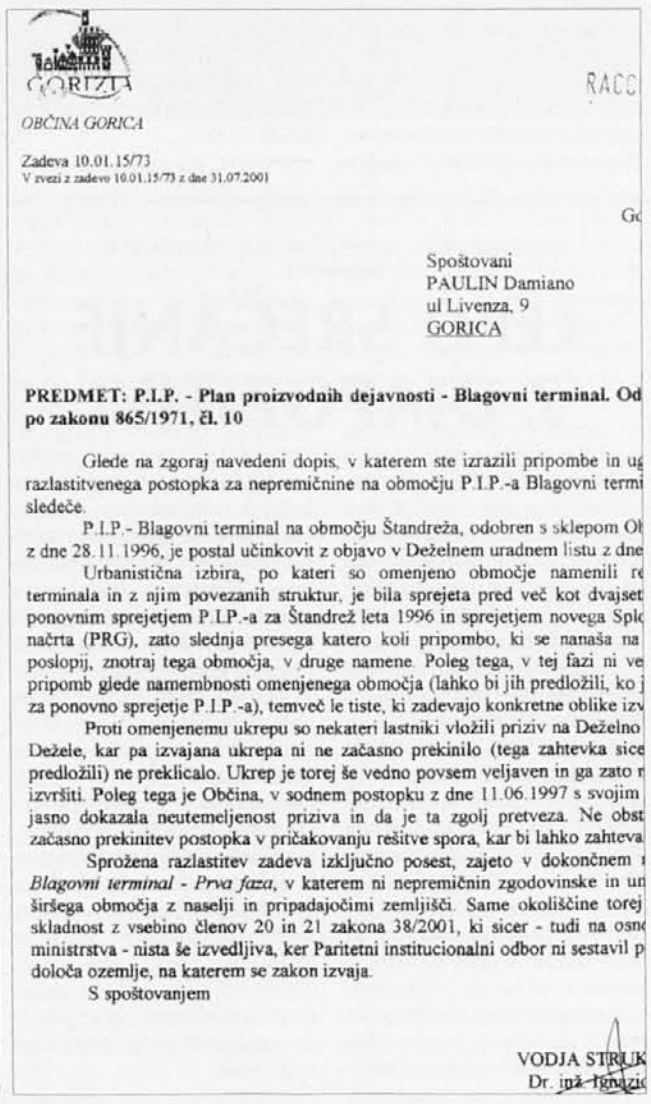

GORIZIA

RACC

OBČINA GORICA

Zadeva 10.01.15/73
V zvezi z zadevo 10.01.15/73 z dne 31.07.2001

Go

Spoštovani
PAULIN Damiano
ul Livenza, 9
GORICA

PREDMET: P.I.P. - Plan proizvodnih dejavnosti - Blagovni terminal. Od po zakonu 865/1971, čl. 10

Glede na zgoraj navedeni dopis, v katerem ste izrazili pripombe in ug razlastitvenega postopka za nepremičnine na območju P.I.P.-a Blagovni termi sledeče.

P.I.P.- Blagovni terminal na območju Štandreža, odobren s sklepom Ob z dne 28.11.1996, je postal učinkovit z objavo v Deželnem uradnem listu z dne

Urbanistična izbira, po kateri so omenjeno območje namenili re terminala in z njim povezanih struktur, je bila sprejeta pred več kot dvajset ponovnim sprejetjem P.I.P.-a za Štandrež leta 1996 in sprejetjem novega Splo načrta (PRG), zato slednja presega katero koli pripombo, ki se nanaša na poslopij, znotraj tega območja, v druge namene. Poleg tega, v tej fazi ni ve pripomb glede namembnosti omenjenega območja (lahko bi jih predložili, ko j za ponovno sprejetje P.I.P.-a), temveč le tiste, ki zadevajo konkretne oblike izv

Proti omenjenemu ukrepu so nekateri lastniki vložili priziv na Deželno Dežele, kar pa izvajana ukrepa ni ne začasno prekinilo (tega zahtevka sice predložili) ne preklicalo. Ukrep je torej še vedno povsem veljaven in ga zato r izvršiti. Poleg tega je Občina, v sodnem postopku z dne 11.06.1997 s svojim jasno dokazala neutemeljenost priziva in da je ta zgolj pretveza. Ne obst začasno prekinitev postopka v pričakovanju rešitve spora, kar bi lahko zahteva

Sprožena razlastitev zadeva izključno posest, zajeto v dokončnem *Blagovni terminal - Prva faza*, v katerem ni nepremičnin zgodovinske in un širšega območja z naselji in pripadajočimi zemljišči. Same okoliščine torej skladnost z vsebino členov 20 in 21 zakona 38/2001, ki sicer - tudi na osn ministrstva - nista še izvedljiva, ker Paritetni institucionalni odbor ni sestavil p določa ozemlje, na katerem se zakon izvaja.

S spoštovanjem

VODJA STRUK
Dr. inž. Ignazio

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SSk

PRIPRAVE NA NOVE IZZIVE

V ponedeljek zvečer se je na strankinem sedežu sestalo pokrajinsko tajništvo Stranke Slovenske skupnosti. Na dnevnem redu je bilo kar nekaj tehtnih vprašanj in tem, saj doživlja naša narodna skupnost na Goriškem nelahke družbene in politične trenutke. Seje so se, ob članih tajništva, udeležili tudi sekcijski tajniki, ki zastopajo stranko na teritoriju, v slovenskih občinah ter v Gorici. Govor je bil o problematikah, ki se neposredno tičejo slovenskih krajevnih uprav, ter delovanja predstavnikov SSk v le-teh. Vsak je namreč prinesel svoje pričevanje, predočil prisotnim stanje v danem kraju ter se soočal z ostalimi zastopniki SSk v krajevnih upravah.

Pomembna tema, s katero so se spoprijeli prisotni, je vezana na kongrese, ki čakajo slovensko stranko v kratkem. Pokrajinski kongres bo po vsej verjetnosti konec meseca novembra, pred tem pa se bodo odvijali sekcijski kongresi. Izrečeno je bilo splošno načelo, in sicer da se v strankine organe, z odgovornimi funkcijami, vključijo tudi zastopniki mlajše generacije, ki so sicer v stranki že prisotni, velja pa okrepiti njihovo število. Mlajše generacije so namreč edino jamstvo za delovanje slovenske stranke v prihodnjih letih, ob tem pa lahko predstavljajo nove kadre, kar pomeni nove predstavnike naše narodne skupnosti v izvoljenih telesih. Politika si je pri mladini pridobila precej negativen prizvok, z omenjenimi generacijami pa gre navezati ponovno prepotrebno vez. Pokrajinsko tajništvo SSk je ocenilo tudi zapetljaje okoli popisa prebivalstva in složno z iniciativami, ki jih stranka izpeljuje posamično ter v sklopu enotnega predstavništva, podprlo prizadevanja slovenske narodne skupnsoti, da se spoštuje njene neodtujljive pravice.

DRUŠTVO ARS: TONE MIHELIČ V NAŠIH KRAJIH

V letih po vojni je v naših krajih ustvarjal slikar Tone Mihelič. Galerija Ars se želi ob dvajsetletnici njegove smrti pokloniti njegovemu spominu, prirediti razstavo njegovih del in izdati primeren katalog s seznamom slik, ki so nastale oz. ostale v naših krajih. Zato prosimo vse, ki imajo kako njegovo sliko, da so tako prijazni, da to javijo na tel. številki 0481 536455 ali 0481 82040. Lepo se vam zahvaljujemo za sodelovanje.

ŽUPNIJSKA DVORANA / GLEDALIŠKI ABONMA

GOSTOVANJE SKUPINE IZ ZALOGA

IVA KORŠIČ

V župnijski dvorani v Štandrežu se v organizaciji domačega prosvetnega društva uspešno nadaljuje prva abonmajska ponudba ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2001, ki sta jo uvedla Božidar Tabaj in Majda Zavadlav s komedijo grenkega priokusa *Jaz sem Berto*. V soboto, 20. t.m., so prireditelji prve tovrstne gledališke pobude v zamejstvu gostili gledališko skupino KUD Svoboda iz Zaloga pri Ljubljani. Za zaloške igralce je bil to prvi nastop v prijazni vasici ob Soči, drugi na Primorskem, pred časom so namreč nastopili v Hrpeljah; v Novi Gorici pa so prvič bili 21. t.m. na Nedeljskih gledaliških srečanjih. Zaloško prosvetno društvo ima za seboj že dolgo prehojeno pot, saj je leta 1998 slavilo 70-letnico delovanja. Proslavili so jo z večerom Prešernovih pesmi ob glasbeni spremljavi z naslovom Potep skozi življenje. Na njej sta poleg članov društva nastopala s svojimi citrami znani narodno zabavni glasbenik Miha Dovžan in priljubljeni mojster gledališke besede Boris Cavazza. Po zelo plodnem delovanju društva, v katerem je poleg igralske skupine deloval tudi zbor, je nastopila doba kulturne »suše«. V dramski skupini sta ostali le še igralki Marija Gregorc, ki nastopa na odrskih deskah že 35 let, in Zvonka Brinar, ki je napisala že nekaj poezij in dramskih tekstov s psevdonimom Branka Rozvin. Z le-temi sta z Marijo večkrat nastopali in še nastopata v gledališki skupini Zakajtako, ki sta jo ustanovili pod okriljem zaloškega društva. Po praznovanju okrogle obletnice je dramska skupina spet oživila delovanje z nekdanjimi in novimi člani. V aprilu l. 2000 so igralci v režiji Jožeta Valentiča, profesionalnega radijskega in odrskega režiserja, naštudirali komedijo angleškega pisca Alana Ayckbourna *Norčije v spalnicah*.

Prav s to zadnjo postavitvijo so gostovali v štandreški dvorani in razkrili številnim gledalcem, kaj se dogaja med štirimi stenami spalnic štirih parov zakoncev, nekaterih prav svežih, drugih pa že zasidranih v rutinskem zakonskem življenju, kjer pač vse teče po ustaljenih tirnicah. Lažno umirjenost življenja v dvoje razburka mlad par z nenadnimi vihravimi spori, ki razpihajo prah in pepel nad navidezno uglajenim življenjem prijateljskih parov, da v njih spet vzplamtijo vroče želje in se obudijo spomini na živahne mladostne dni. Komedijske štrene se ob koncu v glavnem odmotajo, čeprav gledalec sluti, da se bodo čez čas spet zamotale in vsaj malo razgibale zdolgočasene zakonske dni.

Komedijske zaplete so prikazali Milena Končina-Suzana in Samo Gašperšič-Trevor (mladi par), Zvonka Pangršič-Kate in Branko Pangršič-Malcolm, Marija Gregorc-Delia in Aleksander Skuk-Ernest ter Zvonka Brinar-Jane in Bojan Kovačič-Nick. Režijski poudarek je slonel predvsem na čistosti in razumljivosti jezikovne plati, ki je bila res kakovostna v celotni predstavi; nekoliko manj prepričljiv je bil režiserjev poseg v celotni odrski postavitvi. Predstava je namreč v prvem delu kazala malce preveč zavlečen notranji ritem, manjkalo mu je malo temperamentne radoživosti, da bi v komedijski vsebini učinkoviteje zasijali ključni humorni trenutki. V zadnjih prizorih je bil razplet prikazan v hitrejšem tempu, tako da je predstava zadobila nekoliko več leska. Sicer pa je vsebina v dobri igri vseh igralcev lepo odsevala ne samo angleško družinsko življenje, ampak tudi kritične situacije v naših domačih razmerah.

Igralcem iz Zaloga, ki imajo prav na današnji dan novo premiero, Moje Miške, zgoraj omenjene avtorice-igralke Zvonke Brinar, želimo veliko uspehov in vztrajanja na gledališki poti in da bi še kdaj prišli k nam v goste. Štandreška igralca Božo in Majda bosta vrnila obisk v soboto, 8. decembra, ko bosta v večnamenski dvorani KUD Zalog Svoboda tamkajšnjim gledalcem ponudila svojo uspešnico *Jaz sem Berto*.

Abonenti štandreškega gledališkega sporeda pa se bodo spet zbrali v štandreški dvorani v nedeljo, 11. novembra, ko bo skupina A.G. Vrba iz Vrbja pri Žalcu (Celje) nastopila s komedijo Curta Flatowa Mož, ki se ne upa v režiji Jožeta Kranjca.

V NEDELJO KONCERT ZBORA FILEJ

V nedeljo ob 16. uri bo v KC L. Bratuž koncert, ki ga prireja moški pevski zbor Mirko Filej in na katerem bodo sodelovali še pevska skupina iz Krope pri Bledu ter pevci iz kraja Cassacco pri Vidmu. Zamisel za koncert se je zboru porodila zato, da bi na najlepši način proslavili tisočletnico Gorice ter obenem obeležili 35 let neprekinjenega delovanja zbora Mirko Filej. Vabljeni!

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabljeni na odprtje skupinske razstave

UMETNIKI GORICI

OB 1000-LETNICI PRVE PISNE OMEMBE GORICE.

Likovna dela in umetnike bo predstavil **Jurij Paljk**

Kulturni center Lojze Bratuž,

ponedeljek, 29. oktobra, ob 18. uri

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA ZA MLADE

NENAVADEN SPREHOD PO ŠOLSKEM BERILU

Goriški vrtiljak je že drugič privabil v Talijin hram učence srednje šole Trinko doberdobskega ravnateljstva, ker so goriški petošolci imeli pretekli teden Šolo v naravi. Po živahnem *Matičku*, ki ga je za igralce SSG svojsko prevetril režiser Vito Taufer, so si kritični in izbirčni najstniški gledalci v sredo, 17. t.m., ogledali v KC Bratuž zabavno poučno lepljenko Alfonsa Kumra *Gledališče na obisku* v izvedbi gledališke skupine Dva obraza, ki jo sestavljajo profesionalni igralci Slovenskega ljudskega gledališča Celje. Samostojna igralska skupina ima za seboj že devet ustvarjalnih let, v katerih je ponudila štiri večje produkcije, uprizoritve za otroke, enkratni projekt na celjskem drsališču in nekaj predstav za odrasle; imela pa je tudi samostojne večere poezij. Sedaj študira komedijo *Trojka trojkica*. Idejni vodja skupine je Anica Kumer; prav ona je z ostalimi člani, Mirom Podjedom, Tino Gorenjak in Anico Milanovič, oblikovala sredino predstavo, ki je doživela svojo premiersko oziroma krstno uprizoritev prav pri nas v Gorici. Nekakšen odrski mozaik je vzniknil iz resnične šolske potrebe po predstavi, ki bi na lahkoten, prijeten način prikazala razna poglavja iz slovenske literature. Večkrat se učenci zmrdujejo pred šolskimi berili, ker se jim branje literarnih odlomkov zdi dolgočasno. Ta učna snov pa se v odrski preobleki in interpretaciji izkušenih gledaliških umetnikov lahko preobrazi v prisrčno privlačnost, ki na videz mrzli papirnati vsebini vdihne otipljivejšo polnost in jo naredi razumljivejšo. Mladi gledalci spoznajo, kako lepo zveni slovenska beseda iz igralčevih ust in kako znajo igralci s čarobnim gledališkim žarom v nešteto različicah pripovedovati pesmico *Kačji pastir* Lili Novy. Mimogrede razberejo, kako bi se preprosta ljudska pesem *Barčica* glasila v častitljivem Trubarjevem jeziku, Vodnikovi alpski poskočnici, mojstrsko zasnovanem Prešernovem sonetu ali Koseskovem izumetničenem slogu ali pa v otožni Jenkovi ali rahločutni Gregorčičevi izpovedni govorici. Med ponavljajočim se refrenom, plesnimi koraki, zvoki kitare se pojavi še prizor o iskanju prave Pepelke, ki je lahko le tista, ki živi v pravljici, v knjigi, le-ta pa se najde v knjižnici. V pestrem gledališkem izražanju zaživijo še zabavne zgodbe "modrih" Butalcev, ki so zbistrile in spravile v smeh že vrsto šolskih generacij. Neobičajno listanje po šolskem berilu se konča z veselo pesmico, ki vabi vse radovedne iskalce neznank v gledališče, v katerem se razkriva marsikatera skrivnost in izpolni neizrečena želja. Približno uro trajajoča literarna lepljenka je v podajanju celjskih izvajalcev s pomočjo bistvenih rekvizitov, toda z močjo igralskega izraza gotovo spodbudno dregnila v zavest učencev, tako da bodo v šolskem letu z drugačnim pristopom jemali v roke svoja berila in bolj voljno opravljali domače naloge, vezane na klasično slovensko literaturo. Le-ta ima veliko povedati tudi današnjim dijakom in je nedvomno privlačna, če ji znajo pravilno prisluhniti in iz nje razbirati dragocene sporočilnosti.

IK

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL GORICA
v sodelovanju s KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ,
ARSATELIER - MEDNARODNI CENTER ZA GLASBO IN UMETNOST,
GLASBENA SREČANJA ALPE JADRAN

SREČANJA Z GLASBO 2001/2002

SLOVENSKI OKTET, umetniški vodja **dr. Mirko Cuderman**
Velika dvorana (VD) KC Bratuž, sobota, 10. novembra 2001, ob 20.30

KLAVIRSKI TRIO: Sijavuš Gadžijev, klavir, **Vasilij Meljnikov**, violina, **Igor Mitrovič**, violončelo; *Mozart, Šoštakovič, Mauri*
VD KC Bratuž, torek, 4. decembra 2001, ob 20.30

MLADE NOTE: SKLADBE GORIŠKIH USTVARJALCEV ZA MLADINO
Izvajajo učenci in dijaki SCGV Emil Komel
VD KC Bratuž, sobota, 15. decembra 2001 ob 20.30

V PRIČAKOVANJU BOŽIČA, Akademski pevski zbor Tone Tomšič, dirigent **Stojan Kuret**
VD KC Bratuž, petek, 21. decembra, 2001 ob 20.30

ISKANJA: Dario Šavron, marimba, **Marta Dziekanska**, violončelo
A. Keiko, J. Druckman, Z. Kodaly, E. Bloch, P. Merku'
Komorna dvorana (KD) KC Bratuž, sreda, 9. januarja 2002, ob 20.30

DUO FAVERO: Silvestro Favero, viola, **Valter Favero**, klavir
D. Šoštakovič, M. Bruch, H.A. Clarke, M. Mozetič
KD KC Bratuž, petek, 15. februarja 2002 ob 20.30

Liki naše preteklosti - UBALD VRABEC:
Zbor Jacobus Gallus iz Trsta, **Janko Ban**, zborovodja
Komorne skupine in solisti Arsatelier
VD KC Bratuž, sreda, 6. marca 2002, ob 20.30

EXULTATE: MePZ Hrast iz Doberdoba, **Hilarij Lavrenčič**, dirigent
Stolna cerkev v Gorici, sobota, 27. aprila 2002, ob 20.30

Vljudno Vas vabimo na VESELICO
ob stoletnici Pevskega in glasbenega društva v Gorici
Maja v Trgovskem domu v Gorici in v gostilni Pri zlatem jelenu
Pridite trumoma!

ABONMA 60.000 lir - 20.000 lir; VSTOPNICE 20.000 lir - 10.000 lir
INFORMACIJE in REZERVACIJA 0481 547569 ali 0481 532163

OBVESTILA

OD 21. do 28. t.m. bo v župnijah Sovodnje, Rupa-Peč in Gabrje-Vrh sv. Mihaela *Ljudski misijon*. Te dni bo dobila vsaka družina vabilo s programom misijona. Pričakujemo vse člane naših družin. Birmanci, zlasti od l. 1985 do današnjih, s starši in botri, naj se izkažejo pri skupnih srečanjih ter v pomoči starejšim, bolnim in invalidom.

ZGONIK. Od 21. do 28. t.m. bo v zgoniški župniji ljudski misijon. Vodil ga bo p. Andrej Božič. Vse družine in posamezniki bodo prejeli na dom vabilo in spored misijona. Srečanja bodo v župnišču in po družinah.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško skupno z Društvom krvodajalcev iz Sovodenj priredita v nedeljo, 4. novembra, tradicionalno martinovanje v Gaglianu pri Čedadu. Informacije in vpisovanje pri poverjenikih ali na sedežu v ul. Croce 3 (ob sredah od 10. do 11. ure) ter pri Vincenzi v večernih urah (tel. 0481 882526).

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja osnovni plesni tečaj za začetnike. Potekal bo v dvorani pri sv. Ivanu ob ponedeljkih od 20. do 21.30, od 29. t.m. do 17. decembra. Vpisi in informacije: 0481 536455 (od pon. do petka).

KOMORNI ZBOR Ave iz Ljubljane razpisuje avdicije za nove člane. Inf.: Aleš Petaros, tel. 040 228307, GSM 328 7291961 ali e-mail: petaros.ales@iol.it.

SSG. Nadaljuje se vpis abonmaja. Abonmajske izkaznice so na razpolago od 16. t.m. dalje. Gledališka blagajna bo odprta od pon. do petka od 9. do 13. ter od 16. do 18. ure. Inf.: 0481 33288. Ugodnosti pri vpisu mladinskega abonmaja je omogočila ZKB Doberdob in Sovodnje.

DAROVI

ZA LAČNE otroke: starši ob krstu malega Luka Čaudka 100.000 lir.

ZA STROŠKE ljudskega misijona v Gabrjah: N.N. iz Trsta 50.000 lir.

ZA PD ŠTANDREŽ druž. Tommasi, Sovodnje 50.000 lir.

ČESTITKA

Na leposlovnih vedah, smer zgodovina umetnosti v Trstu je z odliko diplomirala ***Marta Bensa****. Čestitajo ji in se z njo veselijo vsi domači in številno sorodstvo z Mocverja.*

Profesorici klavirja ***Valentini Pavio****, ki je z zelo dobrim uspehom dokončala študij Političnih ved na Univerzi v Trstu, iskreno čestitajo vsi kolegi, učenci in prijatelji pri SCGV Emil Komel.*

DEKANIJA ŠTANDREŽ
in ZCPZ GORICA
vabita na
MISIJONSKO PRIREDITEV
v nedeljo, 28. oktobra, ob 16. uri
v Štandrežu
SPORED: molitev, nagovor (Solange Degenhardt), koncert MePZ Podgora
ODPRT BO BOGAT SREČOLOV ZA MISIJONE

V SLOVENSKI KNJIŽNICI DAMIR FEIGEL

URICE SO SPET TU!

V sončnem jesenskem ponedeljkovem popoldnevu, 22. t.m., so se v Feiglovo knjižnico povrnile otroške urice, ki bodo tudi letos obarvale pusto sivino jesenskih in zimskih dni s čarobnimi barvami; spomladi, ko bo sonce prijetno sijalo in vabilo otroke v naravo, se bodo pa poslovile. Ob njih bodo otroci navezali tesen stik s knjižnico in si radi izposojali lepe ilustrirane knjižice, jih doma listali in prebirali, zelo majhnim cicibančkom pa bodo prikupne zgodbice pripovedovali mamice in očki ali nonoti. Prva pravljična urica je v mladinsko sobo, polno velikih pisanih risb različnih pravljičnih junakov, zvabila kar sedemdeset otrok. K temu številu je treba pripisati še prisotne mamice, tako da je bilo v sicer precej prostorni sobi kar tesno. Med otroki prvih razredov osnovnih šol je bilo veliko predšolskih malčkov, ki so posedli po blazinicah ali pa ostali v varnih maminih naročjih in poslušali zgodbico Poljubček za lahko noč, ki jo je napisala Amy Hest, v slovenski jezik pa prelila Bina-Štampe Žmavc. Z božajočim glasom in živahno privlačnostjo jo je pripovedovala učiteljica Barbara Rustja, "zvesta veteranka" pravljičnih srečanj. Otrokom je z jasnim in razločnim pripovedovanjem razkrila nežno zgodbico o medvedku Poldku, ki v neki temni nevihtni noči ni hotel zaspati, dokler se ni mamica medvedka spomnila, na kaj je pozabila: na poljubček za lahko noč, ki ga imajo tako radi majhni in večji otroci. Ko je mamica pritisnila Poldku na smrček cel kup poljubčkov, je sinček končno sladko zaspal, čeprav je zunaj bril veter in lil dež. Otroci so z zavzetostjo in pozornostjo spremljali ljubko vsebino in pogumno sodelovali, ko jih je Barbara v pravih trenutkih povabila k sodelovanju. Ob koncu pripovedi je knjižničarka Luisa izročila vsem otrokom medvedke iz rjavega blaga, napolnjenega z vato. Letem so otroci narisali še oči, nos in usta ter jim na vrat zavezali trakec in jih tako po svoje dokončali. Mehki medvedki, ki sta jih pridni in iznajdljivi knjižničarki Luisa in Breda sešili z veliko ljubeznijo do malih obiskovalcev, bodo ostali droben otipljiv spomin na lepo ponedeljkovo doživetje v družbi vrstnikov.

Pravljične urice se bodo v letošnji sezoni oglasile še štirikrat. Prva bo 26. novembra, *Daj mi poljubček*; njena pripovedovalka bo Vesna Tomsič, ki jo pobliže poznamo, odkar je postavila na oder s sovodenjskimi otroki pravljično igrico *Ostržek in Rdeča Kapica se srečata na goriškem gradu*. Decembra si bodo urice nekoliko odpočile, v ponedeljek, 21. januarja, pa bodo malčki lahko prisluhnili pravljici *Pujsa imamo za soseda*. Pripovedovala bo Nataša Paulin, ki se je lani izkazala kot odlična pripovedovalka. Februarja bodo pravljico *Zaljubljeni krokodilček* pripovedovali dijaki 5. r. pedagoškega liceja S. Gregorčič iz Gorice. V ponedeljek, 18. marca, bodo pravljice vzele slovo z zgodbico *Poznaš pravljico?*. Prvič bo pravljično urico izoblikovala izvrstna ljubiteljska igralka in požrtvovalna učiteljica Majda Zavadlav. Otroške urice se bodo zvrstile v mladinski sobi Feiglove knjižnice ob petih popoldne. Vse bodo trajale približno eno uro in otroci bodo vsakič prejeli v dar spominček, vezan na pravljično vsebino.

IK

GORIŠKA

VELIKI SIN SONČNIH BRD

MSGR. VENCESLAV BELE (4)

MAKS KOMAC

Freska v cerkvi v Volčah

Tako poroča ta kronika pod naslovom *Žalostna smrt beguncev*: "Leta 1859 je bil spopad med Avstrijo in Italijo, in sicer med Avstrijo in Piemonteži skupaj s Francozi, v kateri je Avstrija izgubila bogato in lepo Lombardijo. V avstrijski armadi so se nahajali tudi Italijani iz Lombardije, ki se niso hoteli bojevati proti lastnim bratom in so v skupinah pobegnili in skušali priti v Italijo. Tak prehod je bil tudi pri Kanalu. V mrtvaški knjigi je ohranjen tudi spomin na vse to. Natančno poročilo je ohranjeno v zapiskih bivšega kanalskega cerkovnika Valentina Kafola. Tako poroča: Italijanski vojaki so dezertirali, utekali od svojih čet, bežali so iz vojske in se skrivali, kamor le mogoče. Tako so tudi sem prišli. V nedeljo v juniju ob 4. uri zjutraj jih je marširalo kakih 40 mož čez trg pri Kanalu, bili so vsi oboroženi. V Desklah so poprej krčmarja sklicali in se okrepčali in potem šli dalje proti Kanalu, kakor že povedano. od tukaj so šli čez hrib proti Zapotoku. Ko je takratni politični komisar Ignac Mally to zvedel, je dal hitro povelje, naj možje, ki so zato, primejo kakršnokoli orožje in gredo čez hrib za njimi. Res je šlo kakih 12 vojakov. Ti so jih videli ob 3. uri popoldne ležati na hribu Zarščino nad Zapotokom. Da, gledali so naši možje kakih 40 oboroženih vojakov, pa le gledali in jih videli, da so vstali in jo udarili čez mejo Idrijo na italijansko. Ali ni bilo to smešno, kakih 12 mož, in med njimi očetov in priletnih, pošiljati za 40 oboroženimi vojaki. Tako so v noči pred Svetim Rešnjim Telesom ulovili štiri take vojake in jih na dan Sv. Rešnjega Telesa med prvo sv. mašo na robu pod tukajšnjim mostom ustrelili in jih okoli 9. ure na vozičku peljali skozi trg in jih pri sv. Ani zunaj pokopališča pokopali. V mrtvaški knjigi kanalske fare stoji zapisano še sledeče: italijanski vojaki, begunci, ustreljeni po vojnih zakonih: Dne 23. januarja 1859 na praznik Sv. Rešnjega telesa zjutraj na skalah pod mostom v Gorenji vasi: Peter Nastvero, poddesetnik, Franc Gamindi, Anton Polluz, Dominik Morenoli, prostaki: ti ležijo pokopani zadaj za pokopališčem sv. Ane. Dne 26. januarja 1859, v nedeljo med osmino Sv. Rešnjega Telesa v Lohkih na Banjšicah pri sv. Duhu: Mark Jacomini, Danijel Foraboschi, prostak, pokopana za pokopališčem iste kuracije. Dne 30. junija 1859, na osmino Sv. Rešnjega Telesa, po opravljeni spovedi, je bil ustreljen pri sv. Ani in pokopan tam poleg svojih tovarišev: Ivan Abram Pocheto, prostak iz Carpano pod Feltre, okr. Belluno. Naj počivajo v miru. (V. Bele, Koledar GMD 1927).

Med našimi zgodovinarji prevladuje mnenje, da je bila najstarejša duhovnija na Tolminskem v Volčah. Patriarh Janez IV. je izročil leta 1015 proštu sv. Štefana in naslednikom tudi "desetino volčanskih kmetov" (decima, quae habet exire de plebe, quae vocatur Walcana). Tu se imenuje prvikrat cerkvena občina Volče. A. Stegenšek (Dekanija gornjegrajska Maribor 1905 str. 104) piše: Iz oglejskega ozemlja se je širilo češčenje sv. Daniela tudi proti vzhodu v obsegu goriške grofije in Tolminskega. Nasproti Tolminu leži sredi polja cerkev sv. Daniela, ki je najstarejša na Tolminskem. Ko je takrat še prevladovalo poganstvo in so bili le redki kristjani, so iz Bohinja prenašali mrliče na tovornih živalih k cerkvi sv. Daniela, da bi bili zakopani v blagoslovljeni zemlji. Zapisnik kanonične vizitacije, hranjen v nadškofijskem arhivu v Gorici, piše: Ecclesia S. Danielis olim parochialis, antiquissima ed prima Ecclesia in toto Capitaneatu Tulmini ad eius coemeterium, uti per traditionem habeatur, cadavera ex Tarvisio et Bochinia sepelitura deferecbantur.

DALJE

Msgr. Venceslav Bele v pogovoru z Lojzetom Bratužem

KOROŠKA

PODOBA, BESEDA IN GLASBA

PRIMORSKI KULTURNI DNEVI NA KOROŠKEM

V okviru 10. Primorskih kulturnih dnevov na Koroškem, ki jih prirejajo Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta, je bila v četrtek, 18. t.m., svečana otvoritev razstave goriškega slikarja Roberta Faganela.

Razstavo so odprli v lepih prostorih posojilnice v Borovljah. Najprej je pozdravil predsednik slovenskega prosvetnega društva v Borovljah Melhior Verdel, nato predsednik KKZ dr. Janko Zerzer, nakar je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice dr. Damjan Paulin. Koroški gostitelji so izpostavili predvsem dejstvo, da so Primorski kulturni dnevi na Koroškem lepa kulturna prireditev, ki se je v času ohranila, in je zato to hvalevredno pobudo tudi v prihodnje potrebno ohraniti, saj gre za svojevrstno izmenjavo med slovenskima manjšinama, ki živita v različnih državah.

Za doživet glasbeni utrinek sta na svečanem odprtju lepe in zajetne razstave Roberta Faganela poskrbela profesorja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice Fabio Devetak in Marja Feinig, ki je sicer po rodu iz bližnjih Sveč.

Umetnika Roberta Faganela in njegova dela je v Borovljah predstavil Jurij Paljk. Robert Faganel je v boroveljski posojilnici predstavil lep izbor iz svojih številnih likovnih del, in sicer slike, čez trideset jih je, ki so vse narejene v zahtevni tehniki olje na platno, katero goriški umetnik po Paljkovem mnenju odlično obvlada. Paljk je v kratkem orisu prikazal štiridesetletno umetniško pot Roberta Faganela, ga predstavil kot nadaljevalca tržaške slikarske šole, ki je ostala zavezana t.i svetlobnemu slikarstvu, luminizmu, a je ostala zvesta tudi izročilom figurativnega slikarstva s preloma 18. v 19. stoletje. Robert Faganel, ki je v štiridesetletnem ustvarjalnem delu napravil izjemno veliko obsežnih nizov umetniških del, saj je veliko študijsko potoval po svetu, naslikal zaokrožene celote tako v Afriki, Združenih državah Amerike, na Havajskih in Kanarskih otokih kot seveda tudi zajetno število del s slovensko tematiko, se je v Borovljah predstavil z izborom olj na platno, ki so vsa uglašena na goriško tematiko. Pravzaprav je avtor sam pripravil izbor del, ki najlepše predstavljajo njegovo zavezanost rodnim krajem, ki obsegajo prostor med Gorico, Trstom, Krasom, Vipavsko dolino in Brdi, a tudi bližnjo Furlanijo. Paljk je v nagovoru ob predstavitvi Roberta Faganela izpostavil predvsem izjemen umetnikov odnos do uglašene in harmonične barvne palete, ki se vedno naslanja na mavrični izbor naravnih barv. Prav v naravi najde namreč Robert Faganel neizčrpen vir, da lahko potem upodablja krajino, ki ji ostaja zvest, čeprav je slikal tudi človeško figuro, tihožitja in ženske akte ter se poizkušal v domala vseh likovnih tehnikah. Faganelove vedute Gorice, Krasa, Trsta in bližnje okolice so očarale obiskovalce.

V petek, 19. t.m., pa je bilo v kulturnem domu v Pliberku srečanje s koncertom gojencev glasbene šole na Koroškem in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Po pozdravu predsednika glasbene šole Valentina Hartmana je sledil program, v katerem so gojenci obeh glasbenih šol pokazali visoko raven interpretiranja klasične glasbe. Po nastopu sta spregovorila ravnatelj Komela Silvan Kerševan in tajnik KKZ Nužej Tolmajer, ki sta poudarila predvsem pomembnost srečanj.

Isti dan je bila tudi predstavitev knjige *Jezikovni spomeniki zgodnje slovenščine* dr. Nikolaja Mikhailova, ki jo je vodil dr. Teodor Domej. Večer je bil v Slomškovem domu v Celovcu, priredil ga je Slovenski naravoslovni inštitut Urban Jarnik iz Celovca.

Primorski kulturni dnevi na Koroškem so se zaključili v nedeljo, 21. t.m., v šolskih prostorih v Globasnici, kjer so nastopili v pozdrav goriškim gostom najprej domači pevski zbori, in sicer MePZ Peca iz Globasnice, MoPZ Franc Leder Lesičjak iz Štebna in novoustanovljeni kvintet Fotlej Hartman iz Pliberka, nakar so nastopili člani društva F. B. Sedej iz Števerjana, ki so se predstavili najprej z enodejanko *Dobrodošli, kdaj pojdete domov?*, program pa je zaključil mešani pevski zbor F. B. Sedej s koncertom; zbor vodi Vladimir Čadež.

Na prijetnem kulturnem večeru je zaigral tudi števerjanski trio. Prisotni so bili krajevni župan Pavel Robnik, števerjanski župan Hadrijan Corsi, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Bernard Sadovnik, dekan Peter Sticher, predsednik domačega kulturnega društva Branko Hudl, ki je prisotne tudi pozdravil; tajnik KKZ Nužej Tolmajer in predsednik Zveze dr. Damjan Paulin pa sta ob zaključku Primorskih kulturnih dnevov na Koroškem povedala vsak nekaj misli o pomembnosti te kulturne prireditve in se zahvalila vsem, ki so pripomogli, da so kulturni dnevi uspeli.

ZUT

GLOSA JURIJ PALJK

O STAROSTI

Ena največjih zablod človeštva je bila gotovo tudi ta, da je v naši družbi od vedno veljalo prepričanje, da starost prinaša s seboj predvsem uživanje sadov plodnega življenja, da je to lepa jesen življenja, v katerem je čas za počitek in zasluženo priznanje za vse delo, ki ga je bil človek opravil takrat, ko je bil v polnih močeh "sredi arene življenja". Prepričani smo, da gre za zablodo, pravzaprav za zgrešeno utvaro, kajti vsi vemo, da ni tako. Vsaj v naši družbi, ki velja za najbolj razvito, ni tako. Da je naša družba najbolj bogata, ni nobenega dvoma, ker takega blagostanja, kot ga danes uživamo mi srečneži, še nikdar ni bilo gotovo pa se pojavi veliko dvomov takrat, ko skušamo zapisati, da je naša družba tudi najbolj človeška. Enostavno povedano, bi to zvenelo takole: če smo najbolj bogati in zato uživamo tudi največje udobje, kar jih je človek v zgodovini dosegel, še ni rečeno, da smo tudi bolj človeški in boljši od naših prednikov. Upamo, da med našimi bralci ni več naivnežev, ki še verjamejo pravljicam o "temačnem srednjem veku" in o "svetlem obdobju novega veka", ker je dovolj, da se ozrejo nazaj, v pravkar minulo stoletje, in jim bo takoj jasno, da kaj dosti svetlega ni bilo v njem. Tako kot se je pobijalo v 20. stoletju, se v zgodovini človeštva še ni pobijalo nikdar. Srednji vek postane zelo svetel, če gledamo nanj v tej luči!

Pa vendar tudi danes velja, da je starost lepa, ker da ti prinese zasluženi pokoj, počitek in veliko prostega časa za uživanje po napornem in delovnem življenjskem obdobju. Nalašč pa se v naši družbi zamolči dejstvo, da starejši ljudje ne vedo, kaj bi s prostim časom, ker ga - dela vajeni, kot so - preprosto ne znajo smiselno uporabiti. Potem ko so se nad starejšimi ljudmi že znesli vsi turistični operaterji, ki so jih razvažali povsod po svetu, da so jim pobrali trdo zaslužene prihranke, pride na vrsto sociala, bi lahko zajedljivo napisali ob pogledu na dolge vrste starejših ljudi, ki ponižani in ponižno čakajo v dolgih vrstah pred zdravstvenimi ambulantami. In tu se vse zaplete, ker naša družba sloni na majavih temeljih pridobitništva in "tržnega gospodarstva", v katerem veljajo samo tisti, ki proizvajajo in so močnejši, uspešnejši, "boljši" od drugih. Pridevnik boljši stoji tukaj zato, ker v naši družbi velja, da je boljši tisti, ki več proizvede in več proda kot drugi, in seveda v sebi zato pridevnik boljši ne nosi nobenega moralnega naboja, vsaj pozitivnega ne, če že ne negativnega.

Dejstvo je, da naša družba niti sama ne ve, kaj naj počne s starejšimi ljudmi, še posebno pa ne s tistimi, ki jim starost poleg "počitka in neverjetno veliko prostega časa" prinese tudi bolezen, večkrat hudo bolezen. Trde so te besede, a zato še kako resnične. Starejši ljudje so v naši družbi postali "motilni element", s katerim bi se morali ukvarjati odgovorni v naši družbi, a ga odlagajo in odlagajo tudi zato, ker sami ne vedo, kako bi ga rešili. Starejši človek zato sredi naše družbe postane "nekoristen nebodigatreba", s katerim nihče ne ve, kaj bi, kar je seveda zanj izjemno žaljivo. Odveč pa je tudi pripomba, da je tako gledanje na starejše ljudi nevredno vsakega človeka. Pa vendar je tako, da se naša družba starejših otepa, še posebej pa tistih starejših ljudi, ki morajo biti v bolniški oskrbi, vseh tistih, ki so od drugih odvisni.

In tako se zgodi, da je človek na jesen življenja sam in še bolan povrh vsega, prepuščen na milost in nemilost usodi, in je seveda zato pot do zagrenjenosti kratka. Pa bi vendar bilo malo potrebno, da ne bi bilo tako! Malce več človečnosti in morda še misel na to, da bomo tudi sami morda kdaj stari! Morda postavljam sem zato, ker ni nikjer še sploh rečeno, da bomo starost sploh dočakali!

Pred časom me je pretresla pripoved gospoda, ki mi je razočaran nad našo družbo povedal, kako je moral starejšo sestro pospremiti v bolnišnico, kjer so ji nudili prvo pomoč in prvo bolniško oskrbo, nakar so jo hoteli poslati preprosto domov. Ker doma sama ni mogla in še vedno ne more biti, ker je nepokretna, so jo prepeljali v drugo bolnišnico, kjer stane dnevne oskrba toliko, da njena pokojnina ni dovolj zanjo.

"Tako je na stara leta," je zamišljeno dejal gospod.

"Sramota je, da se ravna tako s starejšimi ljudmi," sem dodal jaz.

In sva šla delat.

Pa vendar mi je ves dan pred očmi ostala podoba ostarele gospe na bolniški postelji, ki si gotovo ni zaslužila, da v naši družbi ni več dostojnega prostora zanjo.

"Kakšen smisel ima vse to, vse to naše tekanje gor in dol po svetu, vse to delo, ves ta peklenski ritem življenja in vsa naša družba, če pa že danes veš, da boš na stara leta odvečen, potisnjen na rob in v samoto?" sem se ves dan spraševal.

Spomnil sem se tudi maturantske himne, v kateri se lepo govori o starosti, in se obenem spomnil, da mi je že v najstniških letih osmešil besedilo te himne rajni profesor Črnilogar z besedami: "Kakšna lepa starost neki! Lepo vas prosim, fantje! Pa ravno v naši družbi!"

Vem, da takrat nisem razumel njegovih besed. Danes pa jih, a mi ni nič lažje.

V PETEK V KOPRU SLOVESNOST OB ODHODU ZADNJEGA VOJAKA JLA

STRANKE IZBIRAJO KANDIDATE ZA NOVEGA PREDSEDNIKA DRŽAVE

MARJAN DROBEŽ

Slovenija ni neposredno ogrožena zaradi terorizma, s katerim se sooča mednarodna skupnost. Toda kot je na zadnji seji v sredo, 17. oktobra, ugotovil Svet vlade za nacionalno varnost, vendarle obstaja realna povečana grožnja tudi za varnost Slovenije, "saj je naša država aktivno vključena v mednarodne aktivnosti za članstvo v Evropski uniji in zvezi Nato, v humanitarne akcije na kriznih območjih in v nudenje podpore mednarodni skupnosti za preprečevanje terorizma". Slovenija je skratka del mednarodnega prostora in je zato tudi ogrožena. Vsi varnostni ukrepi, ki so jih sprejeli policija, notranje ministrstvo, carina, Obveščevalno-varnostna agencija in druge službe oziroma organi pa so v skladu z obstoječo zakonodajo, so tudi opozorili na omenjeni seji sveta vlade za nacionalno varnost. Za aktivno delovanje Slovenije v tako imenovani protiteroristični koaliciji se je zahvalil tudi ameriški predsednik Bush v pismih, ki jih je poslal predsedniku države Milanu Kučanu in slovenskemu premieru dr. Janezu Drnovšku.

V vzdušju strahu pred možnim bakteriološkim orožjem so v Sloveniji v prejšnjem tednu posamezniki, ustanove in podjetja prijavili okoli 20 sumljivih poštnih pošiljk, ki so prispele iz raznih držav, ki bi lahko vsebovale bakterije bolezni vraničnega prisada. Ministrstvo za zdravje je zaradi zaskrbljenih klicev ljudi odprlo posebno telefonsko linijo, na kateri zdravniki specialisti dajejo informacije in navodila o vsem, kar zadeva možnosti biološke okužbe z bakterijo antraks. Minister za zdravje dr. Dušan Keber je slovenski javnosti sporočil, da nobena sumljiva poštna pošiljka doslej ni bila okužena, hkrati pa je opozoril, da ni vzroka za preplah, saj je stvarna možnost uporabe antraksa kot biološkega orožja v Sloveniji zelo majhna. Svetovalka vlade za katastrofno in vojno medicino dr. Edita Štok je za ponazoritev razsežnosti strahu in panike, ki sta zajela del prebivalstva, dejala, "da lahko zdaj za nekatere že otroški puder, ki ima obliko prahu, postane domnevno smrtonosno orožje".

V državi se kljub strahu pred terorizmom, pojavu, ki bo očitno še dolgo trajal, politično dogajanje brez motenj ali ovir nadaljuje. Odbori, komisije in druga parlamentarna telesa na svojih sejah razpravljajo zlasti o predlogih proračunov za leti 2002 in 2003, ki ju je predložila vlada. Na seji odbora za zunanjo politiko je poslanec SDS Jožef Jerovšek opozoril, da se proračunska postavka urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ne povišuje v isti meri kot splošna postavka ministrstva za zunanje zadeve. Dr. Dimitrij Rupel mu je zagotovil, da bo Slovenija še naprej skrbela za rojake v tujini. Ta zgolj načelna obljuba ni zadovoljila članov komisije državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki je tudi obravnavala predloga državnih proračunov za naslednji dve leti. Vlado so opozorili, da se delež proračunskih sredstev za rojake v zamejstvu in po svetu iz leta v leto zmanjšuje, kar že ogroža obstoj manjšin in skupnosti Slovencev po svetu. Parlamentarna komisija je zato na vlado naslovila predlog, naj za uresničevanje ustavnih obveznosti Slovenije do rojakov v zamejstvu in po svetu zagotovi dodatnih 500 milijonov tolarjev za prihodnje leto in prav toliko za leto 2003. Člani komisije so tudi ugotovili, da v predlogih proračunov za naslednji dve leti ni predvidenih sredstev za zagotavljanje vidnosti in slišnosti državne RTV in krajevnih radijskih postaj na tistih območjih v tujini, kjer živi slovenska narodna manjšina.

Do volitev za predsednika države, ki bodo tretjič v samostojni Sloveniji, je sicer še dobro leto, vendar se v parlamentarnih političnih strankah nanje že pripravljajo. Kaže, da bo večina strank predstavila svojega kandidata. Prva je kandidata za državnega poglavarja določila Slovenska nacionalna stranka, in sicer so ga razglasili v petek, 19. oktobra. To bo Zmago Jelinčič. Nekdanji časnikar Bogdan Barovič, zdaj poslanec SNS, je ob predstavitvi dejal, "da je stranka dala kandidata, ki ima znanje, izkušnje in odkrito besedo. Naš kandidat je ustanovitelj slovenske nacionalne stranke ter njen sedanji in bodoči predsednik".

Zmago Jelinčič pa je menil, "da je kandidatura povsem utemeljena. Slovenska nacionalna stranka je edina, ki jo skrbi prihodnost Slovenije in našega naroda. Ni nam vseeno, ali bomo v prihodnje obstali nekje ob strani ali pa bomo tam, kjer moramo biti, na vrhu".

ODKRITJE SPOMINSKEGA ZNAMENJA V KOPRU

V Kopru bo v petek, 26. oktobra, tradicionalna slovesnost ob desetletnici odhoda zadnjega vojaka tako imenovane jugoslovanske ljudske armade iz Slovenije. Gre za državno proslavo, ki jo prirejajo Slovenska vojska, policija in Mestna občina Koper. Slavnostni govornik bo predsednik države Milan Kučan, na slovesnosti pa bodo odkrili tudi spominsko znamenje o omenjenem dogodku.

Zadnji pripadniki JLA so Slovenijo, ki je nekaj mesecev prej postala samostojna in neodvisna država, zapustili 26. oktobra 1991, in sicer z ladjo, ki je odpeljala iz koprskega pristaniščа.

ČEZENJ PREPELJEJO SEDEM MILIJONOV TON BLAGA LETNO

DVAJSET LET MEJNEGA PREHODA V VRTOJBI

Josip Vrhovec (na levi) z ženo in Emilio Colombo na slovesnosti ob 20-letnici odprtja mednarodnega mejnega prehoda v Vrtojbi

V četrtek, 18. oktobra, so bile na mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi razne prireditve in slovesnosti ob 20-letnici odprtja tega prehoda, ki je največji ob slovensko-italijanski meji. Vse je potekalo v okviru tako imenovanega dneva odprtih vrat, ko so si udeleženci lahko ogledali tudi carinske in policijske dejavnosti in opremo obmejnih služb oziroma uslužbencev. Slovesnosti so skupaj pripravili občina Šempeter-Vrtojba, Policijska uprava v Novi Gorici, carinski urad v Novi Gorici ter Gospodarsko interesno združenje na mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi. Slavnostni govornik ob dvajseti obletnici odprtja tega prehoda pa je bil Borut Pahor, predsednik državnega zbora.

Pomenljivo je, da sta se osrednje proslave v četrtek, 18. oktobra, udeležila tudi nekdanja zunanja ministra tedanje Jugoslavije Josip Vrhovec in Italije Emilio Colombo, ki sta istega dne, torej, 18. oktobra leta 1981, svečano dejanje odprtja tudi opravila.

Zamisel o gradnji novega mejnega prehoda na vrtojbenskem polju je vzniknila že pred približno štiridesetimi leti, ko so se trdno zaprta železna vrata med vzhodom in zahodom pričela počasi odpirati. Mednarodni mejni prehod v Rožni dolini namreč ni več ustrezal naraščajočim trgovinskim menjavam med Italijo in tedanjo Jugoslavijo.

Po dvajsetih letih delovanja Mednarodni mejni prehod v Vrtojbi kaže vso svojo pomembnost za izmenjave in odnose z Italijo. Je največji v Sloveniji, razteza se na štiridesetih hektarih površine, ima vso potrebno infrastrukturo, na njem pa je v raznih službah, predvsem v carini in policiji, zaposlenih približno 1.200 ljudi. Posebno strm je bil vzpon, ki so ga prek tega prehoda dosegle blagovne izmenjave. V letu 1982 so, denimo, čez Vrtojbo prepeljali milijon ton blaga in drugih tovorov, lani pa je ta blagovni promet, ki ga izvajajo s tovornjaki in priklopniki, dosegel že okoli sedem milijonov ton. Tovori so namenjeni bodisi v Slovenijo, Italijo ali pa jih prek tega mejnega prehoda namenjajo v druge države. V letošnjem letu blagovni promet še nadalje narašča, po mnenju Stanislava Mikuža, direktorja carinskega urada v Novi Gorici, tudi zaradi izredno dobrega sodelovanja med slovensko in italijansko carino. Ti službi sodelujeta na osnovi posebnega sporazuma, ki je bil podpisan junija leta 1998 v Trstu, njegov poglavitni cilj pa je "pospešitev pretoka blaga in zmanjšanje čakalne dobe na najmanjšo možno raven".

Na srečanju s časnikarji ob dvajseti obletnici odprtja mednarodnega mejnega prehoda v Vrtojbi je sodeloval tudi Franc Košir, generalni direktor carinske uprave republike Slovenije. Ob sicer pomembnem jubileju pa še niso izdelali programa ali načrtov o tem, kakšne dejavnosti bodo na območju prehoda razvili, potem ko bo Slovenija sprejeta v Evropsko unijo in bo državna meja med Slovenijo in Italijo izgubila sedanjo vlogo in funkcijo.

M.

2. TABOR SLS + SKD V CELJU

ZA VEČJO ENOTNOST!

V soboto, 20. t. m., je na sejmišču v Celju potekal 2. tabor SLS + SKD (Slovenske ljudske stranke), ki je potekal v obdobju, ko si stranka še ni povsem opomogla zaradi lanskoletnega razcepa in volilnega poraza na oktobrskih volitvah, ki je temu sledil. Medtem pa je na kongresu v Murski Soboti bil izvoljen za predsednika stranke Franci But, sicer kmetijski minister v sedanji slovenski vladi, ki si z obnovljeno vodstveno ekipo močno prizadeva za konsolidacijo in posodobljenje stranke.

Kot je običajno, je tudi ta množični zbor Slovenske ljudske stranke obsegal resnejši in zabavni del, največje zanimanje pa je seveda veljalo govoru predsednika Francija Buta. Udeleženci tabora so se zgodaj popoldne najprej zbrali pri maši v cerkvi Sv. Duha v Celju, kmalu nato pa se je pričel program v glavni sejemski dvorani z govorom gostitelja, celjskega župana Bojana Šrota, sicer člana SLS + SKD in predsednika mestnega odbora te stranke. Tabor so pozdravili tudi nekateri prisotni zastopniki prijateljskih strank iz tujine, med drugim iz Avstrije in Hrvatske, pozdrav zamejskih Slovencev iz Italije pa je prinesel Marjan Terpin. Od ostalega sporeda je vredno omeniti nastop moškega komornega zbora iz Celja, skupine otrok in narodnozabavnega ansambla.

Osrednji govornik je bil predsednik SLS + SKD Franci But, ki se je najprej dotaknil notranjih razmer v stranki in člane opomnil, naj ne mislijo več o tem, kdo je nekoč bil v SLS in kdo v SKD ter v zvezi s tem pozval na čim večjo enotnost. Odločno je poudaril, da lanskoletna združitev SLS in SKD ni bila napaka, marveč zgodovinska nujnost. Prešel je nato na aktualne dogodke v Sloveniji, pri čemer se ni mogel izogniti zadevi odkrivanja vedno novih povojnih grobišč; ob tem je poudaril, da je te dogodke potrebno pojasniti in ugotoviti njihove storilce. Močan aplavz so požele njegove besede, ko je branil samostojna stališča stranke SLS + SKD glede etičnih in moralnih vprašanj, o katerih poteka razprava v slovenski družbi. Opozoril je na izkoriščanje biotehnologije v negativne namene, prav tako na kloniranje, evtanazijo in druge oblike prekinjanja človeškega življenja, kar ne bo nikoli postalo program te stranke. Ob teh stališčih je očiten namig na drugačna stališča vodilne slovenske stranke LDS, ki občasno v polemičnih odzivih ne skriva želje, da bi tudi v teh moralno občutljivih vprašanjih prišlo do diktiranja po njeni meri. Na koncu se je predsednik But dotaknil tudi denacionalizacije in opozoril, da je 10 let po sprejetju tega zakona skrajni čas, da se vračanje odvzetega premoženja v kratkem zaključi. Govornik je že med izvajanji, zlasti pa še na koncu, požel močne aplavze, kar je dokaz, da uživa med člani stranke velik konsenz, zato lahko predvidevamo, da se bo njena prenova pod njegovim vodstvom tudi uresničila.

SLS + SKD Slovenska ljudska stranka se v tem času nahaja v nekakšnem prelomnem trenutku, saj bo že bližnja prihodnost pokazala, zlasti občinske volitve v prihodnjem letu, v kolikšni meri je prepričljiva in zasidrana v slovenski stvarnosti, ki zmerno desnosredinsko stranko, kakor se sama označuje, gotovo tudi potrebuje.

MV

PAHOR ODGOVARJA

GRE ZA PRAVICO IN SPRAVO!

Odkrivanje novih grobišč žrtev povojnih pobojev v Sloveniji na Gorenjskem so bila v preteklih dneh odkrita štiri taka grobišča, je morda spodbudilo predsednika SDS Janeza Janšo k pozivu oz. pismu, ki ga je poslal predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju. V njem ga sprašuje, kdaj bo parlament obravnaval Deklaracijo o protipravnem delovanju komunističnega režima. Gre za predlog deklaracije, ki sta jo Janez Janša in Lojze Peterle decembra 1997 vložila v parlamentarno proceduro. Državni zbor kot kolektivni predstavnik politične volje volivcev, je zapisal, je dolžan sprejeti že vloženo ali drugo dovolj jasno besedilo deklaracije ter ustrezno zakonsko podlago, ki bo zagotovila enakost pred zakonom, žrtvam vrnila njihovo dostojanstvo in ustvarila podlago za prihodnost brez temnih senc preteklosti, je v svojem pismu oz. pozivu predsedniku slovenskega parlamenta še zapisal Janez Janša.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista smo po pomoti izpustili vrstico iz prispevka našega sodelavca Marjana Drobeža z naslovom *Premalo znan delež pri osamosvajanju*. Pravilno se stavka glasita: "Upravnike carinarnic je slovenska vlada zaščitila tako, da jim je določila varnostnike. Zvezna vlada je zahtevala celo, da naj cariniki prenehajo cariniti vse blago, tako surovine in repromaterial, kot tudi blago široke porabe, namenjeno v Slovenijo". Avtorju se opravičujemo.

OBVESTILO

PRVI KONCERT iz niza Hitove muze bo v petek, 26. t.m., ob 20. uri. Nastopili bodo zbor, komorni orkester in solisti Ljubljanske Akademije za glasbo z deli Maška in Schuberta.

V SEŽANI ODPRLI "CESTO PRIJATELJSTVA"

V četrtek, 18. t.m., so v Sežani, in sicer na trgu, kjer se nahajata sedeža pošte in Banke Koper, slovesno odprli tako imenovano "Cesto prijateljstva". Slovesnost je potekala ravno ob cesti, ki povezuje Sežano z mejnim prehodom na Fernetičih in ki je bila prenovljena ravno pred kratkim. Odprtja "Ceste prijateljstva" sta se udeležila župana Trsta in Sežane Roberto Dipiazza in Miroslav Klun, slovensko vlado pa je zastopal minister za informatizacijo in prevoze Pavel Gantar. Slovesnost je potekala v duhu prijateljstva in dejavnega sodelovanja, predvsem pa je bil na njej poudarjen pomen povezav. Tu ne gre samo za cestne, ampak tudi za energetske povezave, saj je prišlo, kot piše v tiskovnem sporočilu tržaške občine, tudi do "virtualnega" odprtja nove napeljave, po kateri naj bi iz Italije na slovenski Kras prihajala plin in voda.

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA DRUŽBENEGA PRAVA (4)

DAMJAN HLEDE

Načelo t.i. "ločenega premoženja" oz. "premoženja s spremenljivo geometrijo", kot je bilo že tudi imenovano, torej načela, na podlagi katerega bodo imele družbe možnost izločiti iz splošnega knjigovodstva posamezno kupčijo in z ozirom nanjo predvideti tudi možnost izdajanja specifičnih sredstev finančne participacije, od katere same bo odvisna njihova vrednost in v okviru katere bosta omejeni z deležem povezana odgovornost ter posledice morebitne insolventnosti, ne bo predstavljalo edine enako relevantne novosti v prihodnji pravni ureditvi delniških družb.

K tem je treba brez dvoma prištevati tudi možnost izdajanja delnic brez omembe njihove nominalne vrednosti. Zanje bodo morali izvajalni odloki določiti tudi specifično pravno ureditev, za katero pa pooblastilni zakon ne daje nobenih smernic, kar se za novost tolikšne razsežnosti sliši malo čudno. Tudi izdajanje obveznic bo poenostavljeno, zanje bodo lahko odpravljene celo nekatere obstoječe omejitve.

Vlada bo v izvajalnih odlokih spremenila tudi pravila za delovanje občnega zbora, z ozirom tudi na način poteka, glasovanja, nadzora, neveljavnosti, kvorumov za sklepčnost in odločanje, itd. Morala bo izrecno urediti t.i. izvendružbene dogovore (it. patti parasociali), sredstva, ki so zelo uveljavljena v praksi kot instrumenti za poenotenje vodstva družbe predvsem na področjih glasovanja in prenosa delnic, za katere bo moral biti določen rok trajanja, ki ne bo smel presegati petih let.

Z ozirom na t.i. governance delniških družb, torej na njihovo upravljanje, bo predvidena možnost izbire med tremi sistemi uprave in nadzora:

1) sedanji obstoječi sistem, ki ga sestavljata eden- ali veččlanski upravni odbor in nadzorni odbor;

2) sistem, ki ga bosta sestavljala upravni odbor in odbor za nadzorovanje, ki ga bo izvolil občni zbor. Ta odbor za nadzorovanje se bo razlikoval od sedanjih nadzornih odborov (it. collegi sindacali), ker ne bo imel pristojnosti za računovodski nadzor, ampak bo nadzoroval le družbeno upravo, odobritev obračunov, imenovanja in preklicevanje upraviteljev ter tožbe proti upraviteljem za njihove odgovornosti;

3) sistem, ki predvideva upravni odbor, znotraj katerega bo imenovan notranji nadzorni organ, ki ga bodo sestavljali neodvisni upravitelji brez izvajalnih pristojnosti.

Za drugo in tretjo možnost bodo izvajalni ukrepi morali predvideti tudi poseben sistem računovodskega nadzora za družbe, ki se ne bodo posluževale knjigovodske revizije.

DALJE

PO EVROPI IN PO VSEM SVETU

NEZAUPANJE VARČEVALCEV IN SVETOVNE BORZE

MARA PETAROS

Po 11. septembu je ves svet zajel val nezaupanja pred bodočnostjo in strahu pred neznanimi dogodki. Ta strah, negotovost in nezaupanje lahko zelo otipljivo zaznamo tudi v Evropi. Izvedenci trdijo, da se nezaupanje potrošnikov širi po celem svetu, predvsem po Evropi.

Tu pa naj bi bilo stanje po mnenju izvedencev še bolj zaskrbljujoče kot v Združenih državah Amerike, saj ne razpolagamo z vsemi tistimi ukrepi kot v Ameriki. Zmanjšanje davčnega pritiska v Evropi ni povsem prepuščeno posameznim vladam, saj morajo države članice Evropske monetarne unije spoštovati pakt stabilnosti, ki postavlja točna razmerja med državnim primanjkljajem in bruto notranjim proizvodom, v Združenih državah Amerike pa lahko davčno politiko brez večjih težav določa kongres, ki nima posebnih omejitev, saj je proračun izkazoval precejšnji presežek. Ravno tako je možnost monetarne politike v Evropski monetarni uniji zelo omejena, saj spreminjanje uradne diskontne mere določa Evropska centralna banka, v Združenih državah Amerike pa nove uradne diskontne mere določa Federal reserve, ki ima precej več svobode odločanja kot predstojniki ECB.

Posebno pomemben pokazatelj strahu in nezaupanja je indeks, ki ga mesečno izračunavajo v Nemčiji. Čeprav se ta pokazatelj nanaša samo na nemška podjetja, je zelo dober pokazatelj celotnega evropskega stanja. Iz izkušnje lahko ekonomisti trdimo, da prikazuje neko vsesplošno stanje v Evropi in da se bodo po vsej verjetnosti pokazali prav kmalu znaki nezaupanja tudi drugje v Evropi. V Nemčiji so npr. izračunali, kako se je v zadnjem mesecu spreminjal ta pokazatelj, ki ga mesečno računa Institut fuer Wirtschaftforschung in ki prikazuje zaupanje podjetij. Po septembrskih terorističnih napadih je ta pokazatelj padel in trenutno dosega najnižje vrednosti po letu 1993, vendar je bil padec veliko večji kot npr. leta 1973, ko je celo Evropo zajela huda energetska kriza. Ekonomisti so sicer mnenja, da ta strah in nazaupljivost nista utemeljena in da sta zgolj sad emotivnosti posameznikov, vendar se vse to zelo dobro pozna na vseh svetovnih, predvsem pa na evropskih borzah.

Komaj so objavili vrednost pokazatelja, ki so jo izračunali za mesec oktober, se je zmanjšalo povpraševanje po vrednostnih papirjih in po tujih valutah, kar je takoj sprožilo padec borznih indeksov. Padec borznih tečajev so občutili tako pri trgovanju z vrednostnimi papirji kot pri trgovanju z valutami. Evro je tako spet padel na vrednosti, ki jih je imel pred 11. septembrom, medtem ko je takoj po terorističnih napadih narasel. Da bi nekoliko spodbudili vrednost evra pa tudi da bi nekoliko spodbudili celotno evropsko gospodarstvo, se številni ekonomisti zavzemajo za znižanje uradne diskontne mere. Že več dni stalno svetujejo najvišjim pri Evropski centralni banki, naj znižajo uradno diskontno mero, saj je inflacija pod kontrolo in nižje obrestne mere nikakor ne bi povišale inflacijske stopnje v Evropi.

Glede na trenutno inflacijsko stopnjo in na trenutne uradne diskontne mere ostajajo realne obrestne mere še vedno skoraj 2%, ravno zaradi tega bo lahko Evropska centralna banka ponovno znižala uradno diskontno mero brez hujših posledic na inflacijo. Nižja vrednost evra pa nikakor ni odvisna od slabše ekonomske slike v Evropski monetarni uniji, temveč od precenjevanja ameriškega dolarja, ki je že več mesecev zapored na svetovnih borzah precenjen. Tudi borze prikazujejo negativne indekse, to se sicer ne dogaja v Združenih državah Amerike, kjer potekajo posli na raznih borzah precej uspešno, medtem ko evropske borze izgubljajo. Čeprav je bila najbolj izpostavljena velikim padcem frankfurtska borza, so prav tu občutili najmanjši padec, na vseh drugih borznih tržiščih so bili padci precej veliki. V povprečju so se med borznim trgovanjem najbolje obnesle delnice podjetij, ki proizvajajo prehrambene izdelke, medtem ko so največje izgube utrpele delnice naftnih rafinerij.

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE

PRIPRAVIMO SE NA EVRO!

FOTO BUMBACA

Do dne, ko bomo vzeli v roke prve bankovce ali kovance nove evropske valute, nas ločuje še samo nekaj več kot 65 dni. Zanimivo informativno srečanje o skorajšnji uvedbi evra, namenjeno zlasti strankam in članom Zadružne banke Doberdob in Sovodnje, je ta zavod organiziral v sodelovanju z deželno zvezo zadružnih bank iz Vidma v torek, 23. t.m., v Kulturnem domu v Gorici.

Po pozdravu Sava Ušaja, direktorja tega bančnega zavoda, ki si prizadeva, da bi bil učinkovito prisoten na vsem goriškem ozemlju, je imel pestro in živahno predavanje v italijanščini mlad strokovnjak Lorenzo Kasperkovitz, uslužbenec Edvin Bernetič pa je prevajal v slovenščino. Predavatelj je nazorno predstavil faze uvajanja nove valute, zlasti se je ustavil pri analizi prehodnega obdobja in pri nasvetih v zadnjih dveh mesecih, ki nas ločujejo od "big banga". Šlo bo namreč za pravi zgodovinski dogodek, ki bo v marsičem spremenil življenjske navade, mentalne in psihološke sheme približno 300 milijonov Evropejcev. Poleg obveznih osnovnih podatkov o uvedbi nove valute je strokovnjak nanizal nekaj posebno zanimivih in neobičajnih misli, ki jih je vredno navesti. Opozoril je, da italijanski državljani še vedno ne dajejo dovolj pozornosti skorajšnjemu prihodu evra, zakladno ministrstvo se po javnomnenjski raziskavi celo boji, da 30-40% državljanov ne bo dovolj informiranih. Zato je pomembno, da se v zadnjih tednih pripravimo na spremembo; gre, je rekel predavatelj, za učenje nove govorice, nove logike. Gotovo bomo imeli na začetku težave pri razumevanju realnih razsežnosti cen. Ker t.i. psihološke cene (npr. 9.900 ali 19.900 lir), ki ljudi silijo k nakupu, prevedene v evro ne bodo več učinkovite, se bodo po vsej verjetnosti cene 90% proizvodov spremenile; prav tako se bodo morale spremeniti in prilagajati komercialne politike. Prilagajati se bomo morali tudi vsi mi, ki se bomo morali navaditi na znatne količine kovancev v žepih, saj bo obstajal tudi kovanec za 2 evra (skoraj 4.000 lir!). V prvih časih, ko še ne bomo vajeni na novo gotovino, bomo morali biti zelo previdni, saj so možna ponarejanja zlasti bankovcev. Dokler se ne navadimo na novo stvarnost, se lahko tem in drugim težavam izognemo tako, da uporabljamo plačilne in kreditne kartice. Čeke pa lahko že zdaj izpisujemo v evrih; uslužbenci Zadružne banke Doberdob in Sovodnje sploh svetujejo, da stranke čimprej dvignejo pri njenih okencih nove čekovne knjižice, ki naj jih kar začnejo uporabljati in se tako navajati na plačevanje v novi valuti.

Pred krajšo razpravo in malim praznikom, evru v čast, je Bernetič na kratko predstavil spletno stran bančnega zavoda (www.bccdos.it), ki zna biti koristno sredstvo ne le za stranke, ki imajo prek nje lahko celo vpogled v svoj tekoči račun in vse bančne storitve, ampak tudi za vse naše ljudi in društva, saj nudi med drugim informacije o evru, povezave s krajevnimi sredstvi obveščanja, vremensko sliko v deželi, dnevne novice "na tekočem traku" in mnogo drugega.

DD

VSE KAŽE, DA JE PRAV TAKO!

TOKAJ JE NAŠ!

Na pobudo zadruge Vinoteka Colli di San Floriano-Števerjanski griči, ki združuje večji del števerjanskih vinarjev in skuša čimbolje ovrednotiti briška vina, in Formentinijeve družine se je množiča ljudi zbrala 20. t.m. v osrčju starega dela Števerjana. Zadruga je spet zaživela pred skoraj dvema letoma in nosi važno vlogo pri promociji krajevnega enogastronomskega bogastva; prvo omembo združenja med briškimi zasebniki zasledimo leta 1482.

V sobotnih popoldanskih urah je na cesti pred Golf hotelom v prijateljskem vzdušju tekla beseda o avtohtoni trtni sadiki tokaja, ki je dognano in zgodovinsko utemeljeno, da izvira iz naših krajev. Vsi namreč vemo o aferi tokaja, ki je pred leti zajela Italijo in Madžarsko. O tem je bilo veliko govora in pisanja, zadevi je bil že zarisan zaključek, ki ni pravi. Občine na Goriškem in druge krajevne ustanove se borijo, da bi F-Jk spet upravičeno pridobila možnost izkoriščanja vseh posrednih in neposrednih pravic te sorte, od izvora do proste uporabe imena tokaj ipd. Srečanje je povezoval hišni gospodar Filippo Formentini, v imenu občinske uprave je prisotne nagovoril v slovenskem in italijanskem jeziku podžupan Dominik Humar, zadrugo pa je predstavil predsednik Giorgio Marega. Nadalje sta prejela besedo ugledna gosta: predsednik deželne ustanove za razvoj kmetijstva ERSA Bruno Augusto Pinat, ki je podčrtal važnost takih pobud in vedno večjo vlogo, ki jo ima kmetijstvo v današnji družbi, ter Stefano Cosma; ta je predstavil knjižico, ki jo je v sodelovanju s Cristino Burcheri posvetil tokaju skozi stoletja. Ob koncu je pricurljala žlahtna kapljica tokaja skozi pipo vodnjaka na pročelju kamnite stene hotela, s katero so prisotni nazdravili na boljšo in pravično prihodnost.

MD

Evrokotiček

MARA PETAROS

Naša sodelavka odgovarja na vprašanja o uvedbi evra. Bralce vabimo, naj nam pošljejo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu; mi bomo to posredovali naši sodelavki.

Vpr.: "Kako bomo davkoplačevalci zaokroževali zneske na davčnih prijavah oz. poštnih položnicah? Do sedaj smo bili vajeni zaokroževati zneske na 1.000 lir. Kako naprej?"

Odg.: Že v tem prehodnem obdobju med prvim januarjem 1999 in prvim januarjem 2002 smo lahko davkoplačevalci plačevali svoje dajatve državi v evrih, vendar pod pogojem, da nismo davkov plačali v gotovini, pač pa z obremenitvijo bančnega ali poštnega tekočega računa, saj evro materialno ni obstajal in smo ga lahko uporabljali le kot obračunsko valuto. V ta namen so vse banke pripravile ustrezne obrazce, ki jih je davkoplačevalec izpolnil in uporabil za plačilo. Ti novi obrazci za plačevanje v evrih so popolnoma enaki obrazcem za plačevanje v lirah, edina razlika je v valuti, s katero dajatev plačamo. V duhu poenostavitve davčnega sistema predvidevajo ti obrazci zaokroževanje na en evro, medtem ko smo do sedaj zaokroževali na 1.000 lir. Če mora davkoplačevalec plačati državi 55,51 evrov, bo na obrazec zapisal 56 evrov in plačal ta zaokroženi znesek. Ravno tako moramo zaokrožiti navzdol, če je prva decimalka manjša kot 5, npr. 55,45 evrov postane 55 evrov. Od prvega plačila predujmov v evrih dalje mora davkoplačevalec izpolnjevati davčno prijavo vedno v evrih, to pomeni, da bo moral vse obstoječe dokumente v lirah pretvoriti v evro in v tej valuti opraviti obračun.

Pošte pa bodo poslovale ravno tako kot banke in druge finančne ustanove. Če bomo morali plačati poštno položnico v evrih, bomo zaokroževali na drugo decimalko, kot bodo zaokrožene tudi vse druge cene. Pri zaokroževanju na drugo decimalko moramo vedno gledati, koliko znaša tretja decimalka. Če znaša tretja decimalka pet ali manj, bomo drugo decinalko zaokrožili navzdol, če pa znaša tretja decimalka šest ali več, bomo drugo decimalko zaokrožili navzgor. V vsakem primeru, tudi ko bomo morali plačati znesek, ki ne predvideva decimalk, bomo morali po decimalni vejici napisati še dve številki. Znesek v evrih bomo morali zapisati v številkah in v besedi, znesek v evrocentih pa samo s številkami. Na enak način bomo morali zaokrožiti zneske na čekih in drugih bančnih ali poštnih dokumentih.

EVROBUS NA SEJMU KOSTANJA V ŠPETRU

Evrobus tržaškega Info Point Europa, ki kroži po vsej deželi, se bo ustavil tudi v Nadiških dolinah. Na vabilo SDGZ iz Čedada bo obiskal 28. t.m. tradicionalno Prodajno razstavo kostanja in lokalnih pridelkov pred Špetrom v novourejenem Centru pri mostu Sv. Kvirina. Informatorji Evrobusa bodo po naročilu dežele F-Jk in v okviru projekta *Euro Tra Noi* na razpolago vsem obiskovalcem sejma. Od 10. do 17. ure bodo ponujali informacije o novi valuti. Evrobus bo v Čedadu 30. t.m. dopoldne. Za vse informacije tudi o dejavnosti uradov EU (programi, prispevki, natečaji, zakoni) lahko pišete na Info Point Europa občine Trst: ipe@comune.trieste.it. SDGZ vabi k obisku Evrobusa.

ODBOJKA / GOVOLLEY-CAMST

LEP PODVIG DEKLET

FOTO BUMBACA

Derby med videmsko ekipo Camst in novonastalo goriško ekipo Govolley se je prejšnjo nedeljo po dobri uri igre zaključil z zmago domačink. Kot po pričakovanjih je bila tekma precej enosmerna, razen v tretjem setu, ko so se domačinke dekoncentrirale in videmski Camst je prevzel vodstvo z 19-16. Kljub temu so se goriška dekleta bržkone zbrala in osvojila tudi tretji set, torej tekmo.

Zmaga kot taka ne pomeni za naša dekleta samo napredovanje na lestivici, temveč tudi podvig morale in zagrizenosti v ekipi, ki sta bili po prvem kolu na gostovanju v Vicenzi na dnu.

Že v soboto čaka naša dekleta, vedno na domačih tleh, solidna ekipa, in sicer Ata Trento; to je edina ekipa, ki je v lanski sezoni premagala Valovke na domačih tleh.

P. URŠIČ

ODBOJKA / RIGUTTI ABBIGLIAMENTO-OLYMPIA

VIDNI NAPREDKI V NOVI SEZONI

RIGUTTI ABBIGLIAMENTO-OLYMPIA TISKARNA BUDIN 0:3 (22:25, 23:25, 22:25)

Olympia: J. in S. Terpin, Geotti, B. in G. Šfiligoj, Pintar, Grauner, Maraž, Bernetič, Špacapan.

Tokrat je moški ekipi uspelo odnesti pozitiven rezultat in tako tudi popraviti slab vtis, ki ga je ekipa napravila prejšnji teden, ko je izgubila z videmsko ekipo VBU. Tokrat je naša šestorica odigrala dobro tekmo in premagala Tržačane Riguttija, ki pa so vseskozi požrtvovalno branili ter napadali. Olympia je vse tri sete osvojila brez večjih težav, nekoliko se je razstresla le v zadnjem, ko so nasprotniki vodili skoraj do zadnjega, a so malo pred koncem popustili in se tako pustili prehiteti.

Da bo ekipa dosegla maksimalno formo, bo seveda treba še veliko dela, sobotna tekma pa jasno kaže na napredke, ki so jih naši igralci naredili od začetka letošnje sezone.

P. ŠPACAPAN

REPUBLIKA SLOVENIJA / MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE / URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV SLOVENCEV V ZAMEJSTVU IN PO SVETU TER SODELOVANJA Z NJIMI V LETU 2002

Na podlagi 5. člena Ustave Republike Slovenije in v skladu s Pravilnikom o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 66-6821/2001) Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja: **Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje programov in projektov Slovencev v zamejstvu in po svetu ter sodelovanja z njimi v letu 2002**

1) Naziv in sedež uporabnika proračunskih sredstev (v nadaljnjem besedilu: naročnik oz. Urad):

Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Prešernova 25, 1000 Ljubljana.

2) Namen razpisa

Namen javnega razpisa je spodbujanje dejavnosti, ki omogočajo utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete med slovenskimi rojaki, ki živijo v tujini, njihovo medsebojno povezovanje ter ohranjanje vezi s Slovenijo.

Glede na proračunsko izpolnjevanje ustavnih obveznosti se predlogi programov in projektov za sofinanciranje s strani Urada zbirajo v dveh ločenih sklopih:

A: Programi in projekti avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah ter sodelovanje z njimi v letu 2002.

B: Programi in projekti Slovencev po svetu ter sodelovanje z njimi v letu 2002.

3) Predlagatelji in predmet javnega razpisa

Na razpis se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe (organizacije, samostojni ustvarjalci, društva ter njihove zveze, samostojni avtorji projektov itd.) iz R Slovenije in tujine.

Pravne in fizične osebe iz zamejstva (z izjemo štajerskih Slovencev) prijavijo svoje programe in projekte osrednjim organizacijam Slovencev v zamejstvu (Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Italiji, Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev v Avstriji, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Zveza Slovencev na Hrvaškem), le-te pa usklajeno, skupno vlogo (skupaj z vsemi prijavljenimi programi in projekti - tudi tistimi, ki jih niso uvrstile v skupni predlog) pošljejo na Urad.

Predmet javnega razpisa so predlogi programov in projektov, ki predstavljajo dosežke znotraj posameznih slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu ter hkrati zagotavljajo ohranjanje in krepitev slovenske identitete, predvsem jezikovne in kulturne.

Urad zbira predloge programov in projektov predvsem z naslednjih področij:

- izobraževanje in raziskovalno-razvojno delo,
- kulturne dejavnosti (tudi arhivske in knjižnične dejavnosti),
- mediji (internet, časopis, radio, televizija, založništvo),
- športne dejavnosti ter
- spodbujanje gospodarskega sodelovanja s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

4) Načela in merila za oblikovanje programov in izbor projektov so sestavni del razpisne dokumentacije.

5) Okvirna višina sredstev, ki so na razpolago za predmet javnega razpisa

Pod A:

Okvirna višina sredstev za programe in projekte avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah ter za sodelovanje z njimi na razpisanih področjih za leto 2002 znaša 1.100.000.000 SIT. Točna višina razpoložljivih sredstev bo znana s sprejetjem državnega proračuna za leto 2002.

Pod B:

Okvirna višina sredstev za programe in projekte Slovencev po svetu ter za sodelovanje z njimi za leto 2002 znaša 85.000.000 SIT. Točna višina razpoložljivih sredstev bo znana s sprejetjem državnega proračuna za leto 2002.

Pod A in B:

Višino posameznega prispevka določi strokovna komisija glede na razpoložljiva proračunska sredstva in glede na merila, opredeljena v 4. točki tega razpisa. V kolikor bo vrednost vseh zaprošenih sredstev presegla razpoložljiva sredstva, bodo pri dodelitvi imele prednost vloge, ki izpolnjujejo čim več prednostnih kriterijev in meril.

Dodeljena sredstva morajo biti v skladu s predpisi, ki določajo izvrševanje proračuna, porabljena v letu 2002.

6) Način in rok prijave programov in projektov

Razpisno dokumentacijo (obrazce za pripravo predlogov, merila za izbor projektov oz. pogramov ter vzorec pogodbe) zainteresirani lahko dvignejo v vložišču Ministrstva za zunanje zadeve, Prešernova 25, 1000 Ljubljana, tel. 01 478 2291 (vsak dan med 9. in 15. uro), na sedežih osrednjih organizacij Slovencev v zamejstvu ter na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur. Razpisna dokumentacija je na razpolago tudi na spletni strani Urada: **http://www.sigov.si/mzz/usps/index.html**.

Rok za predložitev vlog in način predložitve:

Rok za prispetje vlog tako iz točke A kot iz točke B je **26. november 2001**. Predlogi morajo biti podani na ustreznih prijavnih obrazcih, vloge pa poslane na naslov: **Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad RS Slovence v zamejstvu in po svetu, Prešernova 25, 1000 Ljubljana**. Vloge se lahko oddajo na gornji naslov tudi osebno, in sicer najkasneje do 26.11.2001 do 15. ure. Pravne in fizične osebe iz zamejstva (z izjemo štajerskih Slovencev) pa oddajo svoje predloge osrednjim oz. krovnim organizacijam Slovencev v zamejstvu najkasneje do **9. novembra 2001**.

Opremljenost vloge:

Vloge morajo do naročnika prispeti v zaprtih ovojnicah, na katerih morajo biti podani:

Pod A:

- vidna oznaka: » NE ODPIRAJ - Prijava na javni razpis »**Slovenske manjšine v sosednjih državah**« za leto 2002,
- naslov naročnika - Urada
- naziv predlagatelja ter njegov naslov na hrbtni strani ovojnice.

Pod B:

- vidna oznaka: » NE ODPIRAJ - Prijava na javni razpis »**Slovenci po svetu**« za leto 2002,
- naslov naročnika - Urada,
- naziv predlagatelja ter njegov naslov na hrbtni strani ovojnice.

7) Izbira predlogov

Postopek javnega razpisa in dodelitve prispevkov vodi strokovna komisija, ki jo imenuje državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Odpiranje prispelih vlog, ki ga bo 28. novembra 2001 opravila strokovna komisija, v skladu z 2. odstavkom 77. člena Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 66-6821/2001), ne bo javno.

Ponudniki bodo o izidu javnega razpisa obveščeni najpozneje v roku 45 dni od dneva odpiranja vlog. Če bo proračun RS za leto 2002 sprejet po 28. novembru 2001, bodo ponudniki o izidu javnega razpisa obveščeni najpozneje 45 dni po sprejetju proračuna.

8) Dodatna pojasnila

Vsa dodatna pojasnila in informacije dobite na Ministrstvu za zunanje zadeve, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 10. in 15. uro, tel: 01 478 22 91, fax: 01 478 22 96 ter po elektronski pošti z naslovom **Urad.Slovenci@gov.si**.

Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

POD A

NAČELA ZA PRIPRAVO PREDLOGOV ZA SOFINACIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV AVTOHTONIH SLOVENSKIH MANJŠIN V SOSEDNJIH DRŽAVAH

Osnova za določitev kriterijev in postopka za delitev podpor avtohtonim slovenskim manjšinam v sosednjih državah je »Resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije«. Na podlagi le-te Repubika Slovenija pri delitvi finančnih sredstev upošteva tudi naslednja načela:

1. **načelo legalnosti** — financiranje se izvaja na podlagi ustavne skrbi za manjšine in v skladu s pravnimi predpisi RS;
2. **načelo ohranjanja in razvoja slovenske narodne skupnosti ter krepitve narodne zavesti** — to je temeljna osnova za pomoč Slovenije manjšini, zato Urad podpira programe, ki vplivajo na ohranjanje in razvoj slovenstva in krepijo narodno zavest;
3. **načelo specifičnega pristopa do posamezne slovenske narodne skupnosti** — upoštevati je potrebno raznolikost dejanskega stanja, okoliščin, razmer, navad in drugih dejavnikov, ki so za vsako manjšino drugačni;
4. **načelo ohranjanja najpomembnejših institucij narodne skupnosti** - institucije, ki so steber obstoja narodne skupnosti, lahko imajo, seveda ob izpolnjevajnu načel in dogovora znotraj manjšine, poseben status glede dodeljevanja finančnih sredstev;
5. **načelo kontinuitete** - posebna pozornost se ob upoštevanju ostalih načel in kriterijev praviloma namenja dejavnostim, ki potekajo že dalj časa in katerih prenehanje, tudi za samo krajše obdobje, bi povzročilo škodo celotni manjšini;
6. **načelo povezanosti s Slovenijo** - za obstoj manjšine je pomembno ohranjanje povezanosti z matično državo;
7. **načelo racionalne porabe sredstev, kontrole porabe sredstev in preglednosti vseh virov financiranja** - pogoj za prejem finančnih sredstev s strani Slovenije je racionalna in strogo namenska poraba že dodeljenih sredstev, zato so organizacije in posamezniki, ki prejemajo proračunska sredstva RS, v svojih poročilih dolžna navesti podatke o vseh prejetih sredstvih (vsi viri financiranja).

Ob navedenih načelih je osnovni pogoj za možnost pridobitve finančnih sredstev iz Proračuna Republike Slovenije tudi **izpolnjevanje naslednjih obveznosti** do Urada:

1) izpolnjene obveznosti iz preteklega obdobja za odobrene projekte oz. programe: oddana vsebinska ter finančna poročila z računi (prikaz vseh pridobljenih in porabljenih sredstev);
2) dosledno navajanje Urada kot sofinancerja projekta;
3) v primeru skupnega organa (krovnih organizacij), so ti organi dolžni posredovati Uradu vse obračune organizacij prejemnikov finančnih sredstev v preteklem obdobju ter skupen in usklajen predlog programov oz. projektov za razpisno obdobje.

MERILA OZ. KRITERIJI ZA DODELITEV FINANČNIH SREDSTEV

Strokovna komisija bo pri izbiri predlogov za dodelitev finančnih sredstev poleg navedenih načel upoštevala tudi izpolnjevanje naslednjih meril oz. kriterijev:

1. delovanje v korist narodne skupnosti oz. pomen za ohranjanje in razvoj posamezne narodne skupnosti;
2. spodbujanje samoiniciativnosti in lastne ustvarjalnosti Slovencev, ki živijo izven meja Republike Slovenije;
3. kakovostna raven izvajalca: kvalitativni (odmevnost, priporočila ipd.) in kvantitativni kriteriji (število prireditev, obiskovalcev, aktivnih članov);
4. prednostno bodo obravnavani projekti, ki bodo pritegnili čim večji del slovenske skupnosti na posameznem območju, ki bodo namenjeni tudi občinstvu države gostiteljice in ki bodo pomenili tudi širšo promocijo Slovenije (slovenske kulture, jezika, ...);
5. prednostno bodo obravnavani tudi projekti, ki so namenjeni mladim in ki omogočajo vključitev v slovenski intelektualni prostor;
6. spodbujanje medsebojnega sodelovanja tako med manjšinami kot s Slovenci po svetu;
7. predložitev pisnih povabil gostiteljev in terminskega plana za daljša gostovanja, ki naj bi se po možnosti načrtovala za daljše obdobje v naprej;
8. medsebojna vsebinska, terminska in geografska usklajenost izvajalcev iz Slovenije glede večjih projektov, kar naj bi zagotavljalo sorazmerno porazdelitev prireditev glede na tematiko po posameznih območjih;
9. pri projektih, v katerih sodelujejo udeleženci iz Slovenije in tujine, bodo prednostno sofinancirani sodelujoči iz zamejstva in izseljenstva oz. zdomstva;
10. avtorski honorarji in pridobitniške dejavnosti se iz tega naslova praviloma ne financirajo.

Vsi prispeli predlogi bodo pred dokončno odločitivijo strokovne komisije usklajeni tudi z drugimi sofinancerji, ki delujejo na državni ravni.

OKROGLA MIZA OB 50. OBLETNICI SKAVTIZMA V ZAMEJSTVU

JE SKAVTIZEM DANES ŠE AKTUALEN?

DANIJEL DEVETAK

Petdeset let je minilo, odkar je v Škednju pri Trstu zaživel prvi vod slovenskih zamejskih skavtov. Prav je, da se tu spomnimo "očetov" te nepogrešljive vzgojne organizacije, ki je v polovici stoletja združila na stotine mladih slovenskih fantov in deklet ter jim v zdravem krščanskem duhu ponudila pravi stil življenja. Imena g. Lojzeta Zupančiča, prof. Otona Berceta in prof. Ivana Theuerschuha bodo gotovo zapisana z zlatimi črkami v zgodovino zamejskih Slovencev, saj so ljubezen do svojega naroda na odličen način pokazali tudi s to daljnovidno zamislijo.

Zametki goriškega dela organizacije segajo v naslednje desetletje, mentorja sta mu bila dr. Jože Prešeren in dr. Kazimir Humar. Pot do skupne organizacije (SZSO - Slovenske zamejske skavtske organizacije) pa je bila še dolgo posejana s težavami in se je uradno končala šele ob koncu leta 1976. SZSO je v novem duhu bratskega sodelovanja in skupnega snovanja dejansko zaživela kot organizacija vseh slovenskih skavtinj in skavtov v Italiji šele leta 1999.

Da bi se spomnili tistega daljnega leta 1951, so zamejski skavti načrtovali za letos več pobud. Ena od teh je potekala v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici prejšnji petek, 19. t.m. Udeležence odprte okrogle mize je v imenu deželnega vodstva uvodoma pozdravil načelnik Martin Sosič. V nekaj obrisih je povzel zgodbo SZSO-ja in ponosno ugotovil, da je skavtizem za vsakega člana organizacije pomemben življenjski mejnik. SZSO združuje dve pokrajinski organizaciji, ki skupno štejeta okrog 400 članov. Voditelji želijo biti zlasti pozorni do potreb mladih in pri tem ohraniti pogled uprt v prihodnost. Kakšna pa je vloga te organizacije in sploh skavtizma danes? To je vprašanje, ki ga je postavil gostom večera kot izziv.

Po krajšem filmu, ki je vseboval tudi nad štirideset let stare posnetke s taborov in drugih skavtskih prireditev, je Alenka Štoka, ki je večer moderirala smotrno in tudi duhovito, predstavila goste za mizo in jim dala besedo. Pred tem je še poudarila osnove, na katerih sloni skavtizem, in sicer ljubezen do Boga, človeka, domovine in narave. Skavt si ne polni ust s praznimi besedami, ampak se trudi, da bi v vsakem najmanjšem in konkretnem dejanju živel vrednote poštenosti in solidarnosti; skavtizem vzgaja k premoščanju težav in k pripravljenosti na delo v skupnosti. Je vse to danes še aktualno in učinkovito?

Marjan Kravos, kot profesor in ravnatelj na slovenskih nižjih šolah v Trstu ter kot družinski oče, je povedal, da poteka letos 40 let od njegovih prvih skavtskih obljub. To vzgojno gibanje mu danes pomeni velik izziv. Izredno pomembno se mu zdi, da vlada v organizaciji lepo in kakovostno vzdušje, ki naj ne temelji na puhli zabavi, ampak na sreči, ki napolnjuje dušo, na velikih idealih. Vesel je, da je skavtizem v očeh njegovih otrok še vedno nekaj lepega. Kot oče si čaka od organizacije pomoč pri vzgoji otrok, kot šolnik pa je skavtizmu hvaležen, ker se je prav kot voditelj naučil odkrivati otroško dušo, v organizaciji je tudi razvil sposobnost koordinacije dela, že pred leti pa je v organizaciji spoznal razsežnost premoščanja razlik in iskanja stikov z drugačnimi, kar mu danes v šolskem svetu še kako pomaga.

Svojo izkušnjo je prinesel na goriški večer tudi gost iz Slovenije. G. Ivan Likar je župnik v Dornberku, do lani je bil duhovni asistent Zveze slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS). Na živ in svež način je povedal, da ima opravka s skavtstvom le nekaj let, da mu pa je organizacija res veliko dala. Empirično je spoznal, kako se učenje začenja z izkušnjo. Celo Cerkev se lahko marsikaj uči od skavtov, zlasti glede načrtovanja dela, njegovega preverjanja ter odgovornosti zanj. Tudi s taborov je kot duhovnik ogromno odnesel; med drugim se je naučil zdrave discipline, pa tudi odprtega soočanja z mladimi, ki je gotovo različno in bolj plodovito od pridiganja s prižnice. Po njegovem mnenju bi morali slovenski skavtje v matični domovini institucionalizirati odnos do Cerkve, ker potrebujejo močnejši čut pripadnosti, voditelji pa bi morali izraziteje poudarjati razsežnost duhovnosti, ki ne sme biti le naloga duhovnika.

Neposredno in pretresljivo je bilo pričevanje Simona Špacapana, ki je bil na Goriškem pred približno desetimi leti zelo priljubljen in posebno učinkovit voditelj najmlajših članov skavtske družine. Ko sedaj gleda na svojo zgodbo kot zdravnik v znanem onkološkem središču v Avianu, se zaveda, da mu je - bil in še je - skavtizem pravi življenjski slog. Kot mlad fant je bil v Gorici dejaven tako v športu kot v glasbi in drugih dejavnostih, dolgoročno pa mu nihče ni dal toliko kot ta organizacija. Na svoji poti je vedno iskal zglede in oporne točke, da bi tako stopil na ramena "velikanov" in od tod videl dlje. Pedagoška pot organizacije je iz njega naredila samostojnega in zrelega človeka, ki zna sprejemati odločitve in svobodno izbirati. V skavtskih vrstah se je tudi naučil delovati v ekipi in biti živ član skupnosti, sposoben poslušanja in pogovora; to je sedaj bistveno zanj kot zdravnika, saj vsak dan, kot spremljevalec terminalnih bolnikov, pomaga ljudem mirno živeti zadnje ure življenja.

FOTO BUMBACA

Lepo je o vlogi skavtizma in sorodnih organizacij spregovorila tudi Živka Persič, tržaška tabornica in dolgoletna voditeljica, sicer pa knjižničarka v Nabrežini in Saležu. Z neprikritim zadovoljstvom je razumela svojo navzočnost pri okrogli mizi kot pomenljivo dejanje preseganja dolgoletnih sporov. Če je bil njen prvi stik s taborništvom, po njenih besedah, skrajno negativen, se je pa s časom prelevil v najlepšo življenjsko izkušnjo. Spoznavanje drugih in samih sebe, kvaliteta iskrenih in pristnih človeških odnosov, oblikovanje samozavesti in osebnosti: to je pomembno za življenje, je rekla. Danes ni lahko najti organizacijo, ki nudi te trajne vrednote.

Na koncu se je oglasil še zadnji - in najmlajši - gost okrogle mize, Matija Gergolet, doma iz Doberdoba. V dvorani ga sicer ni bilo, ker že nekaj let živi in dela v Londonu in mu tokrat ni bilo mogoče priti v Gorico. Po opravljenem študiju v mednarodnem collegeu v Devinu je s pohvalo sklenil študij na vseučilišču Bocconi. V razmeroma kratkem času si je nabral izkušnje v vrhovih evropskega finančnega sveta, danes opravlja odgovorno nalogo finančnega analista pri zavodu Deutsche Bank v angleški prestolnici. In vendar je z veliko sproščenostjo in svežino takoj na začetku povedal, da je zanj skavtizem nekaj živega. Za njegovo osebno rast so bile pomembne tri tipično skavtske razsežnosti, vezane na različna obdobja odraščanja: igra, spoznavanje, služenje-duhovnost. Matija je izrazil voditeljem in organizaciji hvaležnost zlasti za to, ker so mu dali dinamičnost, vztrajnost, potrpežljivost in odgovornost, kar mu sedaj še kako prav pride. Kdor ga je poslušal, je močno občutil njegovo navdušenje nad tem, da je SZSO organizacija, ki odpira človeku svet na 360 stopinj; še najlepše, je povedal, pa je to, da na začetku veliko prejemaš, na koncu procesa osebnega napredovanja in vzgojne poti pa se razdajaš.

Bogatim pričevanjem je sledila ne samo živahna, ampak tudi pomembna razprava. Zakaj pomembna, boste rekli. Zato, ker je iz nje jasno izšlo, da je zamejski skavtizem na razpotju. Že dejstvo, da je bilo prisotnih pri tej res pestri prireditvi ob 50. (!) obletnici organizacije ja ali ne 70 oseb (skoraj vsi so bili skavtje!), je dovolj zgovorno. Kje so bili starši, kje duhovniki in drugi vzgojitelji, ki bi jim morala biti prihodnost mladih rodov prvenstvena skrb?

Kljub vsemu so vsi navzoči enoglasno zatrjevali, da je skavtizem še vedno aktualen, saj gre vendar za gibanje, ki ustvarja vezi med ljudmi, gradi mostove, oblikuje osebe, vzgaja za življenje... Likar je ugotovil, da SZSO "kliče po spremembi" in da je v takem trenutku važno vedno znova odpirati temeljna vprašanja; Kravos je podčrtal potrebo po oblikovanju načrta s prepoznavanjem potreb, formulacijo ciljev in preverjanjem, skratka: prepoznavanje znamenj časa; Gergolet je s svojega zornega kota svetoval malo... marketinga. Martin Kranner ("bil sem skavt v Ljubljani pred 70 leti") je z jasnimi besedami izpostavil nujo po formaciji voditeljev, tesnejši povezavi s starši in po duhovnosti. Sploh pa je prišlo močno na dan vprašanje pripadnosti in odnosa organizacije s starši in Cerkvijo.

Rešitev verjetno ni v tem, da govorijo sami sebi, so ugotavljali prisotni skavtje, ampak v tem, da se dinamično odpirajo navzven in se temeljito poglobijo v morebitne nove prijeme. Kot je povedal Marjan Kravos: "Skavtizem se ukvarja s človekom. Zato ne more zamreti! Spreminjajo se lahko le oblike." In če so skavtje res tako iznajdljivi, kot od vedno radi trdijo, bodo gotovo našli in ubrali pravo smer tudi v tem trenutku.

S 3. STRANI

ČE ZASTOPSTVA...

Ko se premika karavana enotnega zastopstva, si pravimo, da je taka delegacija nekredibilna, tako da sta predsednika krovnih organizacij v zadnji instanci tista, ki jih Slovenija in Italija vabita na zagovor, ko se išče stališče slovenske manjšine, in to tudi ko gre za vprašanja, ki so politične narave. Kako s tega vidika ocenjujete problem predstavništva?

SSk je že predlagala, da bi se skupno predstavništvo reformiralo. Pred leti smo poslali med naše ljudi v zvezi s tem 10.000 vprašalnikov, 3.500 se jih je odzvalo in nam pozitivno odgovorilo, da želijo volitve v manjšini. Pri vsedržavnih strankah oz. pri njih slovenskih komponentah pa nismo dobili odgovora, kakor tudi ne s strani SKGZ. V tem smislu se je izrekla le SSO. Takrat so se nam smejali, danes pa spet odpirajo temo, ker je stanje nevzdržno, v skupnem predstavništvu so osebe, ki predstavljajo le same sebe, so predstavniki iz videmske pokrajine, ko so njihove organizacije že itak vključene v SSO in SKGZ, sedi enakopravno cela kopica kloniranih strank KPI itd. itd. itd.

Predstavništvo mora, oprostite za igro besed, nekaj resnega predstavljati, ob tem pa mora imeti tudi možnost odločanja. Problem je tudi v tem, da se želita krovni organizaciji ukvarjati s politiko, vendar se očitno v številnih problemih ne znajdeta; zgovoren dokaz smo imeli pri avdicijah za volilni zakon, tudi ker gre za argumente, ki niso v njuni pristojnosti.

Mislim, da bi se morali krovni organizaciji ukvarjati z društvi, ki so vanje včlanjena, saj pogosto opazujem, kako so prosvetni delavci prepuščeni sami sebi. Pozdravljam dejstvo, da se krovni organizaciji približujeta po operativi, je pa tudi res, da je dogovarjanje vezano le na nekatere tematike in zanimivejših problemov se skupno ne dotikata. S tem mislim na Primorski dnevnik in na skupno družbeno imovino. Združevanje lahko izvajamo le na vseh ravneh, kajti v drugem primeru pomeni, da delamo s figo v žepu.